

Kompetensbarometern 2025

Maskinentreprenörerna

Innehåll

Innehåll	2
Sammanfattning.....	4
Bakgrund och syfte	6
Rapportens struktur.....	7
Metod.....	8
Djupintervjuer	8
Statistisk analys	9
Telefonintervjuer med medlemsföretag	9
Sammanställning av resultaten.....	9
Maskinentreprenadbranschen – en definition.....	10
Tillgång till arbetskraft – faktorerna som påverkar tillgången.....	12
Tillgång till arbetskraft – anläggningsmaskinförare.....	13
Arbetskraftsbrist i dagsläget	14
Anläggningsmaskinförare – inflöde till branschen	14
Gymnasieutbildning.....	17
Vuxenutbildning.....	20
Arbetsmarknadsutbildning	22
Företagslärling.....	24
Anläggningsmaskinförare – Utflöde av arbetskraft via pensionsavgångar.....	25
Prognos för tillgång till anläggningsmaskinförare om 5 år.....	26
Tillgång till arbetskraft – Väg- och anläggningsarbetare.....	28
Arbetskraftsbrist i dagsläget	29
Väg- och anläggningsarbetare – inflöde till branschen	30
Gymnasieutbildning.....	33
Vuxenutbildning.....	35
Arbetsmarknadsutbildning	36
Företagslärling.....	37
Väg- och anläggningsarbetare – Utflöde av arbetskraft via pensionsavgångar.....	39
Prognos för tillgång till väg- och anläggningsarbetare om 5 år	40
Tillgång till arbetskraft inom övriga yrkesgrupper	42
Regionala prognoser	44
Noteringar om metoden.....	44

Region 1: Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Västernorrland.....	45
Anläggningsmaskinförare	45
Väg- och anläggningsarbetare	48
Region 2: Dalarna, Gävleborg, Västmanland, Uppland, Stockholm, Södermanland och Gotland	52
Anläggningsmaskinförare	52
Väg- och anläggningsarbetare	55
Region 3: Västra Götaland, Värmland, Örebro och Halland.....	59
Anläggningsmaskinförare	59
Väg- och anläggningsarbetare	62
Region 4: Skåne, Blekinge, Kalmar, Jönköping, Kronoberg och Östergötland.....	66
Anläggningsmaskinförare	66
Väg- och anläggningsarbetare	69
Företagens insatser för att säkra tillgången på arbetskraft.....	73
Rekrytering av ny personal	73
Organisatorisk och social arbetsmiljö	74
Slutsatser	77
Alternativscenarier	79
Anläggningsmaskinförare	79
Väg- och anläggningsarbetare	81
Appendix	83
A: Telefonintervjuer med ME:s medlemsföretag, beskrivande statistik.....	83
B: Sektortillhörighet för anläggningsmaskinförare och väg- och anläggningsarbetare.....	84
C: Yrkesintyg via BYN	86

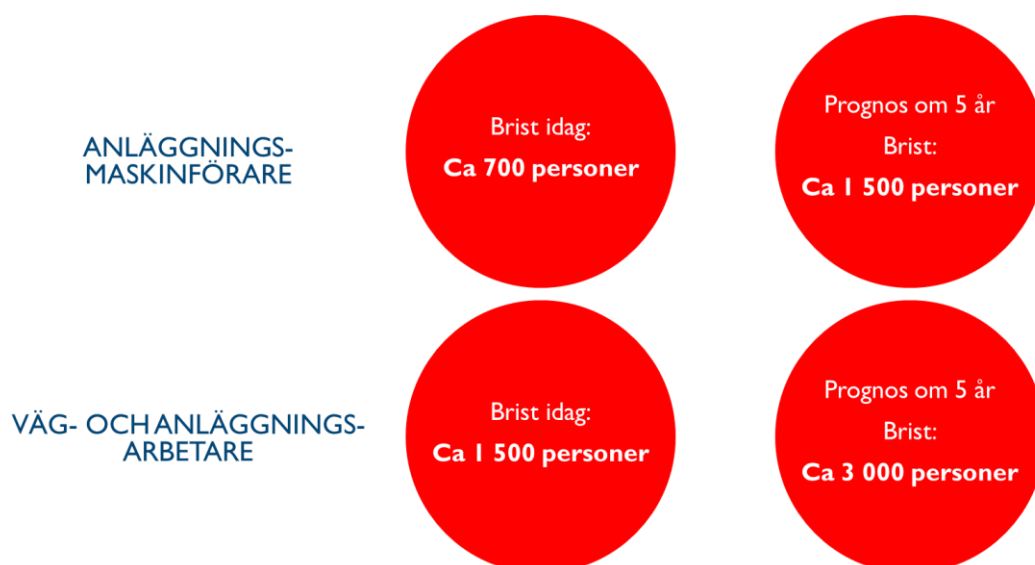
Sammanfattning

- Maskinentreprenadbranschen¹ utgör en grundsten i byggandet av vårt samhälle. **För att maskinentreprenörerna ska kunna lägga grunden för infrastruktur, bostäder etc., behövs tillräckligt med arbetskraft.** För att undersöka hur tillgången på arbetskraft ser ut i dagsläget samt hur prognosen ser ut om 5 år, har Navet Analytics genomfört en studie av detta. Fokus ligger på anläggningsmaskinförare samt väg- och anläggningsarbetare, de två vanligaste yrkena i branschen.

Rapporten visar att:

- Redan idag råder det **brist i alla ME:s regioner** på både anläggningsmaskinförare och väg- och anläggningsarbetare. **I Sverige saknas idag ca 700 anläggningsmaskinförare och 1 500 väg- och anläggningsarbetare.**
- Gymnasieutbildning är idag den viktigaste vägen in i branschen som anläggningsmaskinförare och väg- och anläggningsarbetare. Men även vuxenutbildning, arbetsmarknadsutbildning samt företagslärlingar spelar en viktig roll.
- Prognosen för tillgången på arbetskraft om 5 år** visar att det kommer finnas stor arbetskraftsbrist i alla ME:s regioner om inga åtgärder vidtas. Prognosen visar **en brist på**
 - Ca 1 500 anläggningsmaskinförare och**
 - Ca 3 000 väg- och anläggningsarbetare.**

Detta bygger på att inflödet av ny personal till branschen fortsätter i samma takt som i genomsnitt de senaste fem åren. Skulle inflödet av ny personal minska, kan bristen på arbetskraft bli ännu större.

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, ME-skolan, Liber samt 200 intervjuer med ME:s medlemsföretag.

¹ För exakt definition av maskinentreprenadbranschen, se Metod.

- **Även inom övriga yrkesgrupper i branschen råder redan idag en brist på arbetskraft.** Detta gäller bland annat projektledare, lastbilsförare och platschefer/arbetsledare.
- ME:s medlemsföretag förutspår att **bristen på arbetskraft kommer att öka inom alla yrkesgrupper de kommande fem åren.** Förutom en stor brist på anläggningsmaskinförare och väg- och anläggningsarbetare, förväntas bristen bli stor inom lastbilsförare, projektledare, verkstadsarbetare/mekaniker samt platschef/arbetsledare.
- I dagsläget **arbetar medlemsföretagen aktivt för att rekrytera ny personal.** Bland annat erbjuder företagen praktikplatser, rekryterar via sitt kontaktnät, marknadsför företaget på sociala medier och på hemsidan samt besöker skolor, mässor etc. För att behålla sin befintliga personal och attrahera ny personal, arbetar **dessutom ca 9 av 10 företag aktivt med den organisatoriska och sociala arbetsmiljön.**
- För att undvika en omfattande arbetskraftsbrist, behövs åtgärder:
 - För det första behöver **inflödet till branschen öka och tappet i varje led behöver minska.** Det behöver finnas fler utbildningsplatser i alla ME:s regioner, fler behöver fullfölja sin utbildning och fler behöver börja arbeta i branschen efter avslutad utbildning. Dessutom behöver andelen personer som sedan väljer att arbeta inom maskinentreprenadbranschen bli större.
 - **De personer som idag arbetar i branschen behöver stanna kvar i branschen.** Det gäller därmed både att undvika att personer byter bransch.
- **För att uppnå detta behöver flera aktörer agera.** Utbildningsaktörer behöver erbjuda fler utbildningsplatser. Dessutom krävs det ett ännu större engagemang från företagen för att knyta kontakter till de personer som väljer att utbilda sig samt för att hålla kvar befintlig personal.
- En av utmaningarna är att det här behöver ske i en kontext där det redan idag finns en arbetskraftsbrist inom många sektorer. Det förväntas därmed bli en **större konkurrens om arbetskraften.**
- Företagen och branschen i stort kommer samtidigt att behöva göra en kompetenshöjning hos befintlig personal, för att deras kunskap ska omfatta ny teknik. Det här blir essentiellt för att den befintliga personalen ska kunna möta kompetenskraven framöver. Man behöver alltså som **företag och bransch jobba aktivt på två fronter – kompetensutveckla befintlig personal i en snabbare takt än tidigare och samtidigt arbeta intensivt för att kunna rekrytera nya personer till branschen.**

Bakgrund och syfte

Maskinentreprenadbranschen utgör en grundsten i byggandet av vårt samhälle. Maskinentreprenörer är avgörande när det gäller att bygga samhällets infrastruktur, byggnader, bostäder etc. Under de kommande åren behöver stora investeringar göras i Sveriges infrastruktur. Trafikverket bedömer att investeringarna i infrastruktur behöver öka betydande under perioden 2026-2037, för att både kunna upprätthålla en fungerande infrastruktur, åtgärda en del av det eftersatta underhållet samt genomföra de planerade investeringarna.²

En av förutsättningarna för att dessa infrastrukturinvesteringar ska kunna genomföras, är att det finns tillräckligt med personal inom maskinentreprenadbranschen som kan utföra uppdragen. Redan idag har ME:s medlemsföretag dock svårt att rekrytera personal. För att företagen i maskinentreprenadsbranschen ska kunna fortsätta att leverera tjänster och bygga ett fungerande samhälle, behöver kompetensförsörjningen säkras. Bland annat Skolverket konstaterar att både gymnasieskolans bygg- och anläggningsprogram och vuxenutbildning (Komvux) inom bygg och anläggning behöver öka för att möta arbetsmarknadens behov.³

För att undersöka hur tillgången på arbetskraft ser ut i dagsläget samt hur prognosen ser ut om 5 år, har Navet Analytics genomfört en undersökning som analyserar detta. Analysen ger ett omfattande beslutsunderlag som kan användas för att utveckla konkreta åtgärder både för ME, för enskilda företag och utbildningsaktörer samt för politiska beslutsfattare.

Undersökningen fokuserar främst på de två yrkesgrupper som utgör kärnan i branschen: anläggningsmaskinförare och väg- och anläggningsarbetare. Dessutom analyseras övriga yrkesgrupper inom branschen i begränsad omfattning. Tillgången på arbetskraft för övriga yrkesgrupper är svårare att bedöma, eftersom det endast delvis finns institutionaliserade utbildningsvägar. Exempelvis är arbetsledare ofta anläggningsmaskinförare i grunden och har endast delvis en formell utbildning till arbetsledare.

² Se Trafikverket, [Inriktningsunderlag inför infrastrukturplaneringen för perioden 2026–2037](#).

³ Se Skolverket, [Utbud och efterfrågan på gymnasial utbildning – En nationell bild](#).

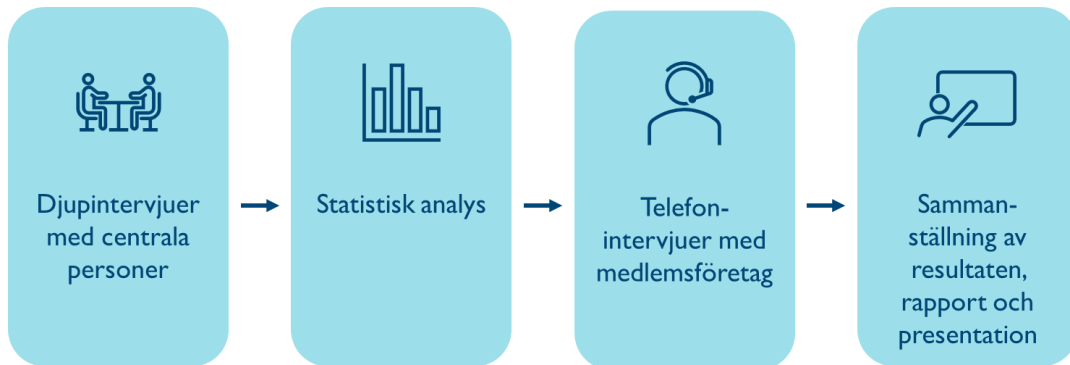
Rapportens struktur

Rapporten är uppbyggd på följande sätt:

- Först presenteras undersökningens metod inklusive definitionen av maskinentreprenadbranschen, följt av modellen som använts för att prognosticera tillgången på arbetskraft i branschen.
- Därefter presenteras hur tillgången på arbetskraft för anläggningsmaskinförare samt väg- och anläggningsarbetare ser ut i dagsläget samt en prognos för 5 år framåt.
- För övriga yrkesgrupper presenteras sedan företagens bedömning av tillgången på arbetskraft idag samt deras bedömning av behovet om 5 år.
- Sedan presenteras regionala prognoser för ME:s fyra regioner.
- Därefter analyseras företagens insatser i dagsläget för att motverka arbetskraftsbristen.
- Avslutningsvis dras slutsatser av resultaten med tankar kring hur relevanta aktörer behöver agera framöver.

Metod

Undersökningen genomfördes under oktober-december 2024 och omfattar ett flertal metoder, för att få en så mångsidig och komplett bild av tillgången till arbetskraft som möjligt. Nedan finns en översikt av metoderna som använts samt en kort beskrivning av tillvägagångssättet.

Djupintervjuer

Som ett första steg genomfördes 8 djupintervjuer för att få en fördjupad förståelse för hur kompetensförsörjningen ser ut i maskinentreprenadbranschen. Intervjuerna fokuserade på frågeställningar kring vilka faktorer som påverkar tillgången på arbetskraft i olika yrkesgrupper, inom olika företag och i olika regioner. Dessutom diskuterades hur flödena av personer in och ut ur branschen ser ut samt hur utvecklingen förväntas se ut de kommande åren.

Intervjuer genomfördes med företrädare för följande organisationer/organ:

- Byggföretagen
- Transportföretagen
- Byggbranschens yrkesnämnd, BYN
- Transportfackens Yrkes- och Arbetsmiljönämnd, TYA
- Företagsrepresentant för ett av ME:s medlemsföretag, region 1
- Företagsrepresentant för ett av ME:s medlemsföretag, region 2
- Företagsrepresentant för ett av ME:s medlemsföretag, region 3
- Företagsrepresentant för ett av ME:s medlemsföretag, region 4

Resultatet av intervjuerna användes sedan som underlag för att ta fram korrekt statistiskt dataunderlag samt för att utveckla frågeformuläret till telefonintervjuerna med ME:s medlemsföretag.

Statistisk analys

Målet är att statistiken ska spegla verkligheten i största möjliga mån. Därför har ett flertal statistikällor kombinerats för att täcka in olika utbildningsvägar etc. Bland annat har statistik från följande källor använts: SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, ME-skolan, Liber, BYN.

En påbörjad utbildning innebär inte automatiskt att en person kommer att avsluta utbildningen samt stå arbetsmarknaden till förfogande. Därför har analysen fokuserat på att ta fram ett underlag som speglar antalet personer som avslutat sin utbildning och som etablerar sig på arbetsmarknaden i så stor mån som möjligt.

För att prognosen för hur tillgången på arbetskraft kommer att se ut om 5 år ska vara så realistisk som möjligt, fokuserar analysen på medelvärden när det gäller inflöde till branschen. Ett exempel: Det betyder att antalet personer som avslutat sin gymnasieutbildning de senaste 5 åren har analyserats och därefter har genomsnittligt antal personer som avslutar sin gymnasieutbildning per år räknats fram. Det medelvärdet används sedan i den vidare analysen. På så sätt undviks risken att resultaten baseras på extremvärden.

En statistisk analys och prognos innebär alltid en osäkerhet, eftersom flera faktorer kan komma att ändras. I undersökningen görs en analys med målet att komma så nära som möjligt en realistisk bedömning av tillgången på arbetskraft. I respektive kapitel diskuteras de felkällor som finns.

Telefonintervjuer med medlemsföretag

Eftersom företagen är de som behöver tillgång till arbetskraft, är det också företagen som bäst kan bedöma hur behovet av arbetskraft ser ut nu och framöver.⁴ För att kunna göra en bedömning av hur behovet av arbetskraft ser ut idag samt hur det bedöms utvecklas på sikt, intervjuades 200 av ME:s medlemsföretag. Intervjuerna genomfördes med 50 företag i var och en av ME:s regioner, för att täcka företag hela landet. I intervjuerna med medlemsföretagen intervjuades både mindre och större företag. Företag med 5 anställda eller färre intervjuades dock inte. Detta på grund av att en nyrekrytering för så pass små företag innebär en väldigt stor ökning av antalet medarbetare procentuellt. Större företag med fler än 5 anställda har större möjlighet att bedöma förändringar i personalstyrkan.

Intervjuerna genomfördes främst med företagets VD/platschef/arbetsledare. I appendix finns utförlig beskrivande statistik över de företag som intervjuades.

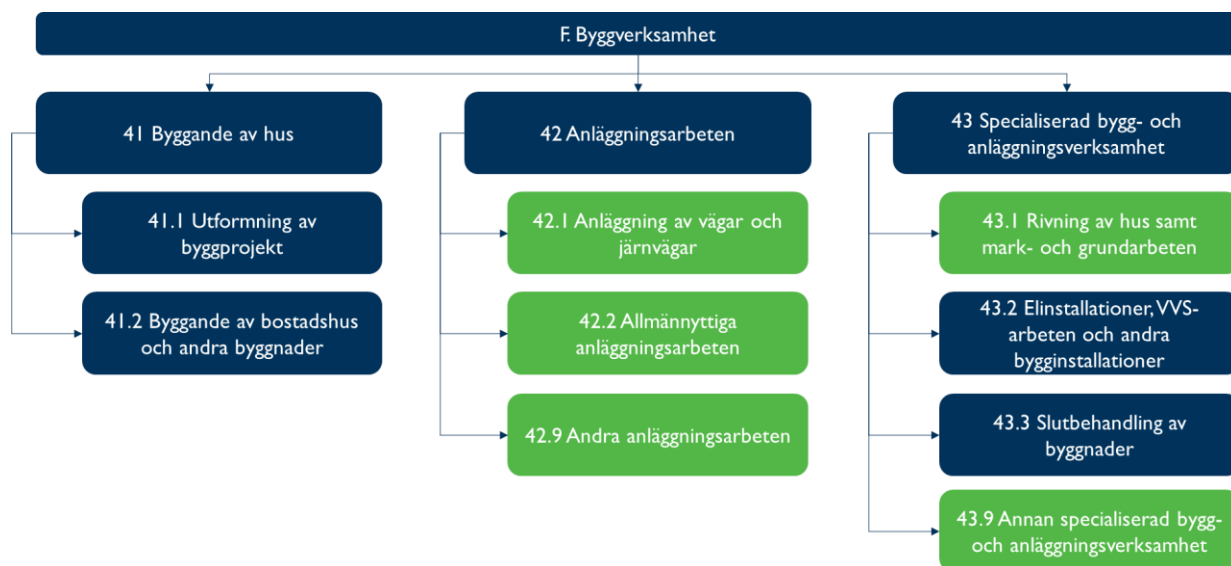
Sammanställning av resultaten

Efter att all information samlats in, har allt underlag analyserats och utvärderats systematiskt. Resultaten presenteras i sin helhet i den här rapporten.

⁴ I frågorna där företagen skulle bedöma sitt behov av arbetskraft i dagsläget och om 5 år, ombads de att bortse från "eventuella säsongsvariationer och konjunktursvängningar".

Maskinentreprenadbranschen – en definition

I den här undersökningen har maskinentreprenadbranschen definierats utifrån SCB:s SNI-koder (Standard för svensk näringsgrensindelning). Enligt definitionen i den här rapporten, utgör maskinentreprenadbranschen en del av den större kategorin byggverksamhet, mer specifikt sektorn anläggningsarbeten (42)⁵ samt delar av sektorn specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet (43). I bilden nedan har de sektorer grönmarkerats som helt eller delvis inkluderats i definitionen av maskinentreprenadbranschen.

Källa: SCB. Grafik: Navet Analytics.

⁵ Inom sektorn 4.2 Anläggningsarbeten har alla kategorier tagits med i definitionen av maskinentreprenadsektorn utom kategorin 42.91 Vattenbyggnad. Detta på grund av att vattenbyggnad är en mycket specialiserad verksamhet.

Mer specifikt, har följande fyrsiffriga SNI-koder bedömts motsvara maskinentreprenadbranschen.

SNI-kod, 2-siffrig	SNI-kod, tresiffrig	SNI-kod, fyrsiffrig
42 anläggningsarbeten	42.1 Anläggning av vägar och järnvägar	42.11 Anläggning av vägar och motorvägar
		42.12 Anläggning av järnvägar och tunnelbanor
		42.13 Anläggning av broar och tunnlar
	42.2 Allmännyttiga anläggningsarbeten	42.21 Allmännyttiga anläggningsarbeten för värme, vatten och avlopp
		42.22 Anläggningsarbeten för el och telekommunikation
	42.9 Andra anläggningsarbeten	42.99 Övriga anläggningsarbeten
43 Specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet	43.1 Rivning av hus samt mark- och grundarbeten	43.11 Rivning av hus och byggnader
		43.12 Mark- och grundarbeten
	43.9 Annan specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet	43.991 Uthyrning av bygg- och anläggningsmaskiner med förare

Källa: SCB.

Genom att definiera maskinentreprenadbranschen utifrån SCB:s SNI-kod, kan SCB:s statistik användas för att analysera antal anställda inom branschen, pensionsavgångar inom relevanta yrkesgrupper etc. Det gör att analysen kan vara konsistent i definitionen av vad maskinentreprenadbranschen är.

Om analysen skulle begränsats till att bara omfatta ME:s medlemsföretag, hade analysen inte kunnat genomföras på samma sätt. Det är till exempel inte möjligt att endast sortera ut ME:s medlemsföretag i officiell statistik från SCB och då ME:s medlemsstatistik är inte lika detaljerad som SCB:s statistik, hade inte samma resultat kunnat fås.

Den här definitionen av maskinentreprenadbranschen är något bredare än om analysen hade begränsats till ME:s medlemsföretag.⁶ Det gör att analysen ger ett helhetsperspektiv på maskinentreprenadbranschen och tillgången till arbetskraft inom hela sektorn.

⁶ Detta indikerar resultaten från intervjuerna med ME:s medlemsföretag. De intervjuade medlemsföretagen har betydligt fler anställda anläggningsmaskinförare än väg- och anläggningsarbetare. Jämför man detta med antalet anställda anläggningsmaskinförare och väg- och anläggningsarbetare i den här undersökningen enligt definition av maskinentreprenadbranschen, är grupperna ungefär lika stora. Alltså är sannolikt yrkesgruppen anläggningsmaskinförare än viktigare för ME:s medlemsföretag.

Tillgång till arbetskraft – faktorerna som påverkar tillgången

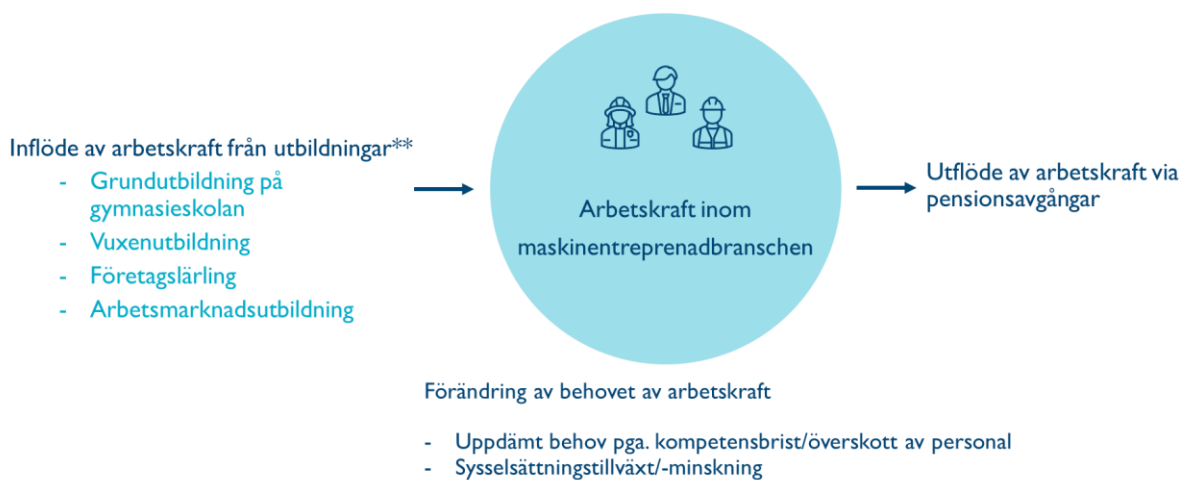
För att kunna analysera behovet av arbetskraft, dvs. personer inom en yrkesgrupp, behövs en översikt över vilka faktorer som påverkar om det finns en brist eller överskott.

I bilden nedan visas de olika faktorerna: Personer tillkommer till branschen efter att de gått en utbildning (t.ex. via gymnasieskolan, vuxenutbildning, som företagslärling eller en arbetsmarknadsutbildning) – det sker ett inflöde av arbetskraft. Samtidigt lämnar personer branschen på grund av att de går i pension – det sker ett utflöde av arbetskraft.⁷

Dessutom kan behovet av arbetskraft förändras. Om en bransch växer, behövs fler personer inom branschen – minskar branschen behövs färre personer. Det kan också finnas ett uppdämt behov av arbetskraft, dvs. arbetstillfällen som inte kunnat tillsättas på grund av brist på personal. Likaså kan det finnas ett överskott på personal.

Analysen utgår från den här modellen för att bedöma hur tillgången till arbetskraft ser ut i dagsläget samt hur prognosen om 5 år ser ut.

FLÖDEN AV ARBETSKRAFT*

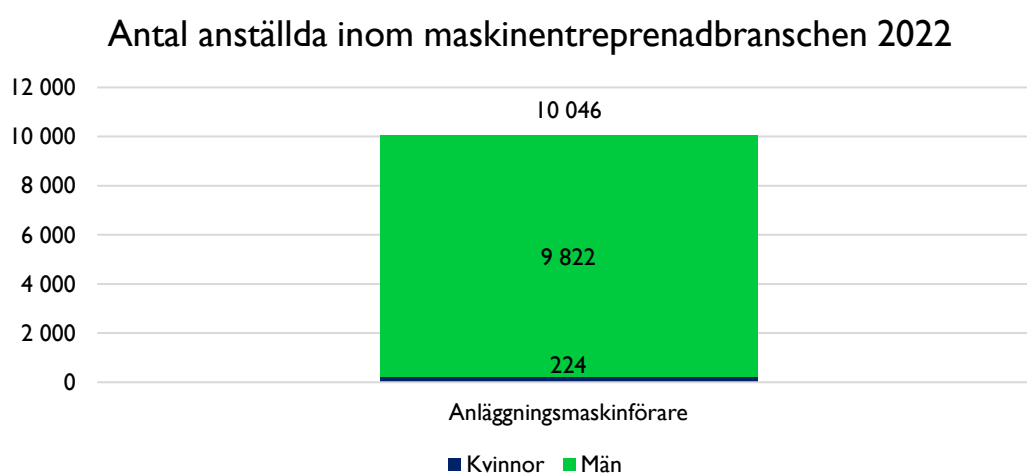
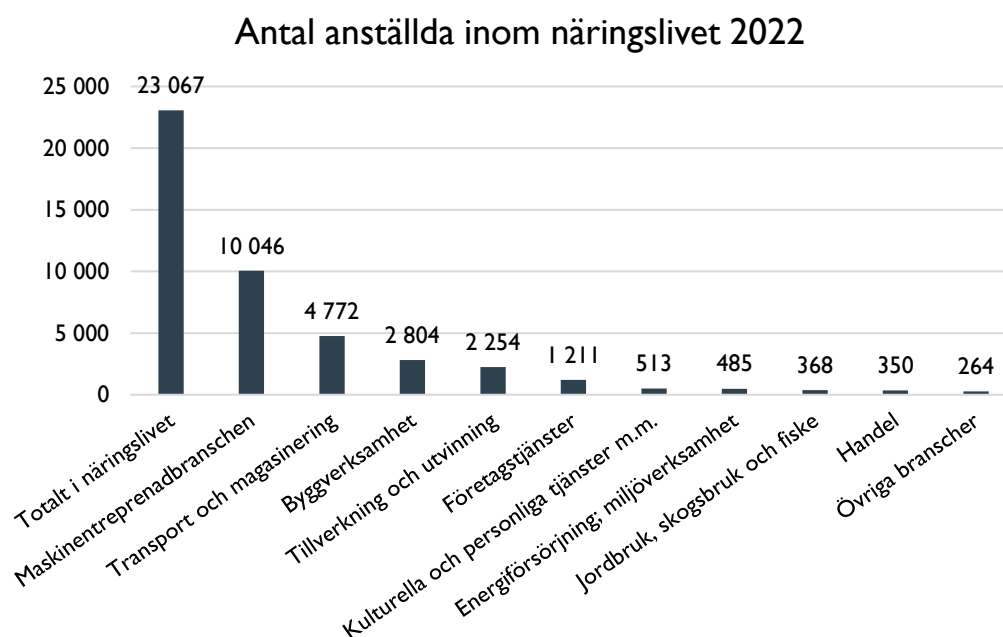

* Ytterligare en väg in i branschen går via validering. Vid en validering får en person visa sin kompetens genom att svara på frågor och genomföra praktiska övningar som är framtagna för ett specifikt yrke. På så sätt kan en person få sin kompetens validerad. Det finns inte någon statistik som visar antalet personer som genomgår en validering av sin kompetens (validering sker via BYN eller TYA). Dessa personer arbetar ofta redan i branschen och innebär inget tillflöde till branschen.). Därför tas denna väg in i branschen inte i beaktande i rapporten.

⁷ Förutom att personer kan träda in i branschen via utbildning och lämna branschen pga. pensionering, kan personer byta bransch. Intervjuer med ME:s medlemsföretag inom maskinentreprenadbranschen vittnar om att byte av bransch inte är vanligt förekommande: 88 procent av de tillfrågade angav att det sker i väldigt liten utsträckning. Därför kommer de statistiska beräkningarna inte ta sådana flöden i beaktande.

Tillgång till arbetskraft – anläggningsmaskinförare

Det totala antalet anläggningsmaskinförare⁸ i näringslivet är 23 067 personer, varav 1 255 är kvinnor. Anläggningsmaskinförare är en av nyckelrollerna inom maskinentreprenadbranschen. Totalt arbetar 10 046 anläggningsmaskinförare inom maskinentreprenadbranschen, varav 224 är kvinnor. Det betyder att 44 procent av anläggningsmaskinförarna arbetar inom maskinentreprenadbranschen, vilket gör det till den största branschen för yrkesgruppen. Övriga stora branscher för anläggningsmaskinförare är transport och magasinering (21%), byggverksamhet (exkl. maskinentreprenadbranschen) (12%) och tillverkning och utvinning (10%).

Källa: SCB, yrkesregistret 2022. Anläggningsmaskinförare definieras här utifrån SCB:s SSYK-koder 8342 Anläggningsmaskinförare m.fl. och 8343 Kranförare m.fl. Analys: Navet Analytics.

⁸ Anläggningsmaskinförare definieras här utifrån SCB:s SSYK-koder 8342 Anläggningsmaskinförare m.fl. och 8343 Kranförare m.fl.

Arbetskraftsbrist i dagsläget

Redan idag finns det en brist på anläggningsmaskinförare. Inom studien genomfördes 200 telefonintervjuer med ME:s medlemsföretag i ME:s fyra regioner. Företagen fick ange hur många anställda de är idag samt hur många anställda de skulle behöva vara (fler eller färre). Den aggregerade analysen av svaren visar att företagen idag skulle behöva öka antalet anställda anläggningsmaskinförare med 7 procent. För att räkna fram behovet av arbetskraft för hela branschen, räknas fram hur många anläggningsmaskinförare det innebär för hela branschen: nämligen 10 749 personer. I dagsläget arbetar endast 10 046 anläggningsmaskinförare inom branschen. Det innebär att det finns en brist på ca 700 anläggningsmaskinförare.

Källor: Behov av arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen idag: Resultat från 200 intervjuer med ME:s medlemsföretag.

Arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen idag: SCB yrkesregistret.

Brist idag: Uträkning av skillnaden mellan behovet av arbetskraft och tillgänglig arbetskraft.

Anläggningsmaskinförare – inflöde till branschen

Inflödet av arbetskraft till branschen inleds med att personer påbörjar en utbildning till att bli anläggningsmaskinförare. De utbildningsvägar som finns att gå är via en gymnasieutbildning, vuxenutbildning (Komvux), arbetsmarknadsutbildning och som företagslärling. I gymnasieskolan väljer de elever som vill bli anläggningsmaskinförare att påbörja bygg- och anläggningsprogrammet på gymnasiet i årskurs 1. Först i årskurs 2 på gymnasiet väljer man inriktningen anläggningsfordon och då går det även att följa antalet personer som vill gå den utbildningen. Sammanlagt påbörjade i genomsnitt 532 personer varje år inriktningen till anläggningsmaskinförare i årskurs 2 under läsåren 2017/18-2021/22. Personer som påbörjar inriktningen i år 2 kommer att avsluta gymnasieutbildningen under det efterföljande läsåret och blir då tillgängliga på arbetsmarknaden.

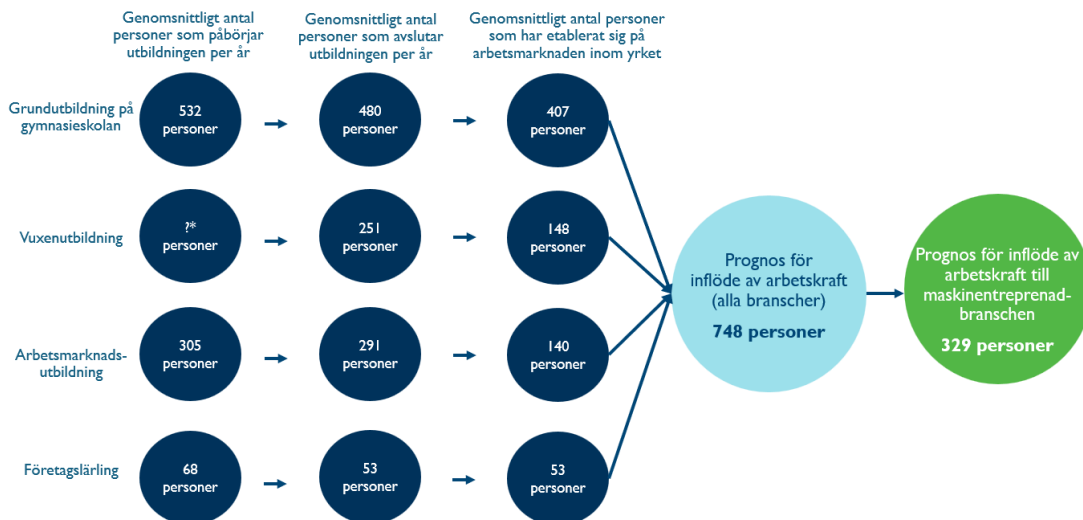
Arbetsmarknadsutbildningen med inriktning anläggningsmaskinförare pågår i cirka 30 veckor vilket innebär att utbildningen påbörjas och avslutas under samma år. I genomsnitt valde 305 personer varje år att påbörja en arbetsmarknadsutbildning till anläggningsmaskinförare under perioden 2020-2024, visar statistik från Arbetsförmedlingen. 68 personer i genomsnitt per år valde att gå den yrkesteoretiska

distansutbildningen till anläggningsmaskinförare vid ME-skolan under perioden 2020-2024. Det finns ingen statistik som visar hur många som påbörjar yrkespaketet anläggningsförare på vuxenutbildningen (Komvux), utan istället används siffran över hur många som avslutar yrkespaketet. En summering av respektive utbildning visar därmed att 1 156 personer påbörjar en utbildning till anläggningsmaskinförare per år.

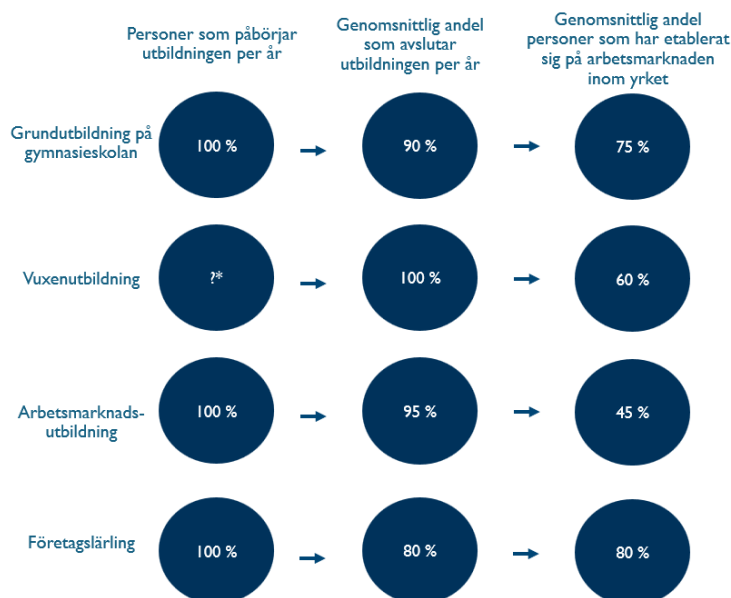
Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, ME-skolan. Analys: Navet Analytics.
Siffrorna visar genomsnittligt antal personer per år.

ANLÄGGNINGSMASKINFÖRARE: INFLÖDE AV ARBETSKRAFT

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, ME-skolan. Analys: Navet Analytics.
För vuxenutbildningen saknas statistik över hur många som har påbörjat utbildningen.

ANLÄGGNINGSMASKINFÖRARE: INFLÖDE AV ARBETSKRAFT

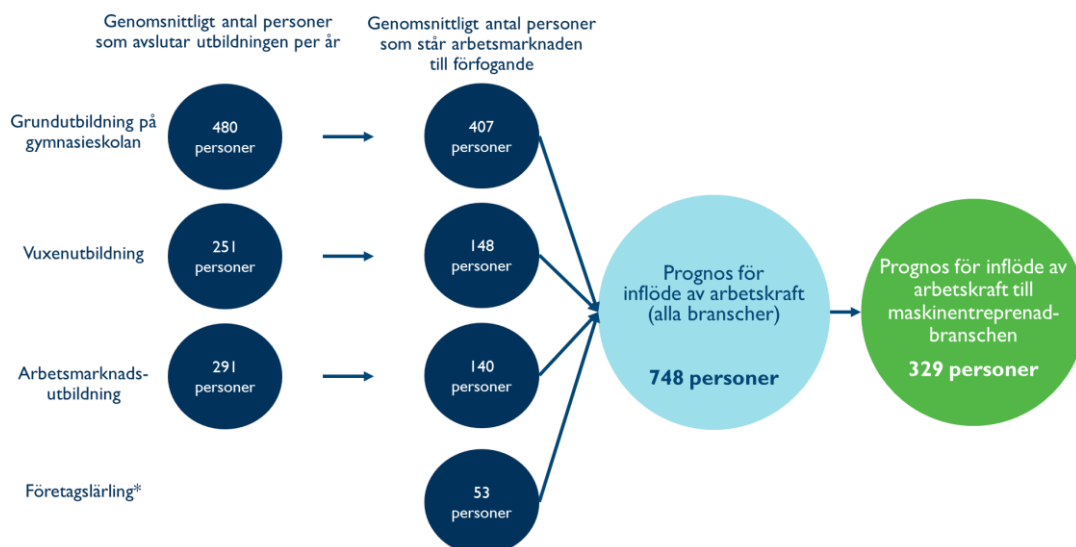
Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, ME-skolan. Analys: Navet Analytics.

Andelarna har beräknats med antal som har påbörjat varje utbildning som bas. Avrundat i procent. För vuxenutbildningen saknas statistik över hur många som har påbörjat utbildningen.

Personer som vill bli anläggningsmaskinförare kan utbilda sig både via gymnasieutbildning, vuxenutbildning (Komvux), som företagslärling samt arbetsmarknadsutbildning via Arbetsförmedlingen.⁹ I bilden nedan visas hur många personer som utbildas via varje utbildningstyp. 480 personer avslutar i snitt en gymnasieutbildning för att bli anläggningsmaskinförare varje år. Efter tre år bedöms 407 av dessa ha etablerat sig på arbetsmarknaden. I snitt läser 251 personer yrkespaketet anläggningsförare på vuxenutbildningen och efter två år bedöms 148 av dessa ha etablerat sig på arbetsmarknaden. 291 personer avslutar i snitt en arbetsmarknadsutbildning för att bli anläggningsmaskinförare varje år. Efter ett halvår bedöms 140 av dessa vara i arbete. Avslutningsvis avslutar i genomsnitt 53 personer den yrkesteoritisk distansutbildningen via ME-skolan. Totalt innebär detta att i genomsnitt 748 personer har etablerat sig på arbetsmarknaden som anläggningsmaskinförare varje år.

⁹ Ytterligare en väg in i branschen går via validering. Vid en validering får en person visa sin kompetens genom att svara på frågor och genomföra praktiska övningar som är framtagna för ett specifikt yrke. På så sätt kan en person få sin kompetens validerad. Det finns inte någon statistik som visar antalet personer som genomgår en validering av sin kompetens (validering av anläggningsmaskinförare sker via BYN eller TYA). Dessa personer arbetar ofta redan i branschen och innebär inget tillflöde till branschen. Därför tas denna väg in i branschen inte i beaktande i rapporten.

ANLÄGGNINGSMASKINFÖRARE: INFLÖDE AV ARBETSKRAFT

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, ME-skolan.

* För företagslärling bygger statistiken på hur många som avslutat den teoretiska distansutbildningen.

Endast en del av alla anläggningsmaskinförare arbetar inom maskinentreprenadbranschen. Därför kommer endast en del av de personer som avslutar en utbildas att finnas tillgängliga för att arbeta inom maskinentreprenadbranschen. Enligt SCB:s yrkesregister arbetar 44 procent av anläggningsmaskinförarna inom maskinentreprenadbranschen. Därför är det rimligt att utgå från att endast 44 procent av de som utbildas och har en etablerad ställning på arbetsmarknaden inom sitt yrke faktiskt arbetar i maskinentreprenadbranschen – det vill säga 329 personer.

I texten nedan beskrivs hur beräkningen av varje utbildningsdel gjorts.

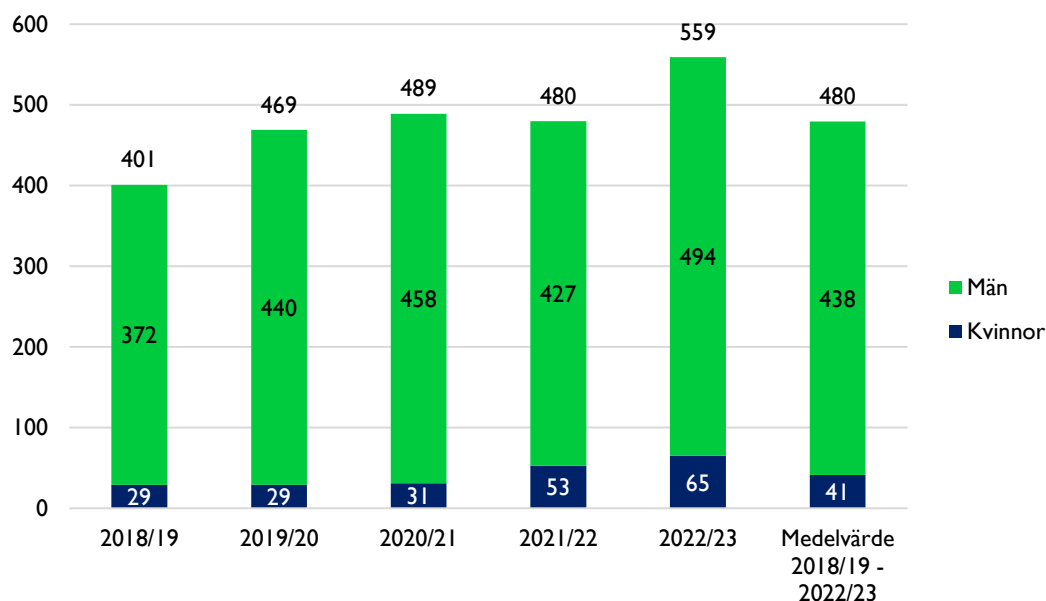
Gymnasieutbildning¹⁰

Bygg- och anläggningsprogrammet på gymnasiet har inriktningen anläggningsfordon, som ger eleverna den kompetens som krävs för att bli anläggningsmaskinförare. Läsåren 2018/19 – 2022/23 läste i genomsnitt 526 personer tredje året på den här gymnasieutbildningen.¹¹ Det är dock inte alla som läst utbildningen som avslutade utbildningen med godkända betyg. I snitt avslutar 480 elever yrkesutbildningen till anläggningsmaskinförare med godkända betyg varje år. Ungefär 109 av dessa, dvs. 23 procent, har gått gymnasieutbildningen på ME-skolan.

¹⁰ Det finns även möjlighet att lära sig köra anläggningsmaskiner via lantbruksgymnasiet. De här personerna utgör dock en liten grupp och har inte maskinentreprenadsbranschen som främsta arbetsmarknad. Därför inkluderas inte den här gruppen i analysen.

¹¹ Anledningen till att jämförelsen här görs med antalet elever i årskurs 3 beror på att eleverna väljer inriktning först under utbildningens senare del.

Antal avgångna elever (med avgångsbetyg)
från bygg- och anläggningsprogrammet,
inriktning anläggningsfordon

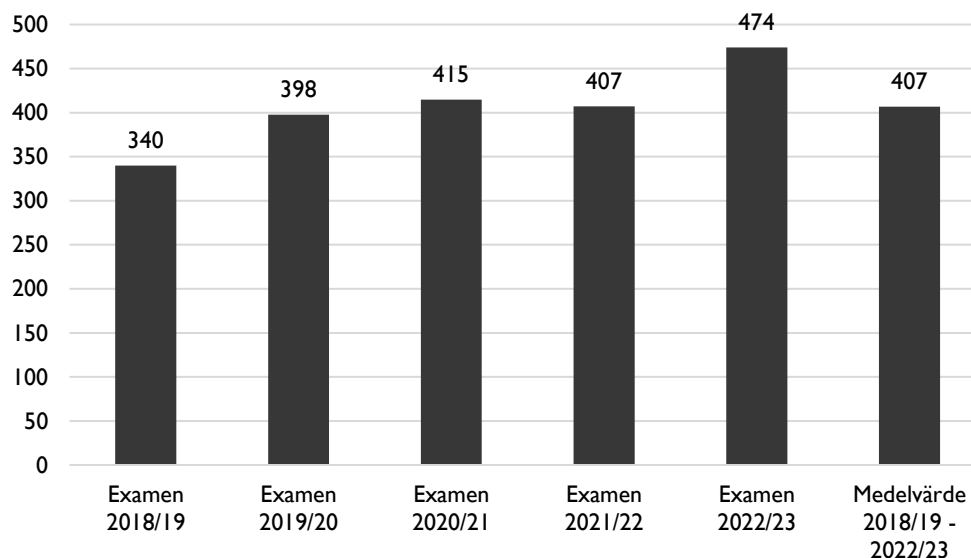

Källa: Skolverket/SCB. Analys: Navet Analytics.

Det är dock endast en del av dessa som sedan lyckas etablera sig på arbetsmarknaden. Skolverkets statistik visar att 84,8 procent av de som avslutat sin gymnasieutbildning på bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning anläggningsfordon har en etablerad ställning¹² på arbetsmarknaden efter tre år. För att få en bild av hur många som faktiskt arbetar efter avslutad utbildning räknas antalet personer ner enligt Skolverkets statistik. Då kvarstår i snitt 407 personer som har etablerat sig på arbetsmarknaden inom sitt yrke efter avslutad utbildning.

¹² En etablerad ställning på arbetsmarknaden definieras enligt följande av Skolverket: Förvärvsinkomst på minst den övre inkomstgränsen (224 000 kr under 2022), sysselsatt enligt BAS (november månad) samt ingen förekomst av arbetslöshet på hel-/deltid eller arbetsmarknadspolitiska åtgärdsstudier under året. Jämför: Skolverket: [Etablering på arbetsmarknaden eller fortsatta studier år 2019 efter gymnasieskola](#).

Prognos för antal elever från bygg- och
anläggningsprogrammet,
inriktning anläggningsfordon som etablerat sig på
arbetsmarknaden 3 år efter examen

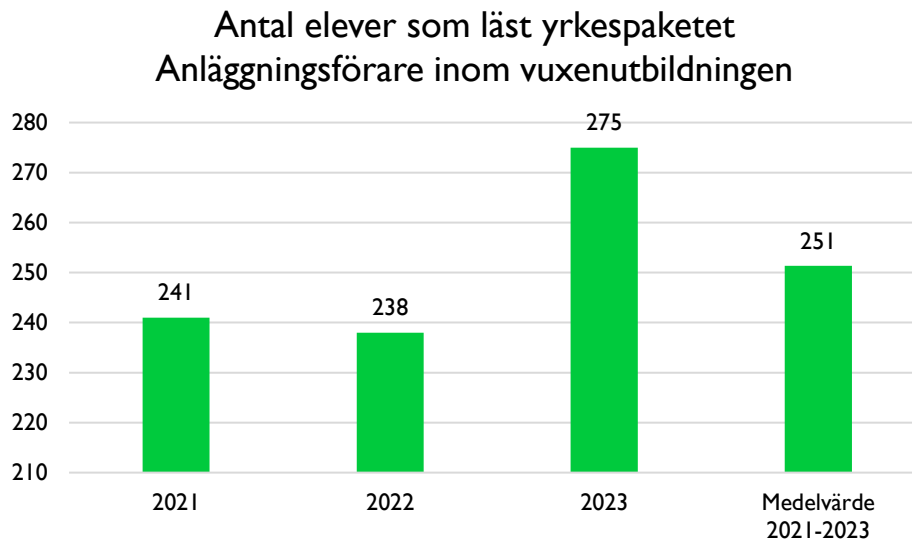

Källa: Uträkningen bygger på statistiken från Skolverket/SCB samt Skolverkets utvärdering av etableringsgrad på arbetsmarknaden. Analys: Navet Analytics.

Det går inte att med säkerhet veta om de här personerna är etablerade inom det yrke de utbildats inom. Det är dock osannolikt att en betydande del av personerna skulle ha ett arbete inom en helt annan bransch, eftersom deras kvalifikationer är yrkesspecifika och det finns begränsat med arbetstillfällen utan kompetenskrav.

Vuxenutbildning

Inom vuxenutbildningen har personer möjlighet att läsa yrkespaketet anläggningsförare, som till stora delar motsvarar gymnasieutbildningen till anläggningsmaskinförare. I genomsnitt läser och avslutar 251 elever yrkespaketet anläggningsförare per år. Ungefär 95 av dessa, dvs. 38 procent, har gått vuxenutbildningen på ME-skolan.

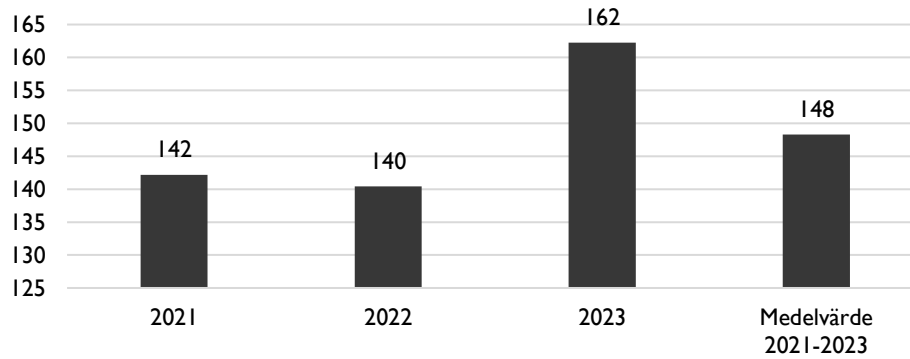

Källa: Skolverket. Analys: Navet Analytics

Det är dock endast en del av dessa som sedan lyckas etablera sig på arbetsmarknaden. Skolverkets statistik visar att 59 procent av de som avslutat en vuxenutbildning inom bygg- och anläggning har en etablerad ställning¹³ på arbetsmarknaden efter två år. För att få en bild av hur många som faktiskt arbetar efter avslutad utbildning räknas antalet personer ner enligt Skolverkets statistik. Efter nedräkningen är prognosen att i genomsnitt 148 personer har etablerat sig på arbetsmarknaden efter två år.

¹³ En etablerad ställning på arbetsmarknaden definieras enligt följande av Skolverket: Förvärvsinkomst på minst den övre inkomstgränsen (224 000 kr under 2022), sysselsatt enligt BAS (november månad) samt ingen förekomst av arbetslöshet på hel-/deltid eller arbetsmarknadspolitiska åtgärdsstudier under året. Jämför: Skolverket: [Etableringen på arbetsmarknaden eller fortsatta studier år 2021 och 2022 efter avslutad kommunal vuxenutbildning](#).

Prognos för antal personer som har en etablerad
ställning på arbetsmarknaden två år efter avslutat
yrkespaket Anläggningsförare inom
vuxenutbildningen

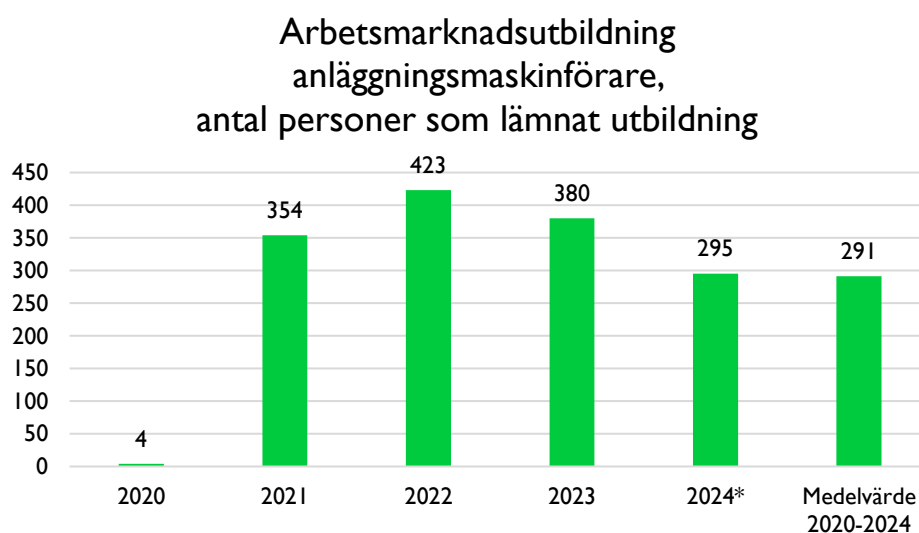

Källa: Uträkningen bygger på statistiken från Skolverket samt Skolverkets utvärdering av etableringsgrad på arbetsmarknaden. Analys: Navet Analytics.

Det går inte att med säkerhet veta om de här personerna är etablerade på arbetsmarknaden som anläggningsmaskinförare. Det är dock osannolikt att en betydande del av personerna skulle ha ett arbete inom en helt annan bransch, eftersom deras kvalifikationer är yrkesspecifika och det finns begränsat med arbetstillfällen utan kompetenskrav.

Arbetsmarknadsutbildning

Arbetsförmedlingen erbjuder arbetsmarknadsutbildning för personer som idag saknar arbete. Utbildning erbjuds inom bristyrken, till exempel anläggningsmaskinförare. Arbetsförmedlingens statistik visar hur många personer som lämnat utbildningen till anläggningsmaskinförare – inte om personerna i fråga avbrutit eller avslutat sin utbildning. I genomsnitt lämnar 291 personer utbildningen till anläggningsmaskinförare per år.

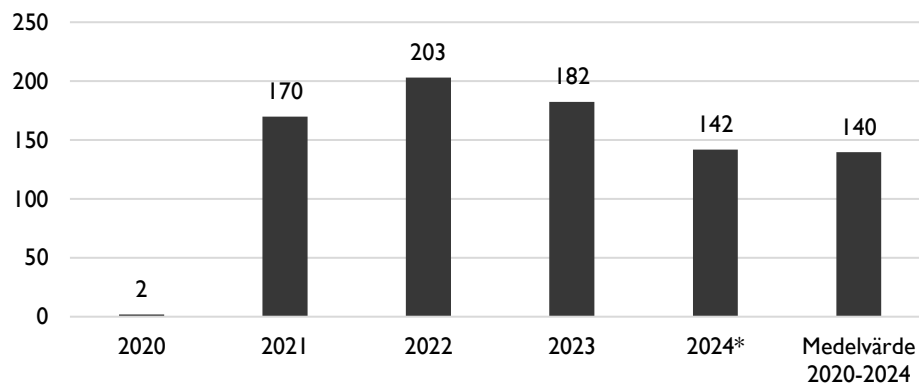
Källa: Arbetsförmedlingen. Analys: Navet Analytics.

* Eftersom statistiken för 2024 ännu inte är komplett, har talen för 2024 räknats upp. I analysen utgår från samma utveckling under årets sista månader som under resten av året.

För att få en rättvisande bild av hur många personer som faktiskt etablerar sig på arbetsmarknaden behöver antalet personer räknas ner. Nedräkningen bygger på tidigare undersökningar som visar hur stor del av deltagarna som 180 dagar (ca ett halvår) efter avslutad utbildning är i arbete.¹⁴ Det speglar därmed bättre hur stort antal personer som står arbetsmarknaden till förfogande, då en del personer avbryter utbildningen, inte är redo att börja arbeta etc. Av personer som genomgått en arbetsmarknadsutbildning inom anläggningsmaskiner, var 48 procent i arbete 180 dagar efter avslutad utbildning. Det innebär att ca 140 personer bedöms vara i arbete 180 dagar efter avslutad utbildning.

¹⁴ Se Svenskt Näringsliv (2023): Vrid upp volymen – fler i arbetsmarknadsutbildningar som leder till jobb. [Vrid upp volymen](#)

Arbetsmarknadsutbildning anläggningsmaskinförare, prognos för antal personer som är i arbete

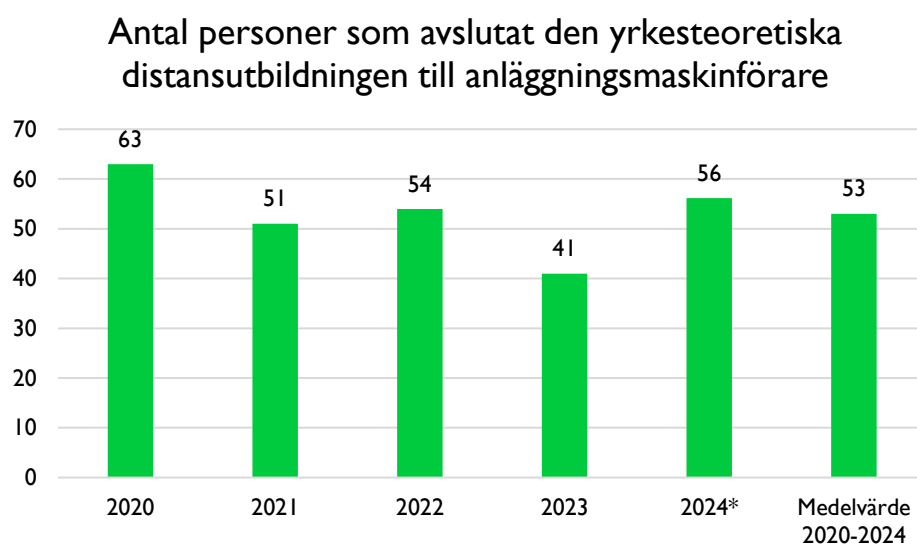
Källa: Uträkningen bygger på statistiken från Arbetsförmedlingen samt Svenskt Näringslivs utvärdering av etablering på arbetsmarknaden. Analys: Navet Analytics.

* Eftersom statistiken för 2024 ännu inte är komplett, har talen för 2024 räknats upp. I analysen utgås från samma utveckling under årets sista månader som under resten av året.

Det finns en viss osäkerhet i de här siffrorna, eftersom det inte går att veta om personerna är i arbete inom det yrke som de utbildats för. Med tanke på att de som erbjuds arbetsmarknadsutbildning ofta stått utanför arbetsmarknaden under en längre tid och bedöms behöva bygga upp sin kompetens, är det sannolikt att en stor del av de som är i arbete jobbar inom den sektor som de utbildats inom. Dessutom sker arbetsmarknadsutbildning endast inom bristyrken, där det bedöms vara enkelt att få ett arbete. Därmed är det sannolikt att de som faktiskt kommer att få ett jobb inom yrket, har fått det efter ca ett halvår.

Företagslärling

Det finns även en möjlighet att utbilda sig som lärling på plats hos ett företag. De personer som gör detta går en yrkesteoretisk distansutbildning via ME-skolan. För att bedöma hur många personer som utbildar sig som företagslärlingar, analyseras statistiken över hur många personer som avslutar den yrkesteoretiska distansutbildningen. I genomsnitt avslutar 53 personer distansutbildningen och kan därmed anses vara etablerade på arbetsmarknaden inom sitt yrke.

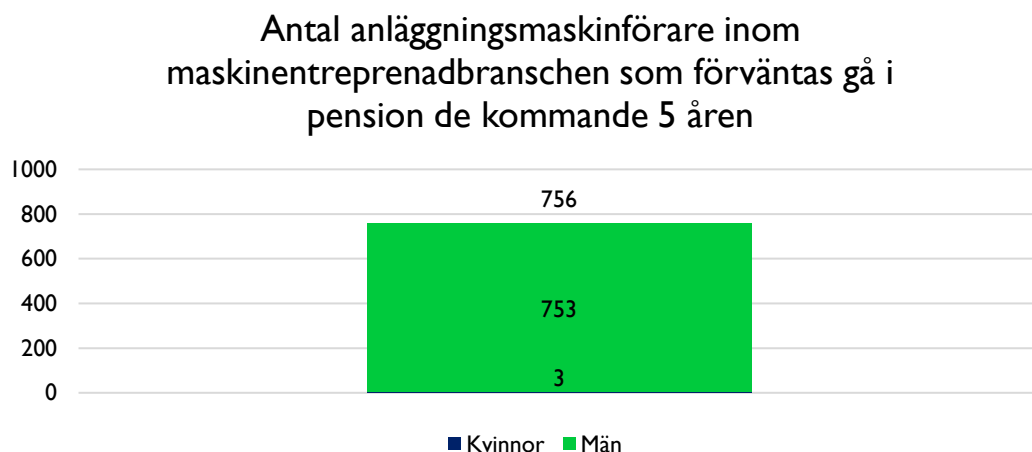
Källa: ME-skolan

* Eftersom statistiken för 2024 ännu inte är komplett, har talen för 2024 räknats upp. I analysen utgås från samma utveckling under årets sista månader som under resten av året.

Företagslärlingarna är redan under sin utbildningstid anställda på det företag som ansvarar för deras utbildning. Deras anställning övergår efter en eventuell provanställning i en tillsvidareanställning. Därför kan de anses vara etablerade på arbetsmarknaden efter avslutad utbildning.

Anläggningsmaskinförare – Utflöde av arbetskraft via pensionsavgångar

För att kunna bedöma hur många som kommer att lämna branschen pga. pension de kommande 5 åren, analyseras SCB:s yrkesregister.¹⁵ Här tas hänsyn till att riktåldern för pension senareläggs för vissa åldersgrupper. Under de kommande 5 åren förväntas 756 anläggningsmaskinförare gå i pension, dvs. 7,5 procent av alla anläggningsmaskinförare inom maskinentreprenadbranschen.¹⁶ Även om vissa personer går tidigare än riktåldern och andra jobbar längre, utgår analysen från att detta jämnar ut sig inom gruppen.

Källa: SCB, yrkesregistret. Analys: Navet Analytics.

¹⁵ Alla företag har en skyldighet att rapportera in till SCB:s yrkesregister för alla anställda upp till 64 års ålder. För alla personer som är äldre än 64 år är det valfritt om företagen vill rapportera in statistik eller inte. Det gör att statistikens tillförlitlighet är betydligt lägre för personer över 64 år. Därför har statistiken för personer över 64 år inte inkluderats. ME är dock medvetna om att det finns personer över 64 år som arbetar och är aktiva inom branschen.

¹⁶ I de 200 intervjuerna med ME:s medlemsföretag fick företagen uppskatta hur många anläggningsmaskinförare som de tror kommer att gå i pension de kommande 5 åren – ca 9 procent. Deras uppskattning ligger därmed i linje med utvärderingen av SCB:s statistik.

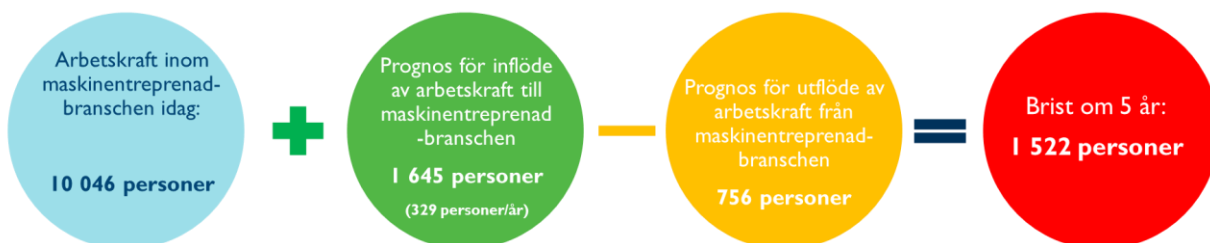
Prognos för tillgång till anläggningsmaskinförare om 5 år

För att kunna bedöma om det kommer att finnas tillräckligt många anläggningsmaskinförare om 5 år, behöver flera aspekter tas hänsyn till. Inom studien genomfördes 200 telefonintervjuer med ME:s medlemsföretag i ME:s fyra regioner. Företagen fick ange hur många anställda de är idag samt hur många anställda de skulle behöva om 5 år (fler eller färre). Den aggregerade analysen av svaren visar att företagen bedömer att de kommer att behöva ytterligare 24 procent fler anläggningsmaskinförare om 5 år. För att räkna fram behovet av arbetskraft för hela branschen, räknas fram hur många anläggningsmaskinförare det innebär för hela branschen: nämligen ca 12 457 personer. I dagsläget arbetar endast 10 046 anläggningsmaskinförare inom branschen. Under de kommande 5 åren förväntas 1 645 personer tillkomma som anläggningsmaskinförare efter avslutad utbildning inom maskinentreprenadbranschen. Samtidigt förväntas 756 anläggningsmaskinförare gå i pension. Sammantaget innebär det att det kommer att fattas ca 1 522 anläggningsmaskinförare om 5 år.

PROGNOS FÖR ANLÄGGNINGSMASKINFÖRARE 5 ÅR FRAMÅT

Prognos för behov av arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen om 5 år:

12 457 personer

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, ME-skolan samt 200 intervjuer med ME:s medlemsföretag.

Prognosen bygger på följande antaganden:

- Antalet personer som har etablerat sig på arbetsmarknaden inom sitt yrke efter avslutad utbildning fortsätter att ligga på samma nivå som i genomsnitt de senaste 5 åren¹⁷. Om antalet personer minskar, riskerar bristen på anläggningsmaskinförare att bli ännu större. Om antalet personer ökar, kan bristen på personal minska.
- Maskinentreprenadbranschen lyckas attrahera personer som avslutar sin utbildning. Idag arbetar 44 % av anläggningsmaskinförarna inom maskinentreprenadbranschen. I analysen utgår från att maskinentreprenadbranschen lyckas attrahera 44 % av de som efter utbildningen har etablerat sig på

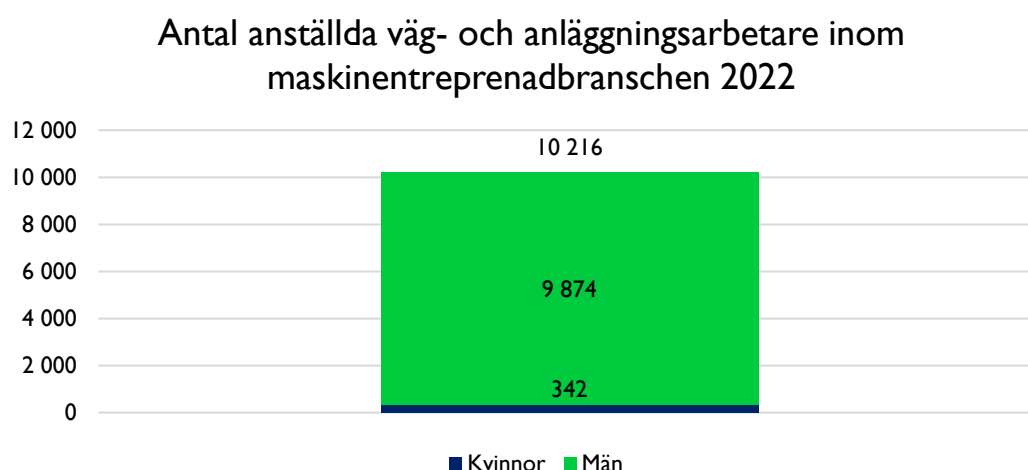
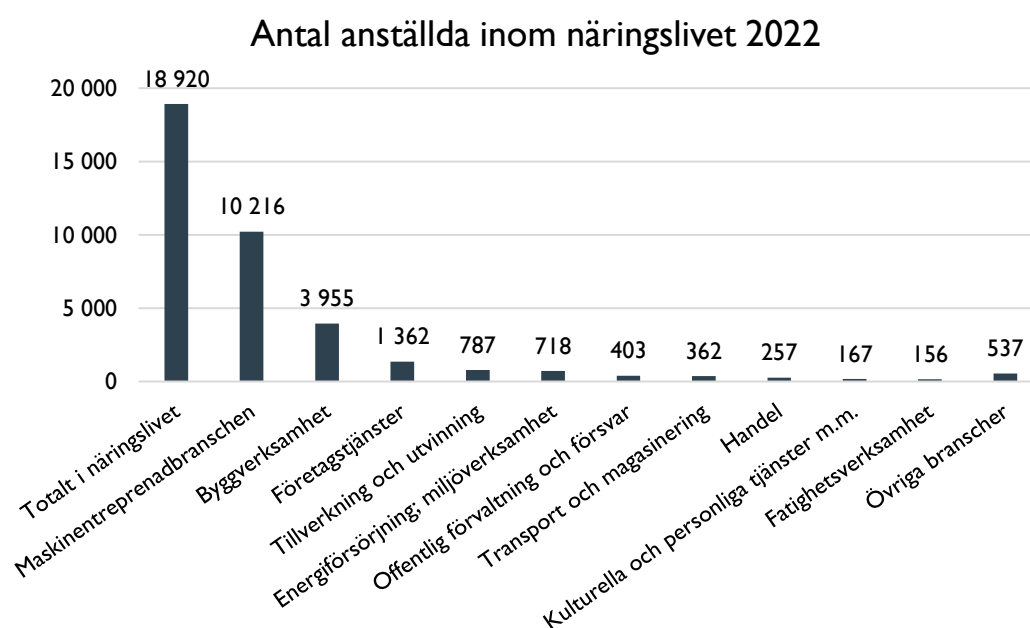
¹⁷ För exakt beräkningsunderlag, se respektive utbildningsgren ovan.

arbetsmarknaden inom sitt yrke. Om företagen rekryterar en mindre andel anläggningsmaskinförare, kan bristen på arbetskraft bli större. Om företagen rekryterar en större andel anläggningsmaskinförare, kan bristen på arbetskraft minska.

- De som arbetar som anläggningsmaskinförare inom branschen idag, går i pension när de uppnått riktåldern (rekommenderad pensionsålder). Om personerna går i pension tidigare, riskerar bristen på anläggningsmaskinförare att öka ytterligare. Om personerna går i pension senare, kan bristen på personal minska.

Tillgång till arbetskraft – Väg- och anläggningsarbetare

Det totala antalet väg- och anläggningsarbetare i näringslivet i sin helhet är 18 920 personer, varav 750 är kvinnor. Väg- och anläggningsarbetare är en avgörande roll inom maskinentreprenadbranschen. Totalt arbetar 10 216 väg- och anläggningsarbetare¹⁸ inom maskinentreprenadbranschen, varav 342 är kvinnor. Det betyder att 54 procent av arbetskraften arbetar inom maskinentreprenadbranschen. Övriga stora branscher som väg- och anläggningsmaskinförare är anställda inom är byggverksamhet (exkl. maskinentreprenadbranschen) (21%) och företagstjänster (7%).

Källa: SCB, yrkesregistret 2022. Väg- och anläggningsarbetare definieras här utifrån SCB:s SSYK-kod 7114 Anläggningsarbetare. Analys: Navet Analytics.

¹⁸ Väg- och anläggningsarbetare definieras här utifrån SCB:s SSYK-kod 7114 Anläggningsarbetare.

Arbetskraftsbrist i dagsläget

Redan idag finns det en brist på väg- och anläggningsarbetare. Inom studien genomfördes 200 telefonintervjuer med ME:s medlemsföretag i ME:s fyra regioner. Företagen fick ange hur många anställda de är idag samt hur många anställda de skulle behöva vara (fler eller färre). Den aggregerade analysen av svaren visar att företagen idag skulle behöva öka antalet anställda väg- och anläggningsarbetare med 14 procent (andelen varierar i regionerna, se regional analys). För att räkna fram behovet av arbetskraft för hela branschen, räknas fram hur många väg- och anläggningsarbetare det innebär för hela branschen: nämligen 11 741 personer. I dagsläget arbetar endast 10 216 väg- och anläggningsarbetare inom branschen. Det innebär att det finns en brist på ca 1 525 väg- och anläggningsarbetare.

Källor: Behov av arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen idag: Resultat från 200 intervjuer med ME:s medlemsföretag.

Arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen idag: SCB yrkesregistret.

Brist idag: Uträkning av skillnaden mellan behovet av arbetskraft och tillgänglig arbetskraft.

Väg- och anläggningsarbetare – inflöde till branschen

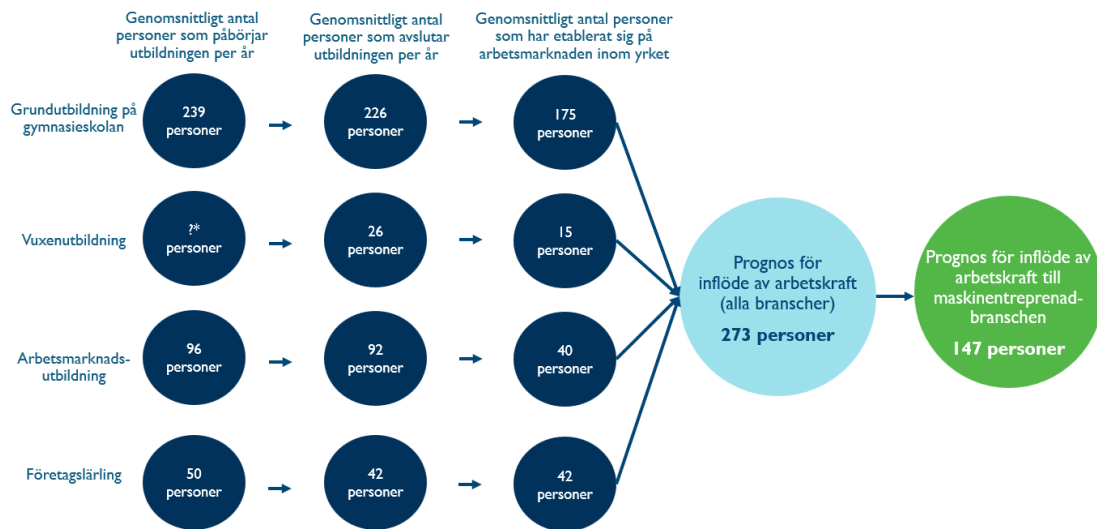
Inflödet av arbetskraft till branschen inleds med att personer påbörjar en utbildning till att bli väg- och anläggningsarbetare. De utbildningsvägar som finns att gå är via en gymnasieutbildning, vuxenutbildning (Komvux), arbetsmarknadsutbildning och som företagslärling. I gymnasieskolan väljer de elever som vill bli väg- och anläggningsarbetare att påbörja bygg- och anläggningsprogrammet på gymnasiet. Först i årskurs 2 på gymnasiet väljer man inriktningen mark och anläggning och då går det även att följa antalet personer som vill gå den utbildningen. Sammanlagt påbörjade i genomsnitt 239 personer varje år inriktningen till väg- och anläggningsarbetare i årskurs 2 under läsåren 2017/18-2021/22. Personer som påbörjar inriktningen kommer att avsluta gymnasieutbildningen under det efterföljande läsåret och blir då tillgängliga på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadsutbildningen med inriktning väg- och anläggningsarbetare pågår i cirka 30 veckor vilket innebär att utbildningen påbörjas och avslutas under samma år. I genomsnitt valde 96 personer varje år att påbörja denna arbetsmarknadsutbildning under perioden 2020-2024, visar statistik från Arbetsförmedlingen. 50 personer i genomsnitt per år valde att gå den yrkesteoretiska distansutbildningen via Liber under perioden 2020-2024. Det finns ingen statistik som visar hur många som påbörjar yrkespaketet väg- och anläggningsarbetare på vuxenutbildningen (Komvux), utan istället används siffran över hur många som avslutar yrkespaketet. En summering av respektive utbildning visar därmed att 411 personer påbörjar en utbildning till väg- och anläggningsarbetare per år.

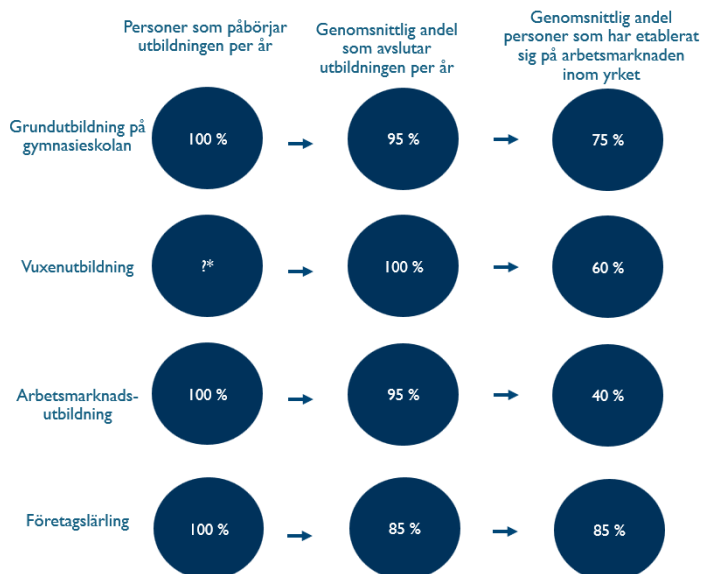
Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, Liber. Analys: Navet Analytics.
Siffrorna visar genomsnittligt antal personer per år.

VÄG- OCH ANLÄGGNINGSARBETARE : INFLÖDE AV ARBETSKRAFT

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, Liber. Analys: Navet Analytics.
För vuxenutbildningen saknas statistik över hur många som har påbörjat utbildningen.

VÄG- OCH ANLÄGGNINGSARBETARE : INFLÖDE AV ARBETSKRAFT

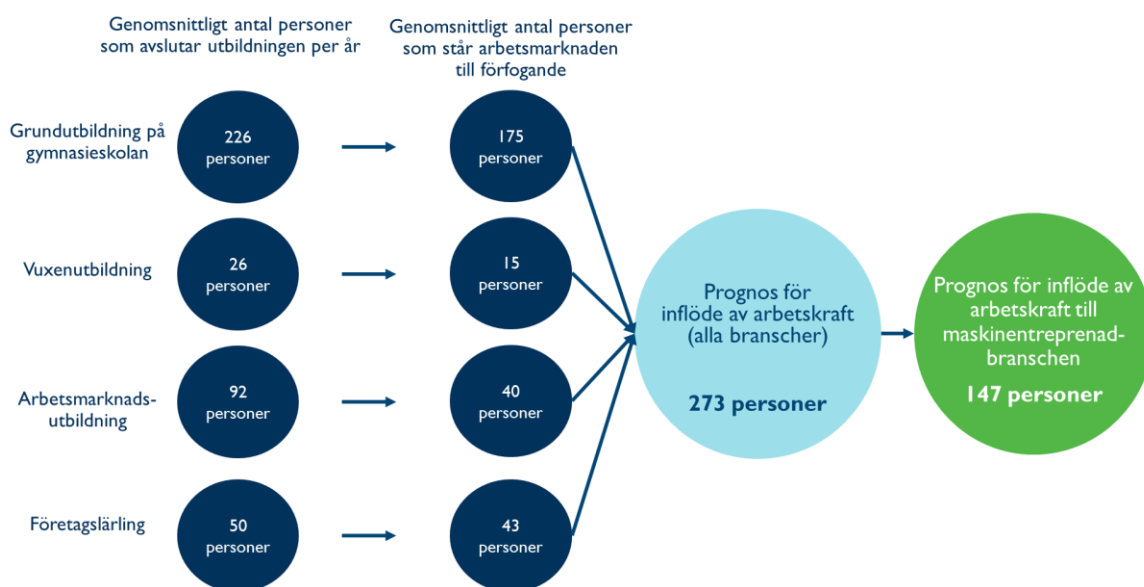
Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, Liber. Analys: Navet Analytics.
Andelarna är beräknade med antal som har påbörjat varje utbildning som bas. Avrundat i procent.
*Statistik saknas

Personer som vill väg- och anläggningsarbetare kan utbilda sig både via gymnasieutbildning, vuxenutbildning (Komvux), som företagslärling samt arbetsmarknadsutbildning via Arbetsförmedlingen.¹⁹ I bilden nedan visas hur många personer som

¹⁹ Ytterligare en väg in i branschen går via validering. Vid en validering får en person visa sin kompetens genom att svara på frågor och genomföra praktiska övningar som är framtagna för ett specifikt yrke. På så sätt kan en person få sin kompetens validerad. Det finns inte någon statistik som visar

utbildas via varje utbildningstyp. 226 personer avslutar i snitt en gymnasieutbildning för att bli väg- och anläggningsarbetare varje år. Efter tre år bedöms 175 av dessa ha etablerat sig på arbetsmarknaden. I snitt läser 26 personer yrkespaketet väg- och anläggningsarbetare på vuxenutbildningen och efter två år bedöms 15 av dessa ha etablerat sig på arbetsmarknaden. 92 personer avslutar i snitt en arbetsmarknadsutbildning för att bli väg- och anläggningsarbetare varje år. Efter ett halvår bedöms 40 av dessa vara i arbete. Avslutningsvis påbörjar i genomsnitt 50 personer den yrksteoretiska distansutbildningen via Liber varje år. I genomsnitt avslutar 43 personer utbildningen. Totalt innebär detta att i genomsnitt 273 personer har etablerat sig på arbetsmarknaden som väg- och anläggningsarbetare varje år.

VÄG- OCH ANLÄGGNINGSARBETARE: INFLÖDE AV ARBETSKRAFT

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, Liber.

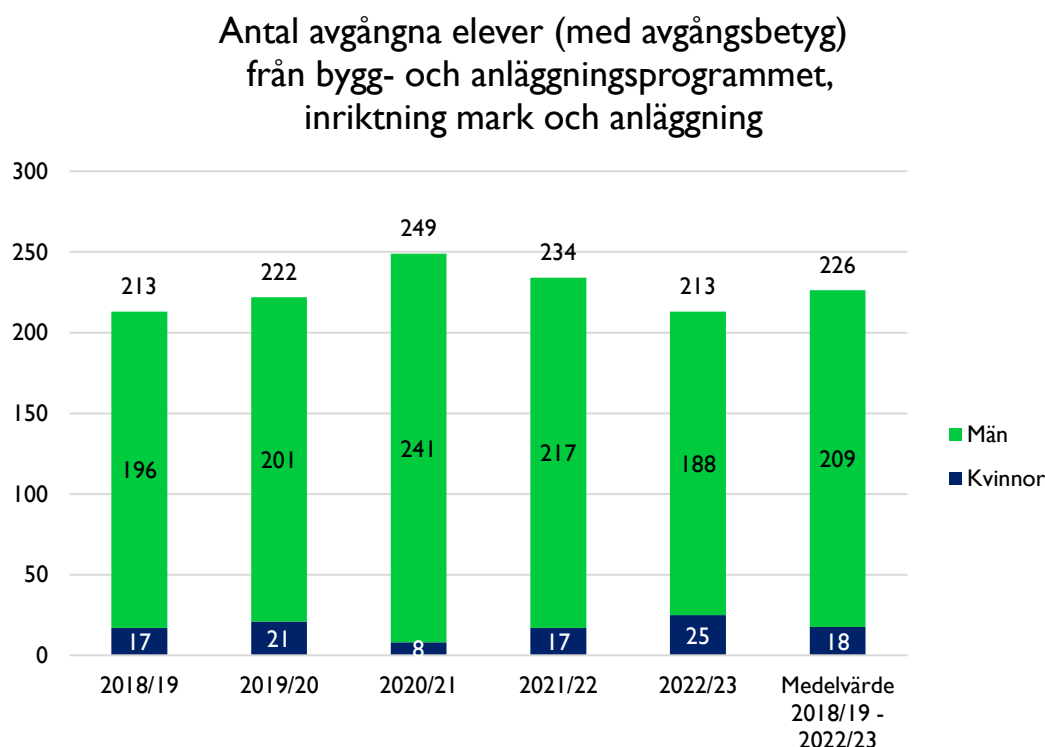
Endast en del av alla väg- och anläggningsarbetare arbetar inom maskinentreprenadbranschen. Därför kommer endast en del av de personer som utbildas att finnas tillgängliga för att arbeta inom maskinentreprenadbranschen. Enligt SCB:s yrkesregister arbetar 54 procent av anläggningsmaskinförarna inom maskinentreprenadbranschen. Därför är det rimligt att utgå från att endast 54 procent av de som utbildas och har en etablerad ställning på arbetsmarknaden inom sitt yrke faktiskt arbetar i maskinentreprenadbranschen – det vill säga 147 personer.

I texten nedan beskrivs hur beräkningen av varje utbildningsdel gjorts.

antalet personer som genomgår en validering av sin kompetens (validering av väg- och anläggningsarbetare sker via BYN). Dessa personer arbetar ofta redan i branschen och innebär inget tillflöde till branschen. Därför tas denna väg in i branschen inte i beaktande i rapporten.

Gymnasieutbildning²⁰

Bygg- och anläggningsprogrammet på gymnasiet har inriktningen mark och anläggning, som ger eleverna den kompetens som krävs för att bli väg- och anläggningsarbetare. Läsåren 2018/19 – 2022/23 läste i genomsnitt 235 personer tredje året på den här gymnasieutbildningen.²¹ Det är dock inte alla som läst utbildningen som avslutade utbildningen med godkända betyg. I snitt avslutar 226 elever yrkesutbildningen till väg- och anläggningsarbetare med godkända betyg varje år, varav ca 18 är kvinnor.

Källa: Skolverket/SCB. Analys: Navet Analytics.

Det är dock endast en del av dessa som sedan lyckas etablera sig på arbetsmarknaden. Skolverkets statistik visar att 77,3 procent av de som avslutat sin gymnasieutbildning på bygg- och anläggningsprogrammet, inriktning mark och anläggning har en etablerad ställning²² på arbetsmarknaden efter tre år. För att få en bild av hur många som faktiskt arbetar efter avslutad utbildning räknas antalet personer ner

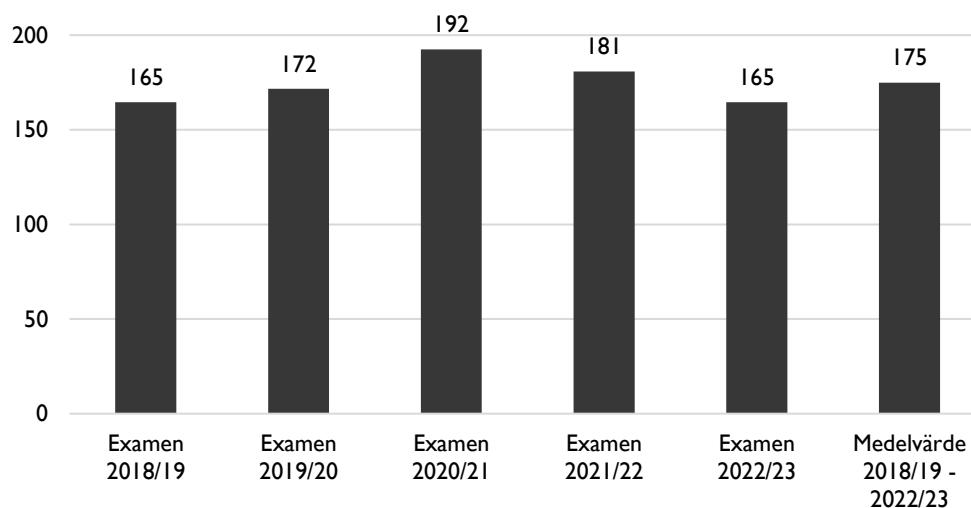
²⁰ Det finns även möjlighet att lära sig köra anläggningsmaskiner via lantbruksgymnasiet. De här personerna utgör dock en liten grupp och har inte maskinentreprenadsbranschen som främsta arbetsmarknad. Därför inkluderas inte den här gruppen i analysen.

²¹ Anledningen till att jämförelsen här görs med antalet elever i årskurs 3 beror på att eleverna väljer inriktning först under utbildningens senare del.

²² En etablerad ställning på arbetsmarknaden definieras enligt följande av Skolverket: Förvärvsinkomst på minst den övre inkomstgränsen (224 000 kr under 2022), sysselsatt enligt BAS (november månad) samt ingen förekomst av arbetslöshet på hel-/deltid eller arbetsmarknadspolitiska åtgärdsstudier under året. Jämför: Skolverket: [Etablering på arbetsmarknaden eller fortsatta studier år 2019 efter gymnasieskola](#).

enligt Skolverkets statistik. Då kvarstår i snitt 175 personer som har etablerat sig på arbetsmarknaden inom sitt yrke efter avslutad utbildning.

Prognos för antal elever från bygg- och
anläggningsprogrammet,
inriktning mark och anläggning som etablerat sig på
arbetsmarknaden
3 år efter examen

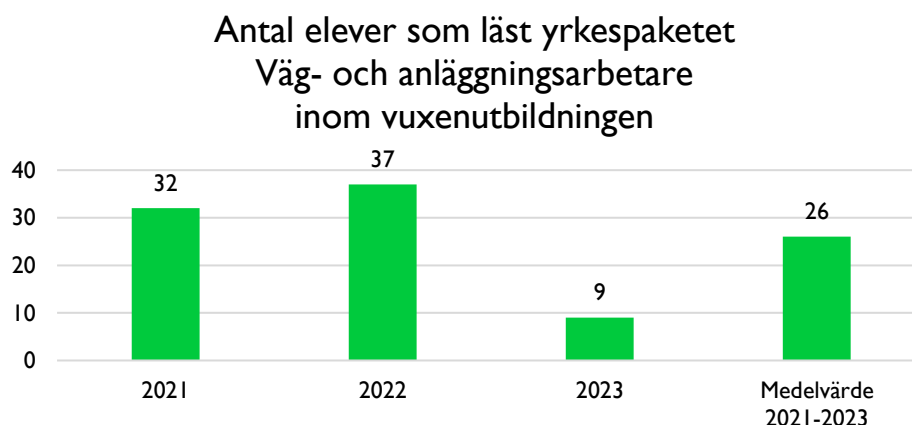

Källa: Uträkningen bygger på statistiken från Skolverket/SCB samt Skolverkets utvärdering av etableringsgrad på arbetsmarknaden. Analys: Navet Analytics.

Det går inte att med säkerhet veta om de här personerna är etablerade inom det yrke de utbildats inom. Det bedöms som osannolikt att en betydande del av personerna skulle ha ett arbete inom en helt annan bransch, eftersom deras kvalifikationer är yrkesspecifika och det finns begränsat med arbetstillfällen utan kompetenskrav.

Vuxenutbildning

Inom vuxenutbildningen har personer möjlighet att läsa yrkespaketet väg- och anläggningsarbetare, som till stora delar motsvarar gymnasieutbildningen till väg- och anläggningsarbetare. I genomsnitt läser och avslutar 26 elever yrkespaketet väg- och anläggningsarbetare per år.

Källa: Skolverket. Analys: Navet Analytics

Det är dock endast en del av dessa som sedan lyckas etablera sig på arbetsmarknaden. Skolverkets statistik visar att 59 procent av de som avslutat en vuxenutbildning inom bygg- och anläggning har en etablerad ställning²³ på arbetsmarknaden efter två år. För att få en bild av hur många som faktiskt arbetar efter avslutad utbildning räknas antalet personer ner enligt Skolverkets statistik. Efter nedräkningen är prognosen att i genomsnitt 15 personer har etablerat sig på arbetsmarknaden efter två år.

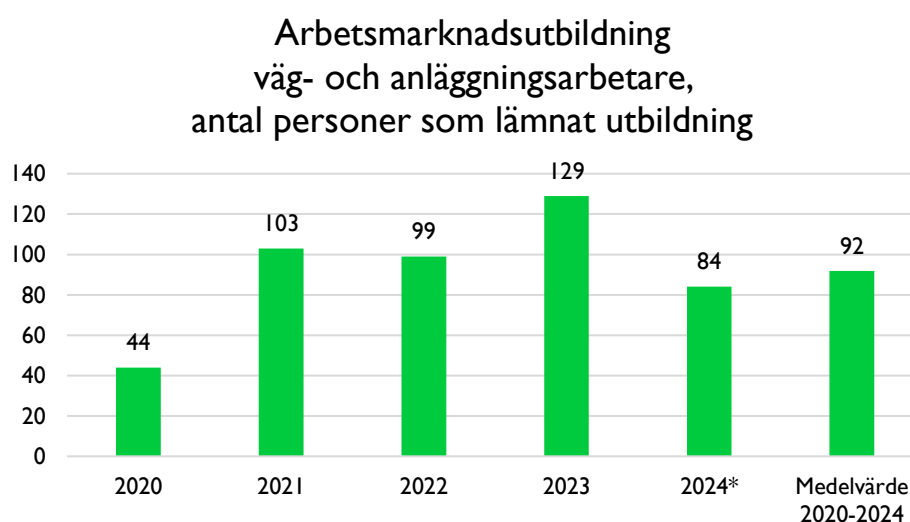
Källa: Uträkningen bygger på statistiken från Skolverket samt Skolverkets utvärdering av etableringsgrad på arbetsmarknaden. Analys: Navet Analytics.

²³ En etablerad ställning på arbetsmarknaden definieras enligt följande av Skolverket: Förvärvsinkomst på minst den övre inkomstgränsen (224 000 kr under 2022), sysselsatt enligt BAS (november månad) samt ingen förekomst av arbetslöshet på hel-/deltid eller arbetsmarknadspolitiska åtgärdsstudier under året. Jämför: Skolverket: [Etableringen på arbetsmarknaden eller fortsatta studier år 2021 och 2022 efter avslutad kommunal vuxenutbildning](#).

Det går inte att med säkerhet veta om de här personerna är etablerade på arbetsmarknaden som väg- och anläggningsarbetare. Det bedöms som osannolikt att en betydande del av personerna skulle ha ett arbete inom en helt annan bransch, eftersom deras kvalifikationer är yrkesspecifika och det finns begränsat med arbetstillfällen utan kompetenskrav.

Arbetsmarknadsutbildning

Arbetsförmedlingen erbjuder arbetsmarknadsutbildning för personer som idag saknar arbete. Utbildning erbjuds inom bristyrken, till exempel väg- och anläggningsarbetare. Arbetsförmedlingens statistik visar hur många personer som lämnat utbildningen till väg- och anläggningsarbetare – inte om personerna i fråga avbrutit eller avslutat sin utbildning. I genomsnitt lämnar 92 personer utbildningen till väg- och anläggningsarbetare per år.

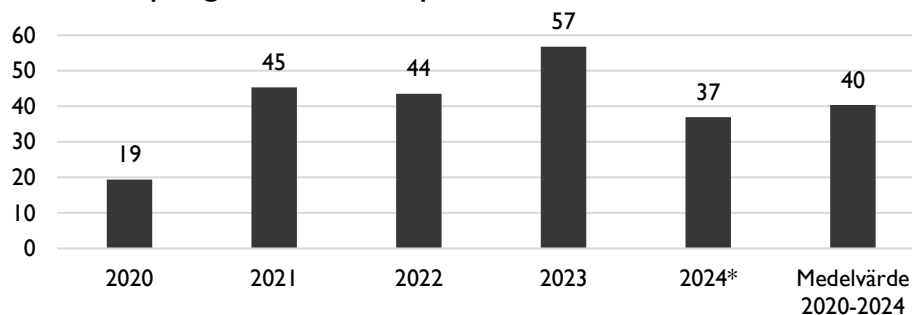
Källa: Arbetsförmedlingen. Analys: Navet Analytics.

* Eftersom statistiken för 2024 ännu inte är komplett, har talen för 2024 räknats upp. I analysen utgår från samma utveckling under årets sista månader som under resten av året.

För att få en rättvisande bild av hur många personer som etablerat sig på arbetsmarknaden inom sitt yrke behöver antalet personer räknas ner. Nedräkningen bygger på tidigare undersökningar som visar hur stor del av deltagarna som 180 dagar (ca ett halvår) efter avslutad utbildning är i arbete.²⁴ Det speglar därmed bättre hur stort antal personer som står arbetsmarknaden till förfogande, då en del personer avbryter utbildningen, inte är redo att börja arbeta etc. Av de personer som genomgått en arbetsmarknadsutbildning till väg- och anläggningsarbetare, var 44 procent i arbete 180 dagar efter avslutad utbildning. Det innebär att ca 40 personer bedöms vara i arbete 180 dagar efter avslutad utbildning.

²⁴ Se Svenskt Näringsliv (2023): Vrid upp volymen – fler i arbetsmarknadsutbildningar som leder till jobb. [Vrid upp volymen](#)

Arbetsmarknadsutbildning väg- och anläggningsarbetare, prognos för antal personer som är i arbete

Källa: Uträkningen bygger på statistiken från Arbetsförmedlingen samt Svenskt Näringslivs utvärdering av etablering på arbetsmarknaden. Analys: Navet Analytics.

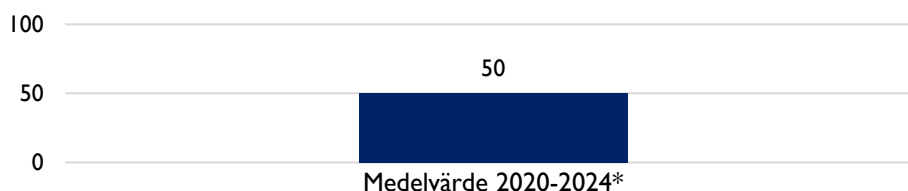
* Eftersom statistiken för 2024 ännu inte är komplett, har talen för 2024 räknats upp. I analysen utgås från samma utveckling under årets sista månader som under resten av året.

Det finns en viss osäkerhet i de här siffrorna, eftersom det inte går att veta om personerna är i arbete inom det yrke som de utbildats för. Med tanke på att de som erbjuds arbetsmarknadsutbildning ofta stått utanför arbetsmarknaden under en längre tid och bedöms behöva bygga upp sin kompetens, är det sannolikt att en stor del av de som är i arbete jobbar inom den sektor som de utbildats inom. Dessutom sker arbetsmarknadsutbildning endast inom bristyrken, där det bedöms vara enkelt att få ett arbete. Därmed är det sannolikt att de som faktiskt kommer att få ett jobb inom yrket, har fått det efter ca ett halvår.

Företagslärling

Det finns även en möjlighet att utbilda sig som lärling på plats hos ett företag. De personer som gör detta går en yrkesteoretisk distansutbildning via Liber. För att bedöma hur många personer som utbildar sig som företagslärlingar, analyseras hur många personer som påbörjar samt avslutar den yrkesteoretiska distansutbildningen. I genomsnitt påbörjar 50 personer utbildningen per år.

Antal personer som påbörjat den yrkesteoretiska distansutbildningen till väg- och anläggningsarbetare

Källa: Liber

* Eftersom statistiken för 2024 ännu inte är komplett, har talen för 2024 räknats upp. I analysen utgås från samma utveckling under årets sista månader som under resten av året.

I snitt avslutar 43 personer distansutbildningen. Företagslärlingarna är redan under sin utbildningstid anställda på det företag som ansvarar för deras utbildning. Deras anställning övergår efter en eventuell provanställning i en tillsvidareanställning. Därför kan de anses vara etablerade på arbetsmarknaden efter avslutad utbildning.

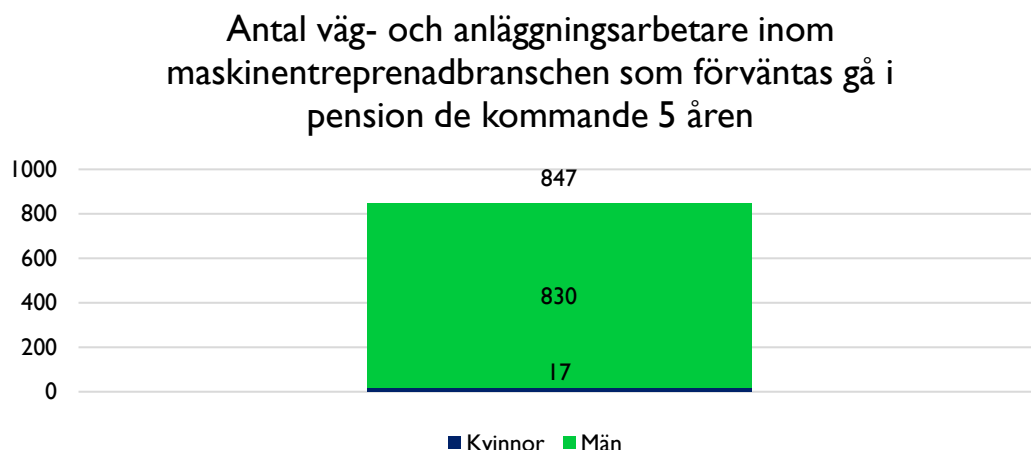

Källa: Liber

* Eftersom statistiken för 2024 ännu inte är komplett, har talen för 2024 räknats upp. I analysen utgår från samma utveckling under årets sista månader som under resten av året.

Väg- och anläggningsarbetare – Utflöde av arbetskraft via pensionsavgångar

För att kunna bedöma hur många som kommer att lämna branschen pga. pension de kommande 5 åren, analyseras SCB:s yrkesregister.²⁵ Här tas hänsyn till att riktåldern för pension senareläggs för vissa åldersgrupper. Under de kommande 5 åren förväntas 847 väg- och anläggningsarbetare gå i pension, dvs. 8,3 procent av yrkesgruppen inom maskinentreprenadbranschen.²⁶ Även om vissa personer går tidigare än riktåldern och andra jobbar längre, utgås från att detta jämnar ut sig inom gruppen.

Källa: SCB, yrkesregistret. Analys: Navet Analytics.

²⁵ Alla företag har en skyldighet att rapportera in till SCB:s yrkesregister för alla anställda upp till 64 års ålder. För alla personer som är äldre än 64 år är det valfritt om företagen vill rapportera in statistik eller inte. Det gör att statistikens tillförlitlighet är betydligt lägre för personer över 64 år. Därför har statistiken för personer över 64 år inte inkluderats. ME är dock medvetna om att det finns personer över 64 år som arbetar och är aktiva inom branschen.

²⁶ I de 200 intervjuerna med ME:s medlemsföretag fick företagen uppskatta hur många väg- och anläggningsarbetare som de tror kommer att gå i pension de kommande 5 åren – ca 6 procent. Deras uppskattning ligger därmed i linje med utvärderingen av SCB:s statistik.

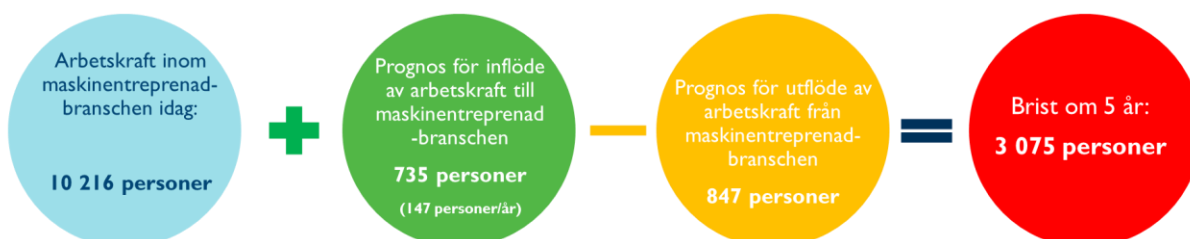
Prognos för tillgång till väg- och anläggningsarbetare om 5 år

För att kunna bedöma om det kommer att finnas tillräckligt många väg- och anläggningsarbetare om 5 år, behöver flera aspekter vägas in. Inom studien genomfördes 200 telefonintervjuer med ME:s medlemsföretag i ME:s fyra regioner. Företagen fick ange hur många anställda de är idag samt hur många anställda de skulle behöva om 5 år (fler eller färre). Den aggregerade analysen av svaren visar att företagen bedömer att de kommer att behöva ytterligare 29 procent fler väg- och anläggningsarbetare om 5 år. För att räkna fram behovet av arbetskraft för hela branschen, räknas fram hur många väg- och anläggningsarbetare det innebär för hela branschen: nämligen ca 13 179 personer. I dagsläget arbetar endast 10 216 väg- och anläggningsarbetare inom branschen. Under de kommande 5 åren förväntas ca 735 personer tillkomma som väg- och anläggningsarbetare inom maskinentreprenadbranschen efter avslutad utbildning. Samtidigt förväntas ca 847 väg- och anläggningsarbetare gå i pension. Sammantaget innebär det att det kommer att fattas ca 3 075 väg- och anläggningsarbetare om 5 år.

PROGNOS FÖR VÄG- OCH ANLÄGGNINGSARBETARE 5 ÅR FRAMÅT

Prognos för behov av arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen om 5 år:

13 179 personer

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, Liber samt 200 intervjuer med ME:s medlemsföretag.

Prognosen bygger på följande antaganden:

- Antalet personer som har etablerat sig på arbetsmarknaden inom sitt yrke efter avslutad utbildning fortsätter att ligga på samma nivå som i genomsnitt de senaste 5 åren²⁷. Om antalet personer minskar, riskerar bristen på väg- och anläggningsarbetare att bli ännu större. Om antalet personer ökar, kan bristen på personal minska.
- Maskinentreprenadbranschen lyckas attrahera personer som avslutar sin utbildning. Idag arbetar 54 % av väg- och anläggningsarbetarna inom maskinentreprenadbranschen. I analysen utgår från att maskinentreprenadbranschen lyckas attrahera 54 % av de som efter utbildningen har en etablerad

²⁷ För exakt beräkningsunderlag, se respektive utbildningsgren ovan.

ställning på arbetsmarknaden inom sitt yrke. Om företagen rekryterar en mindre andel väg- och anläggningsarbetare, kan bristen på arbetskraft bli större. Om företagen rekryterar en större andel väg- och anläggningsarbetare, kan bristen på arbetskraft minska.

- De som arbetar som väg- och anläggningsarbetare inom branschen idag, går i pension när de uppnått riktåldern (rekommenderad pensionsålder). Om personerna går i pension tidigare, riskerar bristen på väg- och anläggningsarbetare att öka ytterligare. Om personerna går i pension senare, kan bristen på personal minska.

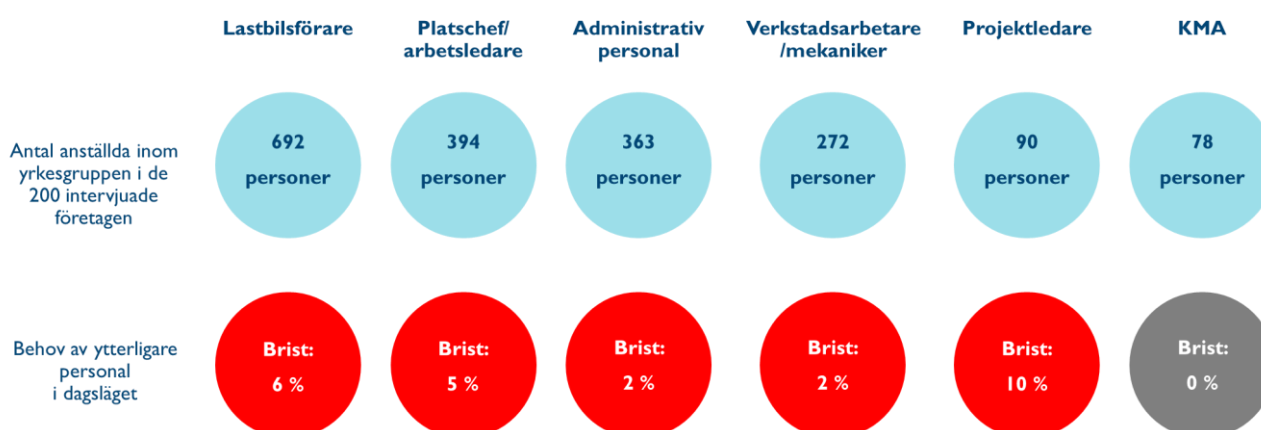
Tillgång till arbetskraft inom övriga yrkesgrupper

Maskinentreprenadbranschen omfattar ett flertal yrkesgrupper, bland annat lastbilsförare, platschef/arbetsledare, verkstadsarbetare/mekaniker, administrativ personal, KMA (kvalitets-, miljö- och arbetsmiljöansvarig), projektledare etc. I intervjuerna med 200 av ME:s medlemsföretag, fick företagen bedöma hur tillgången på arbetskraft ser ut i dagsläget samt hur de tror att behovet ser ut om 5 år.

I bilden nedan redovisas hur många personer inom varje yrkesgrupp som är anställda i de 200 intervjuade företagen. Det ger en indikation om yrkesgruppernas storleksförhållande till varandra. De största yrkesgrupperna, förutom Anläggningsmaskinförare och anläggare, är lastbilsförare, platschef/arbetsledare samt administrativ personal.

Enligt de intervjuade medlemsföretagen, är det brist inom alla yrkesgrupper, utom för KMA, där företagen bedömer att det råder jämvikt. Den procentuella bristen är idag störst inom yrkesgruppen projektledare: Företagen bedömer att de skulle behöva ytterligare 10 procent projektledare i nuläget. Inom de största yrkesgrupperna, lastbilsförare och platschef/arbetsledare skulle företagen behöva ytterligare 6 respektive 5 procent fler anställda.

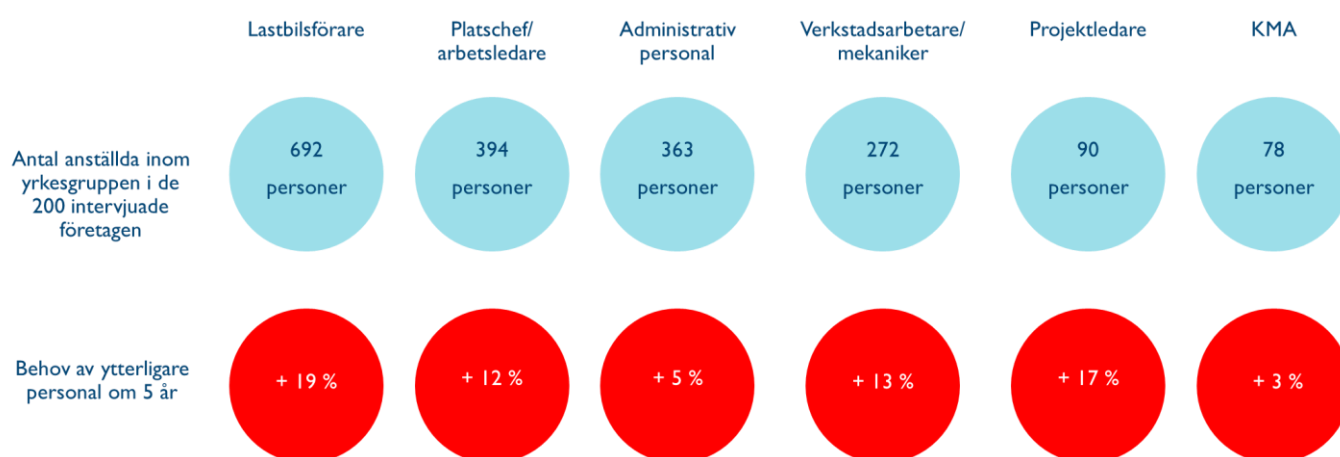
AKTUELL KOMPETENSFÖRSÖRJNING ÖVRIGA YRKESGRUPPER

Källa: Intervjuer med ME:s medlemsföretag. Bas: 200 företag.

Företagen fick även bedöma hur de tror att behovet av arbetskraft kommer att utvecklas de kommande 5 åren. Prognosen är tydlig: Företagen bedömer att behovet av personal kommer att öka inom alla yrkesgrupper. Störst förväntas behovet av lastbilsförare (+19%) och projektledare (+17%) bli. Även behovet av verkstadsarbetare/mekaniker (+13%) samt platschefer/arbetsledare (+12%) förväntas öka kraftigt.

PROGNOS FÖR ÖVRIGA YRKESGRUPPER 5 ÅR FRAMÅT

Källa: Intervjuer med ME:s medlemsföretag. Bas: 200 företag.

Sammantaget visar resultaten att ME:s medlemsföretag förväntar sig att behoven av arbetskraft kommer att växa kraftigt under de kommande 5 åren, inom i stort sett alla yrkesgrupper. Det innebär att det finns en framtidstro inom branschen, men samtidigt en stor utmaning att rekrytera tillräckligt med kompetent personal för att klara av att täcka behoven av arbetskraft.

Regionala prognoser

Här presenteras analysen av tillgången på arbetskraft i ME:s fyra regioner. För att kunna bedöma hur tillgången på arbetskraft ser ut på regional nivå, har statistiken analyserats utifrån ME:s fyra regioner. Nedan presenteras både tillgången till arbetskraft idag och prognosen för tillgången av arbetskraft om 5 år för varje region.

Noteringar om metoden

Statistiken för vuxenutbildning samt företagslärling finns inte att tillgå på regional nivå. För att ändå kunna göra en bedömning av hur inflödet till maskinentreprenadbranschen ser ut på lokal nivå, har följande antagande gjorts. I analysen utgås från att fördelningen av elever från vuxenutbildningen och företagslärlingar fördelar sig på samma sätt som gymnasieeleverna mellan de olika regionerna. Det ger oss möjlighet att uppskatta det totala inflödet av arbetskraft i regionerna.

För att kunna bedöma behovet av arbetskraft idag och om 5 år, har intervjuerna med ME:s medlemsföretag använts. När det gäller behovet av anläggningsmaskinförare finns det inga statistiskt signifikanta skillnader i behoven av den här yrkesgruppen mellan regionerna. När det gäller väg- och anläggningsarbetare, varierar behovet av yrkesgruppen idag mellan regionerna. Detta har tagits hänsyn till i de regionala analyserna. Det finns dock ingen statistiskt signifikant skillnad i behovet av väg- och anläggningsarbetare om 5 år. I det fall där det inte finns någon statistiskt säkerställd skillnad, används samma andel som på riksnivå.

SCB har följande sekretessreglering: "För att undvika röjande av enskilda elever har uppgifter om antalet avgångna elever ersatts med (..), i de fall där antalet elever i årskurs 3 samma läsår understiger 5." Detta blir endast aktuellt på regionnivå, eftersom talen alltid överstiger 5 elever på riksnivå. Det innebär att det finns ett fåtal elever som avslutat bygg- och anläggningsprogrammet inriktning mark och anläggning som inte kan tilldelas en region. Det gör att det finns mindre skillnader mellan prognosen på riksnivå och en summering av de regionala prognoserna.

Region I: Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Västernorrland

Anläggningsmaskinförare

Redan idag finns det en brist på anläggningsmaskinförare i regionen. ME:s medlemsföretag fick i telefonintervjuerna ange hur många anställda de är idag samt hur många anställda de skulle behöva vara (fler eller färre). Analysen visar att företagen idag skulle behöva öka antalet anställda anläggningsmaskinförare med 7 procent. För att räkna fram behovet av arbetskraft för hela branschen, räknas fram hur många anläggningsmaskinförare det innebär för hela branschen i regionen: nämligen 1 976 personer. I dagsläget arbetar endast 1 847 anläggningsmaskinförare inom branschen. Det innebär att det finns en brist på ca 129 anläggningsmaskinförare i regionen.

REGION I: AKTUELL KOMPETENSBRIST ANLÄGGNINGSMASKINFÖRARE

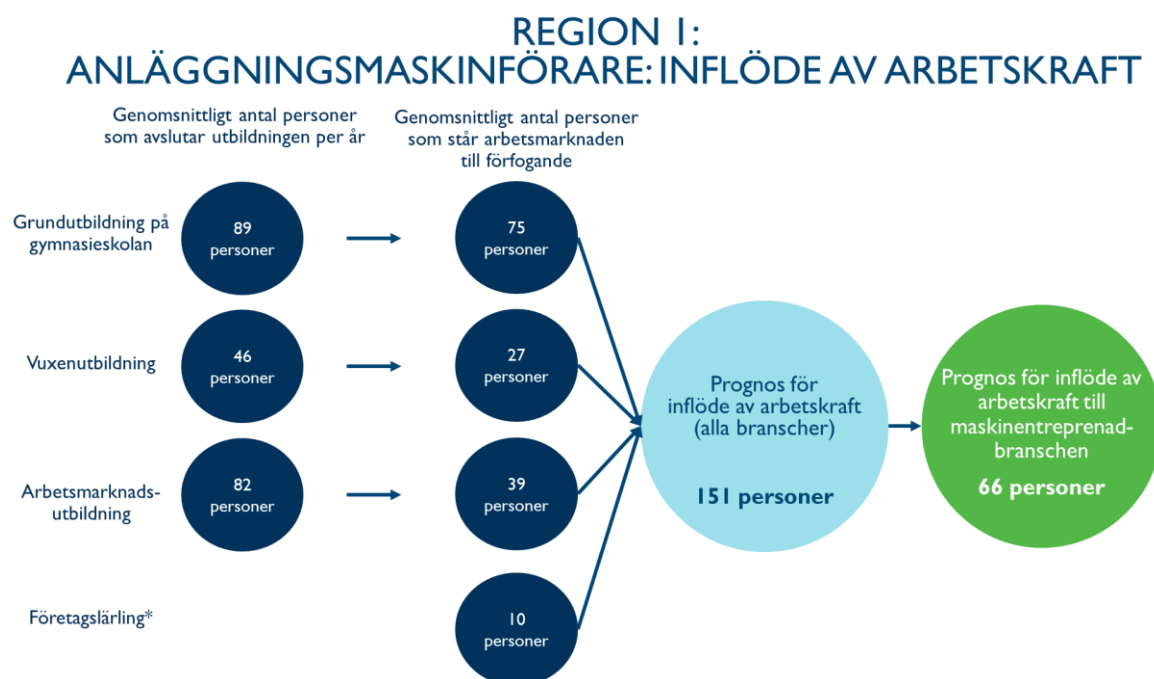
Källor: Behov av arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen idag: Resultat från 200 intervjuer med ME:s medlemsföretag.

Arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen idag: SCB yrkesregistret.

Brist idag: Uträkning av skillnaden mellan behovet av arbetskraft och tillgänglig arbetskraft.

Personer som vill bli anläggningsmaskinförare kan utbilda sig både via gymnasieutbildning, vuxenutbildning (Komvux), som företagslärling samt arbetsmarknadsutbildning via Arbetsförmedlingen.²⁸ I bilden nedan visas en uppskattning på hur många personer som utbildas via varje utbildningstyp i regionen. 89 personer avslutar i snitt en gymnasieutbildning för att bli anläggningsmaskinförare varje år. Efter tre år bedöms 75 av dessa ha etablerat sig på arbetsmarknaden. I snitt läser 46 personer yrkespaketet anläggningsförare på vuxenutbildningen och efter två år bedöms 27 av dessa ha etablerat sig på arbetsmarknaden. 82 personer avslutar i snitt en arbetsmarknadsutbildning för att bli anläggningsmaskinförare varje år. Efter ett halvår bedöms 39 av dessa vara i arbete. Avslutningsvis avslutar i genomsnitt 10 personer den yrkesteoretiska distansutbildningen via ME-skolan. Totalt innebär detta att i genomsnitt 151 personer utbildas till anläggningsmaskinförare varje år.

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, ME-skolan.

* För företagslärling bygger statistiken på hur många som avslutat den teoretiska distansutbildningen. Eftersom det inte finns statistik över hur många som påbörjat utbildningen, finns inget tal i det första ledet med.

Endast en del av alla anläggningsmaskinförare arbetar inom maskinentreprenadbranschen. Därför kommer endast en del av de personer som utbildas att finnas tillgängliga för att arbeta inom maskinentreprenadbranschen. Enligt SCB:s yrkesregister arbetar 44 procent av anläggningsmaskinförarna inom maskinentreprenadbranschen. Därför är det rimligt att utgå från att endast 44 procent av de som

²⁸ Ytterligare en väg in i branschen går via validering. Vid en validering får en person visa sin kompetens genom att svara på frågor och genomföra praktiska övningar som är framtagna för ett specifikt yrke. På så sätt kan en person få sin kompetens validerad. Det finns inte någon statistik som visar antalet personer som genomgår en validering av sin kompetens (validering av anläggningsmaskinförare sker via BYN eller TYA). Dessa personer arbetar ofta redan i branschen och innebär inget tillflöde till branschen. Därför tas denna väg in i branschen inte i beaktande i rapporten.

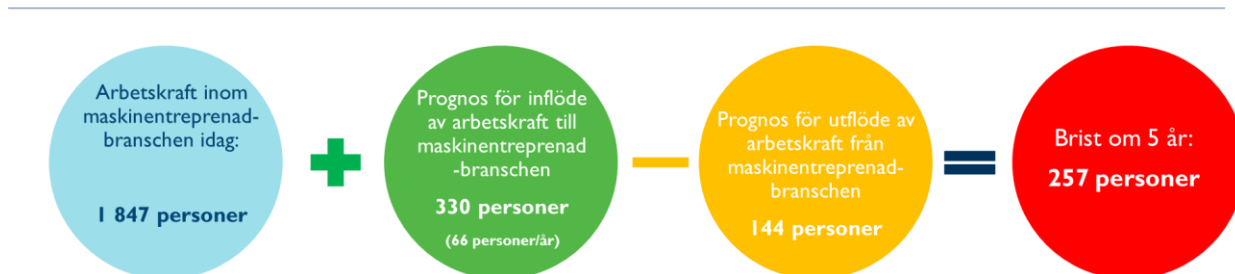
utbildas och har en etablerad ställning på arbetsmarknaden inom sitt yrke faktiskt arbetar i maskinentreprenadbranschen – det vill säga 66 personer.

För att kunna bedöma om det kommer att finnas tillräckligt många anläggningsmaskinförare i regionen om 5 år, behöver flera aspekter vägas in. ME:s medlemsföretag fick i telefonintervjuerna ange hur många anställda de är idag samt hur många anställda de skulle behöva om 5 år (fler eller färre). Analysen visar att företagen bedömer att de kommer att behöva ytterligare 24 procent fler anläggningsmaskinförare om 5 år. För att räkna fram behovet av arbetskraft för hela branschen i regionen, räknas fram hur många anläggningsmaskinförare det innebär för hela branschen: nämligen ca 2 290 personer. I dagsläget arbetar endast 1 847 anläggningsmaskinförare inom branschen. Under de kommande 5 åren förväntas 330 personer tillkomma som anläggningsmaskinförare efter avslutad utbildning inom maskinentreprenadbranschen. Samtidigt förväntas 144 anläggningsmaskinförare gå i pension. Sammantaget innebär det att det kommer att fattas ca 257 anläggningsmaskinförare om 5 år.

REGION I: PROGNOS FÖR ANLÄGGNINGSMASKINFÖRARE 5 ÅR FRAMÅT

Prognos för behov av arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen om 5 år:

2 290 personer

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, ME-skolan samt 200 intervjuer med ME:s medlemsföretag.

Prognosen bygger på följande antaganden:

- Antalet personer som har etablerat sig på arbetsmarknaden inom sitt yrke efter avslutad utbildning fortsätter att ligga på samma nivå som i genomsnitt de senaste 5 åren²⁹. Om antalet personer minskar, riskerar bristen på anläggningsmaskinförare att bli ännu större. Om antalet personer ökar, kan bristen på personal minska.
- Maskinentreprenadbranschen lyckas attrahera personer som avslutar sin utbildning. Idag arbetar 44 % av anläggningsmaskinförarna inom maskinentreprenadbranschen. I analysen utgår från att maskinentreprenadbranschen lyckas attrahera 44 % av de som efter utbildningen har en etablerad

²⁹ För exakt beräkningsunderlag, se respektive utbildningsgren ovan.

ställning på arbetsmarknaden inom sitt yrke. Om företagen rekryterar en mindre andel anläggningsmaskinförare, kan bristen på arbetskraft bli större. Om företagen rekryterar en större andel anläggningsmaskinförare, kan bristen på arbetskraft minska.

- De som arbetar som anläggningsmaskinförare inom branschen idag, går i pension när de uppnått riktåldern (rekommenderad pensionsålder). Om personerna går i pension tidigare, riskerar bristen på anläggningsmaskinförare att öka ytterligare. Om personerna går i pension senare, kan bristen på personal minska.

Väg- och anläggningsarbetare

Redan idag finns det en brist på väg- och anläggningsarbetare i regionen. ME:s medlemsföretag fick i telefonintervjuerna ange hur många anställda de är idag samt hur många anställda de skulle behöva vara (fler eller färre). Analysen visar att företagen idag skulle behöva öka antalet anställda väg- och anläggningsarbetare med 17 procent. För att räkna fram behovet av arbetskraft för hela branschen, räknas fram hur många väg- och anläggningsarbetare det innebär för hela branschen i regionen: nämligen 1 436 personer. I dagsläget arbetar endast 1 227 väg- och anläggningsarbetare inom branschen. Det innebär att det finns en brist på ca 209 väg- och anläggningsarbetare i regionen.

REGION I: AKTUELL KOMPETENSBRISTVÄG- OCH ANLÄGGNINGSARBETARE

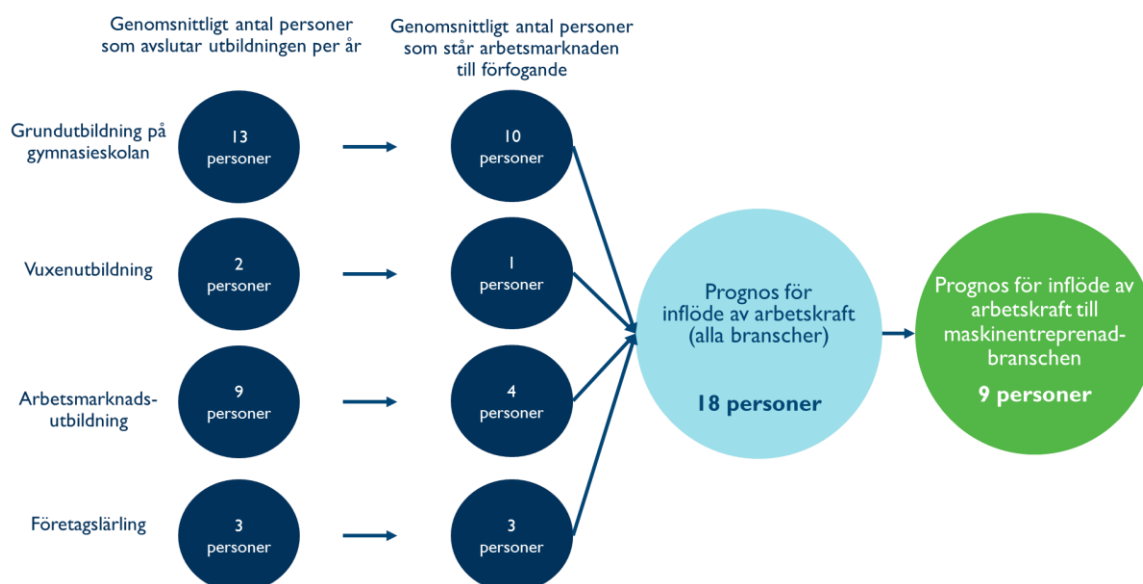
Källor: Behov av arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen idag: Resultat från 200 intervjuer med ME:s medlemsföretag.

Arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen idag: SCB yrkesregistret.

Brist idag: Uträkning av skillnaden mellan behovet av arbetskraft och tillgänglig arbetskraft.

Personer som vill bli väg- och anläggningsarbetare kan utbilda sig både via gymnasieutbildning, vuxenutbildning (Komvux), som företagslärling samt arbetsmarknadsutbildning via Arbetsförmedlingen.³⁰ I bilden nedan visas en uppskattning på hur många personer som utbildas via varje utbildningstyp i regionen. 13 personer avslutar i snitt en gymnasieutbildning för att bli väg- och anläggningsarbetare varje år. Efter tre år bedöms 10 av dessa ha etablerat sig på arbetsmarknaden. I snitt läser 2 personer yrkespaketet väg- och anläggningsarbetare på vuxenutbildningen och efter två år bedöms 1 av dessa ha etablerat sig på arbetsmarknaden. 9 personer avslutar i snitt en arbetsmarknadsutbildning för att bli väg- och anläggningsarbetare varje år. Efter ett halvår bedöms 4 av dessa vara i arbete. Avslutningsvis påbörjar i genomsnitt 3 personer den yrketeoretiska distansutbildningen via Liber varje år. I genomsnitt avslutar 3 personer utbildningen och står därmed arbetsmarknaden till förfogande. Totalt innebär detta att i genomsnitt 18 personer utbildas till väg- och anläggningsarbetare i regionen varje år.

REGION I: VÄG- OCH ANLÄGGNINGSARBETARE: INFLÖDE AV ARBETSKRAFT

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, Liber.

Endast en del av alla väg- och anläggningsarbetare arbetar inom maskinentreprenadbranschen. Därför kommer endast en del av de personer som utbildas att finnas tillgängliga för att arbeta inom maskinentreprenadbranschen. Enligt SCB:s yrkesregister arbetar 54 procent av anläggningsmaskinförarna inom maskinentreprenadbranschen. Därför är det rimligt att utgå från att endast 54 procent av de som

³⁰ Ytterligare en väg in i branschen går via validering. Vid en validering får en person visa sin kompetens genom att svara på frågor och genomföra praktiska övningar som är framtagna för ett specifikt yrke. På så sätt kan en person få sin kompetens validerad. Det finns inte någon statistik som visar antalet personer som genomgår en validering av sin kompetens (validering av väg- och anläggningsarbetare sker via BYN). Dessa personer arbetar ofta redan i branschen och innebär inget tillflöde till branschen. Därför tas denna väg in i branschen inte i beaktande i rapporten.

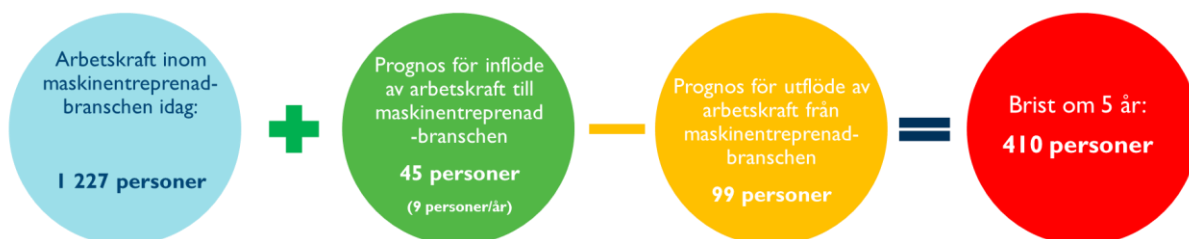
utbildas kommer att ha en etablerad ställning inom sitt yrke inom maskinentreprenad – det vill säga 9 personer.

För att kunna bedöma om det kommer att finnas tillräckligt många väg- och anläggningsarbetare i regionen om 5 år, behöver flera aspekter vägas in. ME:s medlemsföretag fick i telefonintervjuerna ange hur många anställda de är idag samt hur många anställda de skulle behöva om 5 år (fler eller färre). Analysen visar att företagen bedömer att de kommer att behöva ytterligare 29 procent fler väg- och anläggningsarbetare om 5 år. För att räkna fram behovet av arbetskraft för hela branschen i regionen, räknas fram hur många väg- och anläggningsarbetare det innebär för hela branschen: nämligen ca 1 583 personer. I dagsläget arbetar endast 1 227 väg- och anläggningsarbetare inom branschen. Under de kommande 5 åren förväntas 45 personer tillkomma som väg- och anläggningsarbetare efter avslutad utbildning inom maskinentreprenadbranschen. Samtidigt förväntas 99 väg- och anläggningsarbetare gå i pension. Sammantaget innebär det att det kommer att fattas ca 410 väg- och anläggningsarbetare om 5 år.

REGION I: PROGNOS FÖR VÄG- OCH ANLÄGGNINGSARBETARE 5 ÅR FRAMÅT

Prognos för behov av arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen om 5 år:

1 583 personer

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, Liber samt 200 intervjuer med ME:s medlemsföretag.

Prognosen bygger på följande antaganden:

- Antalet personer som har etablerat sig på arbetsmarknaden inom sitt yrke efter avslutad utbildning fortsätter att ligga på samma nivå som i genomsnitt de senaste 5 åren³¹. Om antalet personer minskar, riskerar bristen på väg- och anläggningsarbetare att bli ännu större. Om antalet personer ökar, kan bristen på personal minska.
- Maskinentreprenadbranschen lyckas attrahera personer som avslutar sin utbildning. Idag arbetar 54 % av väg- och anläggningsarbetarna inom maskinentreprenadbranschen. I analysen utgår från att

³¹ För exakt beräkningsunderlag, se respektive utbildningsgren ovan.

maskinentreprenadbranschen lyckas attrahera 54 % av de som utbildas och har en etablerad ställning på arbetsmarknaden inom sitt yrke. Om företagen rekryterar en mindre andel väg- och anläggningsarbetare, kan bristen på arbetskraft bli större. Om företagen rekryterar en större andel väg- och anläggningsarbetare, kan bristen på arbetskraft minska.

- De som arbetar som väg- och anläggningsarbetare inom branschen idag, går i pension när de uppnått riktåldern (rekommenderad pensionsålder). Om personerna går i pension tidigare, riskerar bristen på väg- och anläggningsarbetare att öka ytterligare. Om personerna går i pension senare, kan bristen på personal minska.

Region 2: Dalarna, Gävleborg, Västmanland, Uppland, Stockholm, Södermanland och Gotland

Anläggningsmaskinförare

Redan idag finns det en brist på anläggningsmaskinförare i regionen. ME:s medlemsföretag fick i telefonintervjuerna ange hur många anställda de är idag samt hur många anställda de skulle behöva vara (fler eller färre). Analysen visar att företagen idag skulle behöva öka antalet anställda anläggningsmaskinförare med 7 procent. För att räkna fram behovet av arbetskraft för hela branschen, räknas fram hur många anläggningsmaskinförare det innebär för hela branschen i regionen: nämligen 3 575 personer. I dagsläget arbetar endast 3 341 anläggningsmaskinförare inom branschen. Det innebär att det finns en brist på ca 234 anläggningsmaskinförare i regionen.

REGION 2: AKTUELL KOMPETENSBRIST ANLÄGGNINGSMASKINFÖRARE

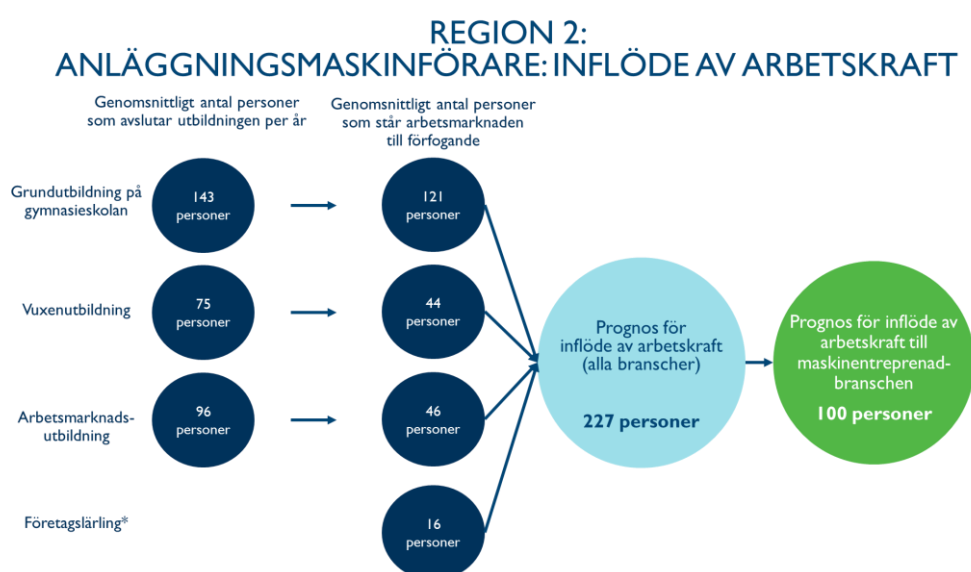

Källor: Behov av arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen idag: Resultat från 200 intervjuer med ME:s medlemsföretag.

Arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen idag: SCB yrkesregistret.

Brist idag: Uträkning av skillnaden mellan behovet av arbetskraft och tillgänglig arbetskraft.

Personer som vill bli anläggningsmaskinförare kan utbilda sig både via gymnasieutbildning, vuxenutbildning (Komvux), som företagslärling samt arbetsmarknadsutbildning via Arbetsförmedlingen.³² I bilden nedan visas en uppskattning på hur många personer som utbildas via varje utbildningstyp i regionen. 143 personer avslutar i snitt en gymnasieutbildning för att bli anläggningsmaskinförare varje år. Efter tre år bedöms 121 av dessa ha etablerat sig på arbetsmarknaden. I snitt läser 75 personer yrkespaketet anläggningsförare på vuxenutbildningen och efter två år bedöms 44 av dessa ha etablerat sig på arbetsmarknaden. 96 personer avslutar i snitt en arbetsmarknadsutbildning för att bli anläggningsmaskinförare varje år. Efter ett halvår bedöms 46 av dessa vara i arbete. Avslutningsvis avslutar i genomsnitt 16 personer den yrkesteoretisk distansutbildningen via ME-skolan. Totalt innebär detta att i genomsnitt 227 personer utbildas till anläggningsmaskinförare varje år.

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, ME-skolan.

* För företagslärling bygger statistiken på hur många som avslutat den teoretiska distansutbildningen. Eftersom det inte finns statistik över hur många som påbörjat utbildningen, finns inget tal i det första ledet med.

Endast en del av alla anläggningsmaskinförare arbetar inom maskinentreprenadbranschen. Därför kommer endast en del av de personer som utbildas att finnas tillgängliga för att arbeta inom maskinentreprenadbranschen. Enligt SCB:s yrkesregister arbetar 44 procent av anläggningsmaskinförarna inom maskinentreprenadbranschen. Därför är det rimligt att utgå från att endast 44 procent av de som utbildas och har en etablerad ställning på arbetsmarknaden inom sitt yrke faktiskt arbetar i maskinentreprenadbranschen – det vill säga 100 personer.

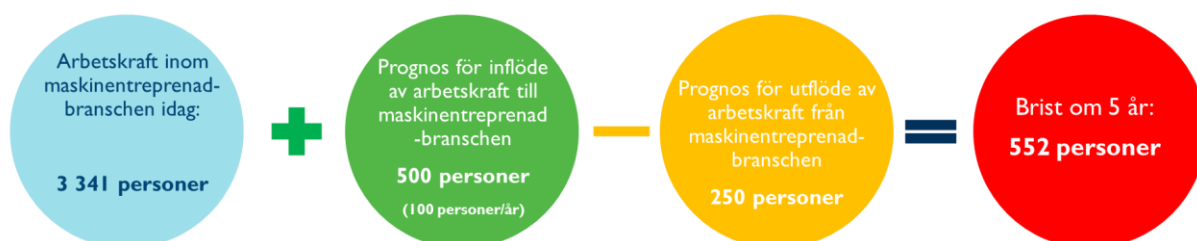
³² Ytterligare en väg in i branschen går via validering. Vid en validering får en person visa sin kompetens genom att svara på frågor och genomföra praktiska övningar som är framtagna för ett specifikt yrke. På så sätt kan en person få sin kompetens validerad. Det finns inte någon statistik som visar antalet personer som genomgår en validering av sin kompetens (validering av anläggningsmaskinförare sker via BYN eller TYA). Dessa personer arbetar ofta redan i branschen och innebär inget tillflöde till branschen. Därför tas denna väg in i branschen inte i beaktande i rapporten.

För att kunna bedöma om det kommer att finnas tillräckligt många anläggningsmaskinförare i regionen om 5 år, behöver flera aspekter vägas in. ME:s medlemsföretag fick i telefonintervjuerna ange hur många anställda de är idag samt hur många anställda de skulle behöva om 5 år (fler eller färre). Analysen visar att företagen bedömer att de kommer att behöva ytterligare 24 procent fler anläggningsmaskinförare om 5 år. För att räkna fram behovet av arbetskraft för hela branschen i regionen, räknas fram hur många anläggningsmaskinförare det innebär för hela branschen: nämligen ca 4 143 personer. I dagsläget arbetar endast 3 341 anläggningsmaskinförare inom branschen. Under de kommande 5 åren förväntas 500 personer tillkomma som anläggningsmaskinförare efter avslutad utbildning inom maskinentreprenadbranschen. Samtidigt förväntas 250 anläggningsmaskinförare gå i pension. Sammantaget innebär det att det kommer att fattas ca 552 anläggningsmaskinförare om 5 år.

REGION 2: PROGNOS FÖR ANLÄGGNINGSMASKINFÖRARE 5 ÅR FRAMÅT

Prognos för behov av arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen om 5 år:

4 143 personer

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, ME-skolan samt 200 intervjuer med ME:s medlemsföretag.

Prognosen bygger på följande antaganden:

- Antalet personer som har etablerat sig på arbetsmarknaden inom sitt yrke efter avslutad utbildning fortsätter att ligga på samma nivå som i genomsnitt de senaste 5 åren³³. Om antalet personer minskar, riskerar bristen på anläggningsmaskinförare att bli ännu större. Om antalet personer ökar, kan bristen på personal minska.
- Maskinentreprenadbranschen lyckas attrahera personer som avslutar sin utbildning. Idag arbetar 44 % av anläggningsmaskinförarna inom maskinentreprenadbranschen. I analysen utgår från att maskinentreprenadbranschen lyckas attrahera 44 % av de som utbildas och har en etablerad ställning på arbetsmarknaden inom sitt yrke. Om företagen rekryterar en mindre

³³ För exakt beräkningsunderlag, se respektive utbildningsgren ovan.

andel anläggningsmaskinförare, kan bristen på arbetskraft bli större. Om företagen rekryterar en större andel anläggningsmaskinförare, kan bristen på arbetskraft minska.

- De som arbetar som anläggningsmaskinförare inom branschen idag, går i pension när de uppnått riktåldern (rekommenderad pensionsålder). Om personerna går i pension tidigare, riskerar bristen på anläggningsmaskinförare att öka ytterligare. Om personerna går i pension senare, kan bristen på personal minska.

Väg- och anläggningsarbetare

Redan idag finns det en brist på väg- och anläggningsarbetare i regionen. ME:s medlemsföretag fick i telefonintervjuerna ange hur många anställda de är idag samt hur många anställda de skulle behöva vara (fler eller färre). Analysen visar att företagen idag skulle behöva öka antalet anställda väg- och anläggningsarbetare med 22 procent. För att räkna fram behovet av arbetskraft för hela branschen, räknas fram hur många väg- och anläggningsarbetare det innebär för hela branschen i regionen: nämligen 4 248 personer. I dagsläget arbetar endast 3 482 väg- och anläggningsarbetare inom branschen. Det innebär att det finns en brist på ca 766 väg- och anläggningsarbetare i regionen.

REGION 2: AKTUELL KOMPETENSBRIST VÄG- OCH ANLÄGGNINGSARBETARE

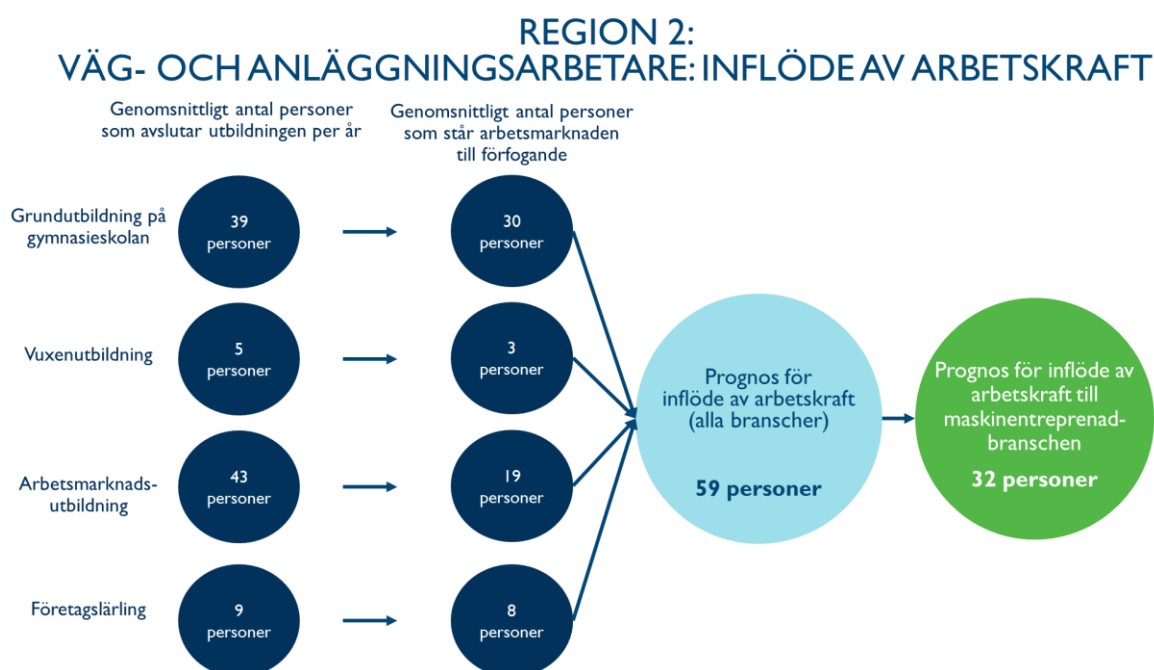

Källor: Behov av arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen idag: Resultat från 200 intervjuer med ME:s medlemsföretag.

Arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen idag: SCB yrkesregistret.

Brist idag: Uträkning av skillnaden mellan behovet av arbetskraft och tillgänglig arbetskraft.

Personer som vill bli väg- och anläggningsarbetare kan utbilda sig både via gymnasieutbildning, vuxenutbildning (Komvux), som företagslärling samt arbetsmarknadsutbildning via Arbetsförmedlingen.³⁴ I bilden nedan visas en uppskattning på hur många personer som utbildas via varje utbildningstyp i regionen. 39 personer avslutar i snitt en gymnasieutbildning för att bli väg- och anläggningsarbetare varje år. Efter tre år bedöms 30 av dessa ha etablerat sig på arbetsmarknaden. I snitt läser 5 personer yrkespaketet väg- och anläggningsarbetare på vuxenutbildningen och efter två år bedöms 3 av dessa ha etablerat sig på arbetsmarknaden. 43 personer avslutar i snitt en arbetsmarknadsutbildning för att bli väg- och anläggningsarbetare varje år. Efter ett halvår bedöms 19 av dessa vara i arbete. Avslutningsvis påbörjar i genomsnitt 9 personer den yrkesteoretiska distansutbildningen via Liber varje år. I genomsnitt avslutar 8 personer utbildningen och står därmed arbetsmarknaden till förfogande. Totalt innebär detta att i genomsnitt 59 personer utbildas till väg- och anläggningsarbetare i regionen varje år.

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, Liber.

Endast en del av alla väg- och anläggningsarbetare arbetar inom maskinentreprenadbranschen. Därför kommer endast en del av de personer som utbildas att finnas tillgängliga för att arbeta inom maskinentreprenadbranschen. Enligt SCB:s yrkesregister arbetar 54 procent av anläggningsmaskinförarna inom maskinentreprenadbranschen. Därför är det rimligt att utgå från att endast 54 procent av de som

³⁴ Ytterligare en väg in i branschen går via validering. Vid en validering får en person visa sin kompetens genom att svara på frågor och genomföra praktiska övningar som är framtagna för ett specifikt yrke. På så sätt kan en person få sin kompetens validerad. Det finns inte någon statistik som visar antalet personer som genomgår en validering av sin kompetens (validering av väg- och anläggningsarbetare sker via BYN). Dessa personer arbetar ofta redan i branschen och innebär inget tillflöde till branschen. Därför tas denna väg in i branschen inte i beaktande i rapporten.

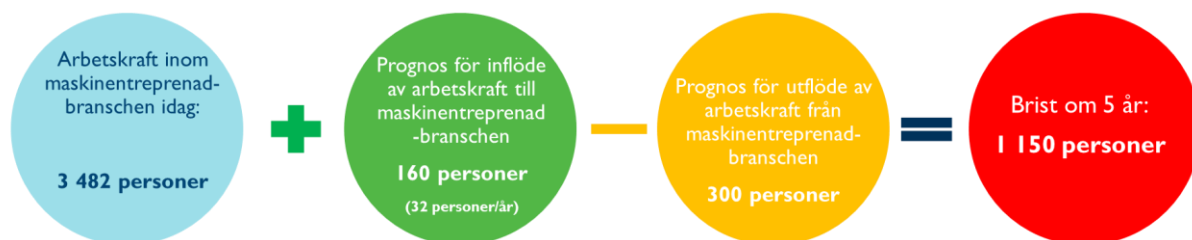
utbildas och har en etablerad ställning på arbetsmarknaden inom sitt yrke faktiskt arbetar i maskinentreprenadbranschen – det vill säga 32 personer.

För att kunna bedöma om det kommer att finnas tillräckligt många väg- och anläggningsarbetare i regionen om 5 år, behöver flera aspekter vägas in. ME:s medlemsföretag fick i telefonintervjuerna ange hur många anställda de är idag samt hur många anställda de skulle behöva om 5 år (fler eller färre). Analysen visar att företagen bedömer att de kommer att behöva ytterligare 29 procent fler väg- och anläggningsarbetare om 5 år. För att räkna fram behovet av arbetskraft för hela branschen i regionen, räknas fram hur många väg- och anläggningsarbetare det innebär för hela branschen: nämligen ca 4 492 personer. I dagsläget arbetar endast 3 482 väg- och anläggningsarbetare inom branschen. Under de kommande 5 åren förväntas 160 personer tillkomma som väg- och anläggningsarbetare efter avslutad utbildning inom maskinentreprenadbranschen. Samtidigt förväntas 300 väg- och anläggningsarbetare gå i pension. Sammantaget innebär det att det kommer att fattas ca 1 150 väg- och anläggningsarbetare om 5 år.

REGION 2: PROGNOS FÖR VÄG- OCH ANLÄGGNINGSARBETARE 5 ÅR FRAMÅT

Prognos för behov av arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen om 5 år:

4 492 personer

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, Liber samt 200 intervjuer med ME:s medlemsföretag.

Prognosen bygger på följande antaganden:

- Antalet personer som har etablerat sig på arbetsmarknaden inom sitt yrke efter avslutad utbildning fortsätter att ligga på samma nivå som i genomsnitt de senaste 5 åren³⁵. Om antalet personer minskar, riskerar bristen på väg- och anläggningsarbetare att bli ännu större. Om antalet personer ökar, kan bristen på personal minska.
- Maskinentreprenadbranschen lyckas attrahera personer som avslutar sin utbildning. Idag arbetar 54 % av väg- och anläggningsarbetarna inom

³⁵ För exakt beräkningsunderlag, se respektive utbildningsgren ovan.

maskinentreprenadbranschen. I analysen utgås från att maskinentreprenadbranschen lyckas attrahera 54 % av de som utbildas och har en etablerad ställning på arbetsmarknaden inom sitt yrke. Om företagen rekryterar en mindre andel väg- och anläggningsarbetare, kan bristen på arbetskraft bli större. Om företagen rekryterar en större andel väg- och anläggningsarbetare, kan bristen på arbetskraft minska.

- De som arbetar som väg- och anläggningsarbetare inom branschen idag, går i pension när de uppnått riktåldern (rekommenderad pensionsålder). Om personerna går i pension tidigare, riskerar bristen på väg- och anläggningsarbetare att öka ytterligare. Om personerna går i pension senare, kan bristen på personal minska.

Region 3: Västra Götaland, Värmland, Örebro och Halland

Anläggningsmaskinförare

Redan idag finns det en brist på anläggningsmaskinförare i regionen. ME:s medlemsföretag fick i telefonintervjuerna ange hur många anställda de är idag samt hur många anställda de skulle behöva vara (fler eller färre). Analysen visar att företagen idag skulle behöva öka antalet anställda anläggningsmaskinförare med 7 procent. För att räkna fram behovet av arbetskraft för hela branschen, räknas fram hur många anläggningsmaskinförare det innebär för hela branschen i regionen: nämligen 2 723 personer. I dagsläget arbetar endast 2 545 anläggningsmaskinförare inom branschen. Det innebär att det finns en brist på ca 178 anläggningsmaskinförare i regionen.

REGION 3: AKTUELL KOMPETENSBRIST ANLÄGGNINGSMASKINFÖRARE

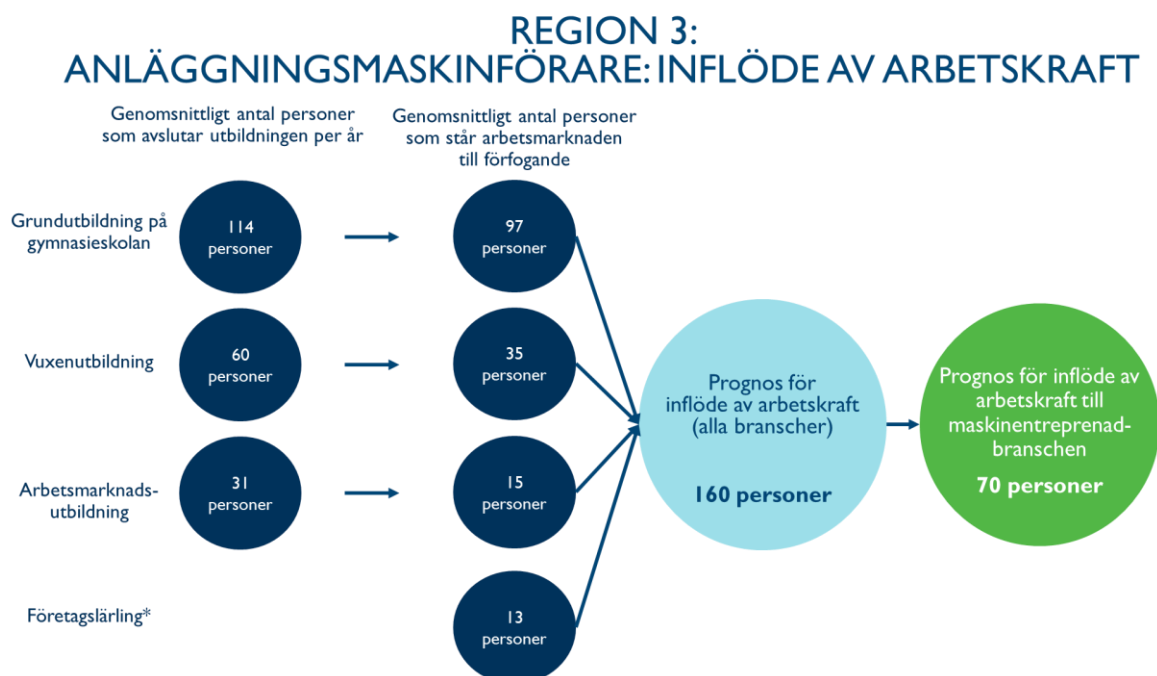

Källor: Behov av arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen idag: Resultat från 200 intervjuer med ME:s medlemsföretag.

Arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen idag: SCB yrkesregistret.

Brist idag: Uträkning av skillnaden mellan behovet av arbetskraft och tillgänglig arbetskraft.

Personer som vill bli anläggningsmaskinförare kan utbilda sig både via gymnasieutbildning, vuxenutbildning (Komvux), som företagslärling samt arbetsmarknadsutbildning via Arbetsförmedlingen.³⁶ I bilden nedan visas en uppskattning på hur många personer som utbildas via varje utbildningstyp i regionen. I 14 personer avslutar i snitt en gymnasieutbildning för att bli anläggningsmaskinförare varje år. Efter tre år bedöms 97 av dessa ha etablerat sig på arbetsmarknaden. I snitt läser 60 personer yrkespaketet anläggningsförare på vuxenutbildningen och efter två år bedöms 35 av dessa ha etablerat sig på arbetsmarknaden. 31 personer avslutar i snitt en arbetsmarknadsutbildning för att bli anläggningsmaskinförare varje år. Efter ett halvår bedöms 15 av dessa vara i arbete. Avslutningsvis avslutar i genomsnitt 13 personer den yrkesteoretisk distansutbildningen via ME-skolan och står därmed arbetsmarknaden till förfogande. Totalt innebär detta att i genomsnitt 160 personer utbildas till anläggningsmaskinförare varje år.

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, ME-skolan.

* För företagslärling bygger statistiken på hur många som avslutat den teoretiska distansutbildningen. Eftersom det inte finns statistik över hur många som påbörjat utbildningen, finns inget tal i det första ledet med.

Endast en del av alla anläggningsmaskinförare arbetar inom maskinentreprenadbranschen. Därför kommer endast en del av de personer som utbildas att finnas tillgängliga för att arbeta inom maskinentreprenadbranschen. Enligt SCB:s yrkesregister arbetar 44 procent av anläggningsmaskinförarna inom maskinentreprenadbranschen. Därför är det rimligt att utgå från att endast 44 procent av de som

³⁶ Ytterligare en väg in i branschen går via validering. Vid en validering får en person visa sin kompetens genom att svara på frågor och genomföra praktiska övningar som är framtagna för ett specifikt yrke. På så sätt kan en person få sin kompetens validerad. Det finns inte någon statistik som visar antalet personer som genomgår en validering av sin kompetens (validering av anläggningsmaskinförare sker via BYN eller TYA). Dessa personer arbetar ofta redan i branschen och innebär inget tillflöde till branschen. Därför tas denna väg in i branschen inte i beaktande i rapporten.

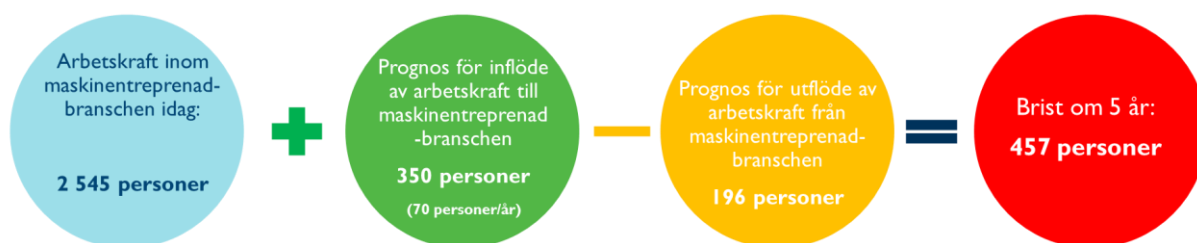
utbildas och har en etablerad ställning på arbetsmarknaden inom sitt yrke faktiskt arbetar i maskinentreprenadbranschen – det vill säga 70 personer.

För att kunna bedöma om det kommer att finnas tillräckligt många anläggningsmaskinförare i regionen om 5 år, behöver flera aspekter vägas in. ME:s medlemsföretag fick i telefonintervjuerna ange hur många anställda de är idag samt hur många anställda de skulle behöva om 5 år (fler eller färre). Analysen visar att företagen bedömer att de kommer att behöva ytterligare 24 procent fler anläggningsmaskinförare om 5 år. För att räkna fram behovet av arbetskraft för hela branschen i regionen, räknas fram hur många anläggningsmaskinförare det innebär för hela branschen: nämligen ca 3 156 personer. I dagsläget arbetar endast 2 545 anläggningsmaskinförare inom branschen. Under de kommande 5 åren förväntas 350 personer tillkomma som anläggningsmaskinförare efter avslutad utbildning inom maskinentreprenadbranschen. Samtidigt förväntas 196 anläggningsmaskinförare gå i pension. Sammantaget innebär det att det kommer att fattas ca 457 anläggningsmaskinförare om 5 år.

REGION 3: PROGNOS FÖR ANLÄGGNINGSMASKINFÖRARE 5 ÅR FRAMÅT

Prognos för behov av arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen om 5 år:

3 156 personer

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, ME-skolan samt 200 intervjuer med ME:s medlemsföretag.

Prognosen bygger på följande antaganden:

- Antalet personer som har etablerat sig på arbetsmarknaden inom sitt yrke efter avslutad utbildning fortsätter att ligga på samma nivå som i genomsnitt de senaste 5 åren³⁷. Om antalet personer minskar, riskerar bristen på anläggningsmaskinförare att bli ännu större. Om antalet personer ökar, kan bristen på personal minska.
- Maskinentreprenadbranschen lyckas attrahera personer som avslutar sin utbildning. Idag arbetar 44 % av anläggningsmaskinförarna inom maskinentreprenadbranschen. I analysen utgår från att maskinentreprenadbranschen

³⁷ För exakt beräkningsunderlag, se respektive utbildningsgren ovan.

lyckas attrahera 44 % av de som utbildas och har en etablerad ställning på arbetsmarknaden inom sitt yrke. Om företagen rekryterar en mindre andel anläggningsmaskinförare, kan bristen på arbetskraft bli större. Om företagen rekryterar en större andel anläggningsmaskinförare, kan bristen på arbetskraft minska.

- De som arbetar som anläggningsmaskinförare inom branschen idag, går i pension när de uppnått riktåldern (rekommenderad pensionsålder). Om personerna går i pension tidigare, riskerar bristen på anläggningsmaskinförare att öka ytterligare. Om personerna går i pension senare, kan bristen på personal minska.

Väg- och anläggningsarbetare

Redan idag finns det en brist på väg- och anläggningsarbetare i regionen. ME:s medlemsföretag fick i telefonintervjuerna ange hur många anställda de är idag samt hur många anställda de skulle behöva vara (fler eller färre). Analysen visar att företagen idag skulle behöva öka antalet anställda väg- och anläggningsarbetare med 16 procent. För att räkna fram behovet av arbetskraft för hela branschen, räknas fram hur många väg- och anläggningsarbetare det innebär för hela branschen i regionen: nämligen 3 189 personer. I dagsläget arbetar endast 2 749 väg- och anläggningsarbetare inom branschen. Det innebär att det finns en brist på ca 440 väg- och anläggningsarbetare i regionen.

REGION 3: AKTUELL KOMPETENSBRIST VÄG- OCH ANLÄGGNINGSARBETARE

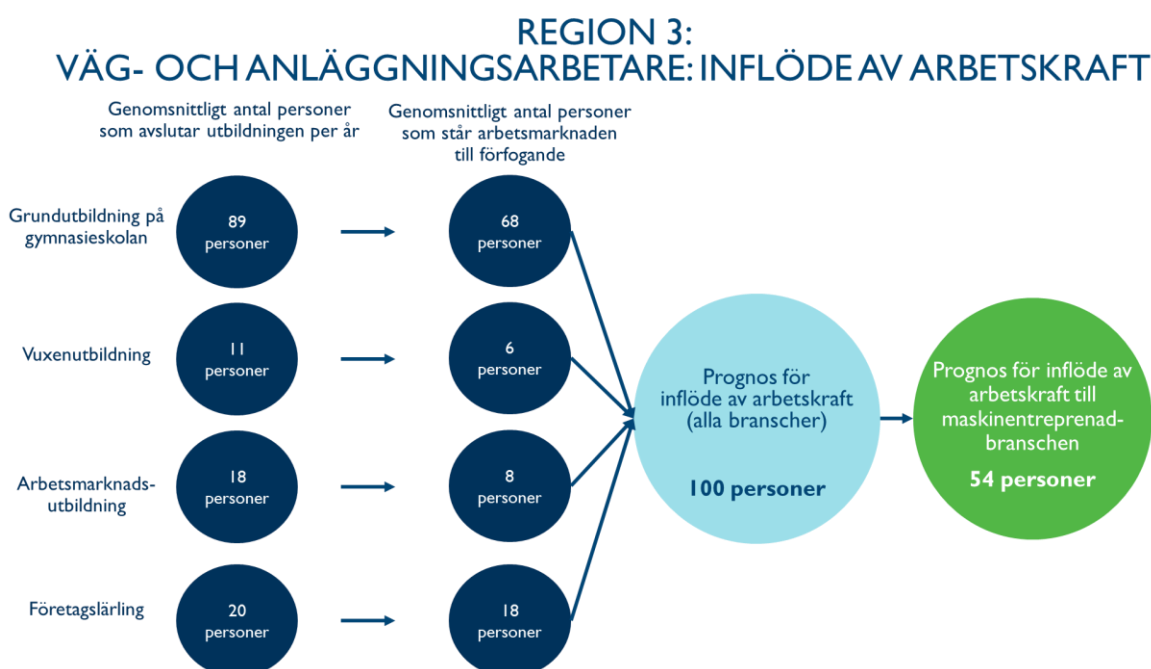

Källor: Behov av arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen idag: Resultat från 200 intervjuer med ME:s medlemsföretag.

Arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen idag: SCB yrkesregistret.

Brist idag: Uträkning av skillnaden mellan behovet av arbetskraft och tillgänglig arbetskraft.

Personer som vill bli väg- och anläggningsarbetare kan utbilda sig både via gymnasieutbildning, vuxenutbildning (Komvux), som företagslärling samt arbetsmarknadsutbildning via Arbetsförmedlingen.³⁸ I bilden nedan visas en uppskattning på hur många personer som utbildas via varje utbildningstyp i regionen. 89 personer avslutar i snitt en gymnasieutbildning för att bli väg- och anläggningsarbetare varje år. Efter tre år bedöms 68 av dessa ha etablerat sig på arbetsmarknaden. I snitt läser 11 personer yrkespaketet väg- och anläggningsarbetare på vuxenutbildningen och efter två år bedöms 6 av dessa ha etablerat sig på arbetsmarknaden. 18 personer avslutar i snitt en arbetsmarknadsutbildning för att bli väg- och anläggningsarbetare varje år. Efter ett halvår bedöms 8 av dessa vara i arbete. Avslutningsvis påbörjar i genomsnitt 20 personer den yrkesteoretiska distansutbildningen via Liber varje år. I genomsnitt avslutar 18 personer utbildningen och står därmed arbetsmarknaden till förfogande. Totalt innebär detta att i genomsnitt 100 personer utbildas till väg- och anläggningsarbetare i regionen varje år.

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, Liber.

Endast en del av alla väg- och anläggningsarbetare arbetar inom maskinentreprenadbranschen. Därför kommer endast en del av de personer som utbildas att finnas tillgängliga för att arbeta inom maskinentreprenadbranschen. Enligt SCB:s yrkesregister arbetar 54 procent av anläggningsmaskinförarna inom maskinentreprenadbranschen. Därför är det rimligt att utgå från att endast 54 procent av de som

³⁸ Ytterligare en väg in i branschen går via validering. Vid en validering får en person visa sin kompetens genom att svara på frågor och genomföra praktiska övningar som är framtagna för ett specifikt yrke. På så sätt kan en person få sin kompetens validerad. Det finns inte någon statistik som visar antalet personer som genomgår en validering av sin kompetens (validering av väg- och anläggningsarbetare sker via BYN). Dessa personer arbetar ofta redan i branschen och innebär inget tillflöde till branschen. Därför tas denna väg in i branschen inte i beaktande i rapporten.

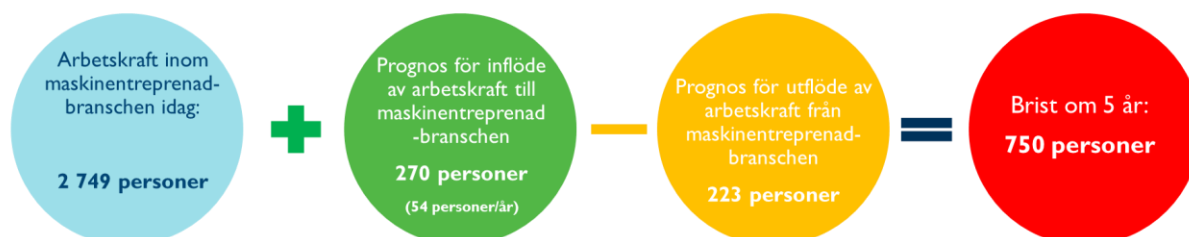
utbildas och har en etablerad ställning på arbetsmarknaden inom sitt yrke faktiskt arbetar i maskinentreprenadbranschen – det vill säga 54 personer.

För att kunna bedöma om det kommer att finnas tillräckligt många väg- och anläggningsarbetare i regionen om 5 år, behöver flera aspekter vägas in. ME:s medlemsföretag fick i telefonintervjuerna ange hur många anställda de är idag samt hur många anställda de skulle behöva om 5 år (fler eller färre). Analysen visar att företagen bedömer att de kommer att behöva ytterligare 29 procent fler väg- och anläggningsarbetare om 5 år. För att räkna fram behovet av arbetskraft för hela branschen i regionen, räknas fram hur många väg- och anläggningsarbetare det innebär för hela branschen: nämligen ca 3 546 personer. I dagsläget arbetar endast 2 749 väg- och anläggningsarbetare inom branschen. Under de kommande 5 åren förväntas 270 personer tillkomma som väg- och anläggningsarbetare efter avslutad utbildning inom maskinentreprenadbranschen. Samtidigt förväntas 223 väg- och anläggningsarbetare gå i pension. Sammantaget innebär det att det kommer att fattas ca 750 väg- och anläggningsarbetare om 5 år.

REGION 3: PROGNOS FÖR VÄG- OCH ANLÄGGNINGSARBETARE 5 ÅR FRAMÅT

Prognos för behov av arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen om 5 år:

3 546 personer

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, Liber samt 200 intervjuer med ME:s medlemsföretag.

Prognosen bygger på följande antaganden:

- Antalet personer som har etablerat sig på arbetsmarknaden inom sitt yrke efter avslutad utbildning fortsätter att ligga på samma nivå som i genomsnitt de senaste 5 åren³⁹. Om antalet personer minskar, riskerar bristen på väg- och anläggningsarbetare att bli ännu större. Om antalet personer ökar, kan bristen på personal minska.
- Maskinentreprenadbranschen lyckas attrahera personer som avslutar sin utbildning. Idag arbetar 54 % av väg- och anläggningsarbetarna inom maskinentreprenadbranschen. I analysen utgår från att maskinentreprenadbranschen lyckas attrahera 54 % av de som utbildas och har en etablerad

³⁹ För exakt beräkningsunderlag, se respektive utbildningsgren ovan.

ställning på arbetsmarknaden inom sitt yrke. Om företagen rekryterar en mindre andel väg- och anläggningsarbetare, kan bristen på arbetskraft bli större. Om företagen rekryterar en större andel väg- och anläggningsarbetare, kan bristen på arbetskraft minska.

- De som arbetar som väg- och anläggningsarbetare inom branschen idag, går i pension när de uppnått riktåldern (rekommenderad pensionsålder). Om personerna går i pension tidigare, riskerar bristen på väg- och anläggningsarbetare att öka ytterligare. Om personerna går i pension senare, kan bristen på personal minska.

Region 4: Skåne, Blekinge, Kalmar, Jönköping, Kronoberg och Östergötland

Anläggningsmaskinförare

Redan idag finns det en brist på anläggningsmaskinförare i regionen. ME:s medlemsföretag fick i telefonintervjuerna ange hur många anställda de är idag samt hur många anställda de skulle behöva vara (fler eller färre). Analysen visar att företagen idag skulle behöva öka antalet anställda anläggningsmaskinförare med 7 procent. För att räkna fram behovet av arbetskraft för hela branschen, räknas fram hur många anläggningsmaskinförare det innebär för hela branschen i regionen: nämligen 2 475 personer. I dagsläget arbetar endast 2 313 anläggningsmaskinförare inom branschen. Det innebär att det finns en brist på ca 162 anläggningsmaskinförare i regionen.

REGION 4: AKTUELL KOMPETENSBRIST ANLÄGGNINGSMASKINFÖRARE

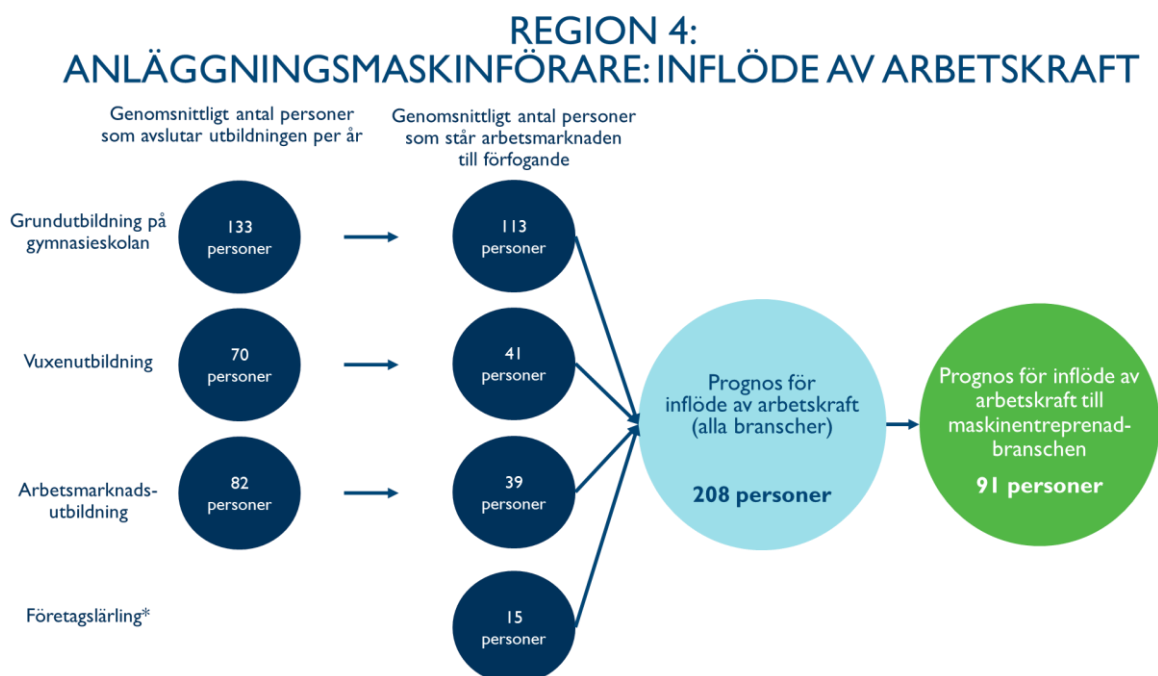

Källor: Behov av arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen idag: Resultat från 200 intervjuer med ME:s medlemsföretag.

Arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen idag: SCB yrkesregistret.

Brist idag: Uträkning av skillnaden mellan behovet av arbetskraft och tillgänglig arbetskraft.

Personer som vill bli anläggningsmaskinförare kan utbilda sig både via gymnasieutbildning, vuxenutbildning (Komvux), som företagslärling samt arbetsmarknadsutbildning via Arbetsförmedlingen.⁴⁰ I bilden nedan visas en uppskattning på hur många personer som utbildas via varje utbildningstyp i regionen. 133 personer avslutar i snitt en gymnasieutbildning för att bli anläggningsmaskinförare varje år. Efter tre år bedöms 113 av dessa ha etablerat sig på arbetsmarknaden. I snitt läser 70 personer yrkespaketet anläggningsförare på vuxenutbildningen och efter två år bedöms 41 av dessa ha etablerat sig på arbetsmarknaden. 82 personer avslutar i snitt en arbetsmarknadsutbildning för att bli anläggningsmaskinförare varje år. Efter ett halvår bedöms 39 av dessa vara i arbete. Avslutningsvis avslutar i genomsnitt 15 personer den yrkesteoretisk distansutbildningen via ME-skolan och står därmed arbetsmarknaden till förfogande. Totalt innebär detta att i genomsnitt 208 personer utbildas till anläggningsmaskinförare varje år.

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, ME-skolan.

* För företagslärling bygger statistiken på hur många som avslutat den teoretiska distansutbildningen. Eftersom det inte finns statistik över hur många som påbörjat utbildningen, finns inget tal i det första ledet med.

Endast en del av alla anläggningsmaskinförare arbetar inom maskinentreprenadbranschen. Därför kommer endast en del av de personer som utbildas att finnas tillgängliga för att arbeta inom maskinentreprenadbranschen. Enligt SCB:s yrkesregister arbetar 44 procent av anläggningsmaskinförarna inom maskinentreprenadbranschen. Därför är det rimligt att utgå från att endast 44 procent av de som

⁴⁰ Ytterligare en väg in i branschen går via validering. Vid en validering får en person visa sin kompetens genom att svara på frågor och genomföra praktiska övningar som är framtagna för ett specifikt yrke. På så sätt kan en person få sin kompetens validerad. Det finns inte någon statistik som visar antalet personer som genomgår en validering av sin kompetens (validering av anläggningsmaskinförare sker via BYN eller TYA). Dessa personer arbetar ofta redan i branschen och innebär inget tillflöde till branschen. Därför tas denna väg in i branschen inte i beaktande i rapporten.

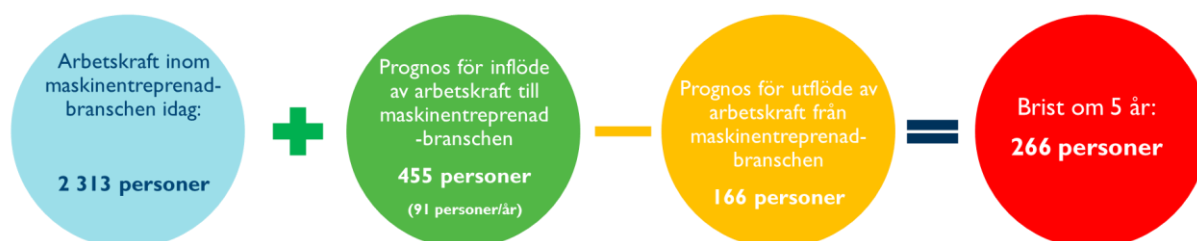
utbildas och har en etablerad ställning på arbetsmarknaden inom sitt yrke faktiskt arbetar i maskinentreprenadbranschen – det vill säga 91 personer.

För att kunna bedöma om det kommer att finnas tillräckligt många anläggningsmaskinförare i regionen om 5 år, behöver flera aspekter vägas in. ME:s medlemsföretag fick i telefonintervjuerna ange hur många anställda de är idag samt hur många anställda de skulle behöva om 5 år (fler eller färre). Analysen visar att företagen bedömer att de kommer att behöva ytterligare 24 procent fler anläggningsmaskinförare om 5 år. För att räkna fram behovet av arbetskraft för hela branschen i regionen, räknas fram hur många anläggningsmaskinförare det innebär för hela branschen: nämligen ca 2 868 personer. I dagsläget arbetar endast 2 313 anläggningsmaskinförare inom branschen. Under de kommande 5 åren förväntas 455 personer tillkomma som anläggningsmaskinförare efter avslutad utbildning inom maskinentreprenadbranschen. Samtidigt förväntas 166 anläggningsmaskinförare gå i pension. Sammantaget innebär det att det kommer att fattas ca 266 anläggningsmaskinförare om 5 år.

REGION 4: PROGNOS FÖR ANLÄGGNINGSMASKINFÖRARE 5 ÅR FRAMÅT

Prognos för behov av arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen om 5 år:

2 868 personer

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, ME-skolan samt 200 intervjuer med ME:s medlemsföretag.

Prognosen bygger på följande antaganden:

- Antalet personer som har etablerat sig på arbetsmarknaden inom sitt yrke efter avslutad utbildning fortsätter att ligga på samma nivå som i genomsnitt de senaste 5 åren⁴¹. Om antalet personer minskar, riskerar bristen på anläggningsmaskinförare att bli ännu större. Om antalet personer ökar, kan bristen på personal minska.
- Maskinentreprenadbranschen lyckas attrahera personer som avslutar sin utbildning. Idag arbetar 44 % av anläggningsmaskinförarna inom maskinentreprenadbranschen. I analysen utgår från att maskinentreprenadbranschen

⁴¹ För exakt beräkningsunderlag, se respektive utbildningsgren ovan.

lyckas attrahera 44 % av de som utbildas och har en etablerad ställning på arbetsmarknaden inom sitt yrke. Om företagen rekryterar en mindre andel anläggningsmaskinförare, kan bristen på arbetskraft bli större. Om företagen rekryterar en större andel anläggningsmaskinförare, kan bristen på arbetskraft minska.

- De som arbetar som anläggningsmaskinförare inom branschen idag, går i pension när de uppnått riktåldern (rekommenderad pensionsålder). Om personerna går i pension tidigare, riskerar bristen på anläggningsmaskinförare att öka ytterligare. Om personerna går i pension senare, kan bristen på personal minska.

Väg- och anläggningsarbetare

Redan idag finns det en brist på väg- och anläggningsarbetare i regionen. ME:s medlemsföretag fick i telefonintervjuerna ange hur många anställda de är idag samt hur många anställda de skulle behöva vara (fler eller färre). Analysen visar att företagen idag skulle behöva öka antalet anställda väg- och anläggningsarbetare med 4 procent. För att räkna fram behovet av arbetskraft för hela branschen, räknas fram hur många väg- och anläggningsarbetare det innebär för hela branschen i regionen: nämligen 2 868 personer. I dagsläget arbetar endast 2 758 väg- och anläggningsarbetare inom branschen. Det innebär att det finns en brist på ca 110 väg- och anläggningsarbetare i regionen.

REGION 4: AKTUELL KOMPETENSBRIST VÄG- OCH ANLÄGGNINGSARBETARE

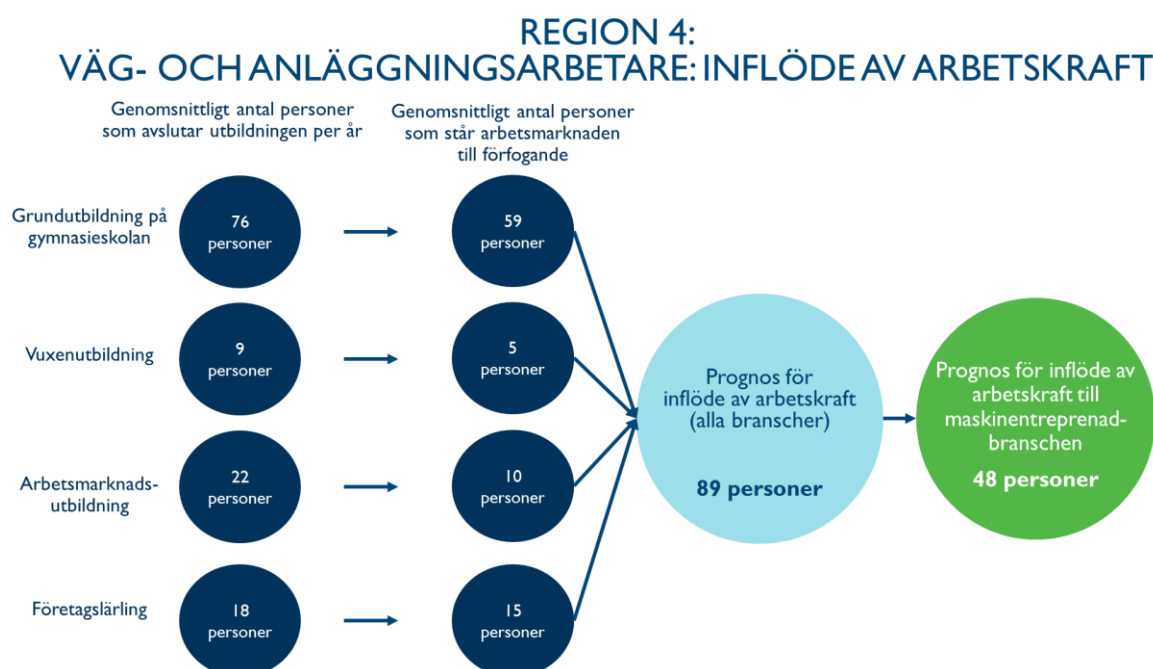

Källor: Behov av arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen idag: Resultat från 200 intervjuer med ME:s medlemsföretag.

Arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen idag: SCB yrkesregistret.

Brist idag: Uträkning av skillnaden mellan behovet av arbetskraft och tillgänglig arbetskraft.

Personer som vill bli väg- och anläggningsarbetare kan utbilda sig både via gymnasieutbildning, vuxenutbildning (Komvux), som företagslärling samt arbetsmarknadsutbildning via Arbetsförmedlingen.⁴² I bilden nedan visas en uppskattning på hur många personer som utbildas via varje utbildningstyp i regionen. 76 personer avslutar i snitt en gymnasieutbildning för att bli väg- och anläggningsarbetare varje år. Efter tre år bedöms 59 av dessa ha etablerat sig på arbetsmarknaden. I snitt läser 9 personer yrkespaketet väg- och anläggningsarbetare på vuxenutbildningen och efter två år bedöms 5 av dessa ha etablerat sig på arbetsmarknaden. 22 personer avslutar i snitt en arbetsmarknadsutbildning för att bli väg- och anläggningsarbetare varje år. Efter ett halvår bedöms 10 av dessa vara i arbete. Avslutningsvis påbörjar i genomsnitt 18 personer den yrkesteoretiska distansutbildningen via Liber varje år. I genomsnitt avslutar 15 personer utbildningen och står därmed arbetsmarknaden till förfogande. Totalt innebär detta att i genomsnitt 89 personer utbildas till väg- och anläggningsarbetare i regionen varje år.

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, Liber.

Endast en del av alla väg- och anläggningsarbetare arbetar inom maskinentreprenadbranschen. Därför kommer endast en del av de personer som utbildas att finnas tillgängliga för att arbeta inom maskinentreprenadbranschen. Enligt SCB:s yrkesregister arbetar 54 procent av anläggningsmaskinförarna inom maskinentreprenadbranschen. Därför är det rimligt att utgå från att endast 54 procent av de som

⁴² Ytterligare en väg in i branschen går via validering. Vid en validering får en person visa sin kompetens genom att svara på frågor och genomföra praktiska övningar som är framtagna för ett specifikt yrke. På så sätt kan en person få sin kompetens validerad. Det finns inte någon statistik som visar antalet personer som genomgår en validering av sin kompetens (validering av väg- och anläggningsarbetare sker via BYN). Dessa personer arbetar ofta redan i branschen och innebär inget tillflöde till branschen. Därför tas denna väg in i branschen inte i beaktande i rapporten.

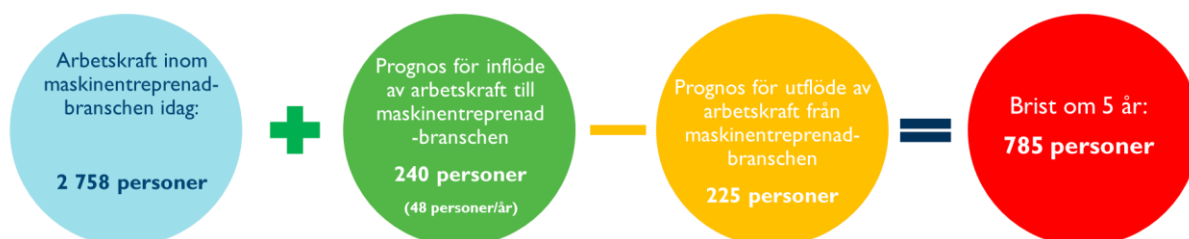
utbildas och har en etablerad ställning på arbetsmarknaden inom sitt yrke faktiskt arbetar i maskinentreprenadbranschen – det vill säga 48 personer.

För att kunna bedöma om det kommer att finnas tillräckligt många väg- och anläggningsarbetare i regionen om 5 år, behöver flera aspekter vägas in. ME:s medlemsföretag fick i telefonintervjuerna ange hur många anställda de är idag samt hur många anställda de skulle behöva om 5 år (fler eller färre). Analysen visar att företagen bedömer att de kommer att behöva ytterligare 29 procent fler väg- och anläggningsarbetare om 5 år. För att räkna fram behovet av arbetskraft för hela branschen i regionen, räknas fram hur många väg- och anläggningsarbetare det innebär för hela branschen: nämligen ca 3 558 personer. I dagsläget arbetar endast 2 758 väg- och anläggningsarbetare inom branschen. Under de kommande 5 åren förväntas 240 personer tillkomma som väg- och anläggningsarbetare efter avslutad utbildning inom maskinentreprenadbranschen. Samtidigt förväntas 225 väg- och anläggningsarbetare gå i pension. Sammantaget innebär det att det kommer att fattas ca 785 väg- och anläggningsarbetare om 5 år.

REGION 4: PROGNOS FÖR VÄG- OCH ANLÄGGNINGSARBETARE 5 ÅR FRAMÅT

Prognos för behov av arbetskraft inom maskinentreprenadbranschen om 5 år:

3 558 personer

Källor: SCB, Skolverket/SCB, Skolverket, Arbetsförmedlingen, Liber samt 200 intervjuer med ME:s medlemsföretag.

Prognosen bygger på följande antaganden:

- Antalet personer som har etablerat sig på arbetsmarknaden inom sitt yrke efter avslutad utbildning fortsätter att ligga på samma nivå som i genomsnitt de senaste 5 åren⁴³. Om antalet personer minskar, riskerar bristen på väg- och anläggningsarbetare att bli ännu större. Om antalet personer ökar, kan bristen på personal minska.
- Maskinentreprenadbranschen lyckas attrahera personer som avslutar sin utbildning. Idag arbetar 54 % av väg- och anläggningsarbetarna inom maskinentreprenadbranschen. I analysen utgår från att maskinentreprenadbranschen lyckas attrahera 54 % av de som utbildas och har en etablerad

⁴³ För exakt beräkningsunderlag, se respektive utbildningsgren ovan.

ställning på arbetsmarknaden inom sitt yrke. Om företagen rekryterar en mindre andel väg- och anläggningsarbetare, kan bristen på arbetskraft bli större. Om företagen rekryterar en större andel väg- och anläggningsarbetare, kan bristen på arbetskraft minska.

- De som arbetar som väg- och anläggningsarbetare inom branschen idag, går i pension när de uppnått riktåldern (rekommenderad pensionsålder). Om personerna går i pension tidigare, riskerar bristen på väg- och anläggningsarbetare att öka ytterligare. Om personerna går i pension senare, kan bristen på personal minska.

Företagens insatser för att säkra tillgången på arbetskraft

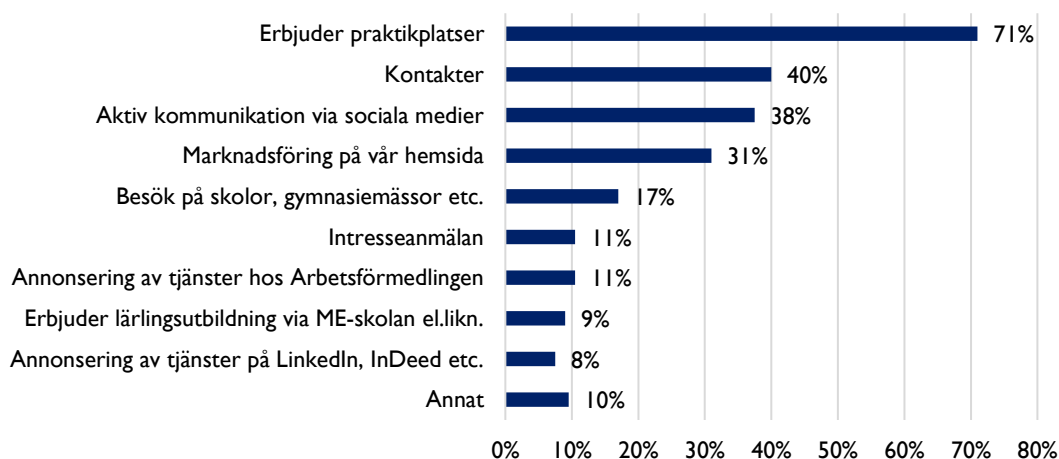
Företagen i maskinentreprenadbranschen arbetar redan idag aktivt för att rekrytera personal och behålla befintlig personal genom att skapa bra förutsättningar på företaget. Att skapa bra arbetsförhållande är avgörande för att kunna säkra tillgången till arbetskraft. I en bransch som traditionellt präglats av långa pendlingssträckor, oregelbundna arbetstider och samt veckopendling, blir det ännu viktigare att aktivt arbeta för att vara en modern och attraktiv arbetsplats.

Rekrytering av ny personal

Företagen använder idag olika kanaler och tillvägagångssätt för att nå potentiella medarbetare. En stor del av företagen vänder sig aktivt till elever: 71 procent av företagen erbjuder praktikplatser för att på sikt kunna rekrytera personal. De företag som erbjuder praktikplatser framhäver att det är ett bra sätt att rekrytera personal på sikt. Företaget får möjlighet att se vad personen kan och kan avgöra om personen skulle passa i rollen och på företaget. De företag som idag inte erbjuder praktikplatser framhåller främst att de inte har tid samt att de arbetar på olika orter, vilket gör det svårt att ta emot praktikanter.

Ca 17 procent av företagen gör besök på skolor, står på gymnasiemässor etc. Marknadsföring, både via sociala medier (38 %) och via företagets hemsida (31 %) är också viktiga kanaler för att nå ut. Dessutom är företagens kontakter en viktig källa för att nå ut till nya medarbetare (40 %). Det är ett sätt att rekrytera personer som kanske inte i ett första steg självmant aktivt söker jobb.

Hur arbetar ni i dagsläget för att nå potentiella medarbetare?

Källa: Intervjuer med ME:s medlemsföretag. Bas: 200

För att företagen ska kunna rekrytera kompetent personal framöver, är det viktigt att allt fler företag använder sig av flera olika insatser för att nå ut till potentiella medarbetare. Detta blir ännu viktigare, när bristen på arbetskraft förväntas öka.

Organisatorisk och social arbetsmiljö

I stort sett alla företag, 91 procent, arbetar aktivt med den organisatoriska och sociala arbetsmiljön (OSA-frågor). Det handlar främst om att främja ett trivsamt och inkluderande arbetsklimat samt att förebygga till exempel kränkande särbehandling.

Källa: Intervjuer med ME:s medlemsföretag. Bas: 200

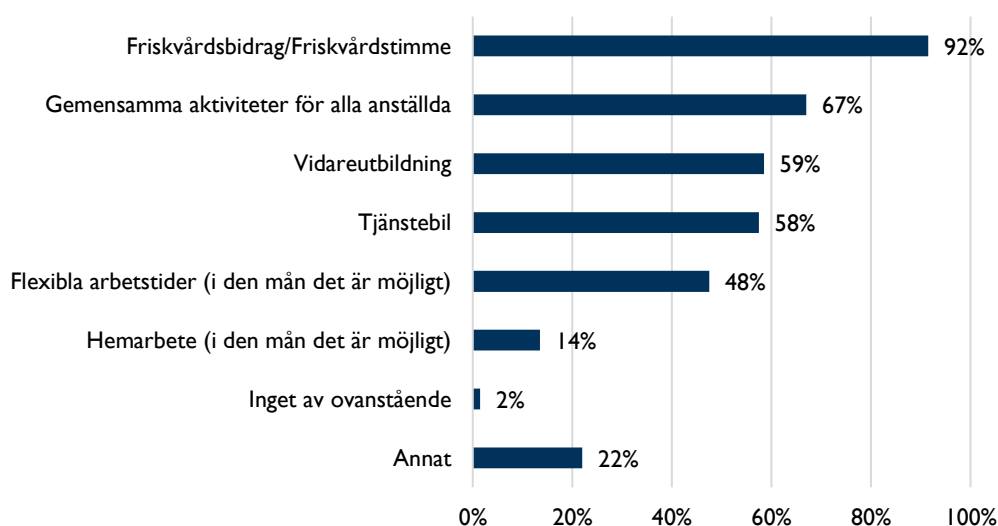
Företagen arbetar med OSA-frågor på flera olika sätt. 79 procent av företagen genomför återkommande medarbetarundersökningar, för att till exempel få återkoppling kring hur medarbetarna upplever arbetsplatsen. 70 procent av företagen erbjuder gemensamma aktiviteter för alla anställda. De mer formella åtgärderna – att ha en strategi för att förbättra arbetsmiljön (67 %) samt att erbjuda utbildningar inom området (37 %) är något mer ovanligt. De som svarat "annat" anger främst att de har en dialog med sina medarbetare ute på arbetsplatsen, vid personalmöten etc.

Källa: Intervjuer med ME:s medlemsföretag. Bas: 182

Förutom att skapa en bra organisatorisk och social arbetsmiljö, kan företagen erbjuda sina anställda olika förmåner, för att vara en fortsatt attraktiv arbetsplats. Av de tillfrågade företagen, angav 92 procent att de erbjuder friskvårdsbidrag och/eller friskvårdstimme. Dessutom erbjuder 67 procent av företagen gemensamma aktiviteter för alla anställda. Även vidareutbildning (59 %) och tjänstebil (58 %) erbjuds av över hälften av företagen. Knappt hälften av företagen erbjuder flexibla arbetstider i den mån det är möjligt. Hemarbete spelar en begränsad roll – 14 procent av företagen erbjuder detta i den mån det är möjligt. De företag som angett "annat" nämner främst telefon, sjukvårdsförsäkring, hälsoundersökning, tillgång till massage/kiropraktor samt möjligheten att få låna hem maskinerna.

Vilka förmåner erbjuder ni era medarbetare i dagsläget?

Källa: Intervjuer med ME:s medlemsföretag. Bas: 200

Företagen fick även frågan vad de skulle behöva för stöd för att bättre kunna arbeta med den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Ett fåtal av företagen svarade på frågan och angav främst att de gärna skulle vilja få tips och inspiration från andra företag samt att de skulle vilja ha tillgång till rådgivning.

Slutligen fick företagen en öppen fråga om det finns något kring kompetensförsörjning som de önskar få hjälp med av ME. Knappt 3 av 4 företag svarade att de inte behöver/önskar stöd. Av de företag som vill ha stöd av ME nämner de främst att de vill ha en översikt av vilka kurser som finns tillgängliga, att de önskar fler digitala kurser samt utbildningar på engelska och polska. Enstaka företag nämner också inom vilka områden de önskar se utbildningar/kurser, nämligen: svetsning, maskinvård, KMA, trafiksäkerhet, utbildning för krossmaskinister, borrhkort, utbildningar för väg- och anläggningsarbetare samt mobilkranförarutbildning. Utöver utbildning, lyfter företagen att de önskar få hjälp med att stärka tillgången till

arbetskraft. Här nämner företagen både övergripande åtgärder för att höja branchens status och att öka antalet personer som utbildas, samt direkt stöd i rekryteringsprocesser. Slutligen lyfte företagen att de önskar hjälp med rådgivning i specifika frågor. Det handlar här främst om arbetsmiljöfrågor och KMA.

Slutsatser

Maskinentreprenadbranschen är en viktig del av samhällsbyggnadssektorn och lägger grunden för samhällets infrastruktur, byggnader mm. De kommande åren förväntas investeringarna i infrastruktur öka kraftigt och även investeringarna i husbyggnad öka. För att kunna möta det här behovet, behöver branschen växa.

Resultaten av undersökningen visar dock att det redan idag finns en genomgående brist på arbetskraft inom branschen. Detta gäller alla yrkesgrupper utom KMA (kvalitets-, miljö- och arbetsmiljöansvarig), där tillgången på arbetskraft bedöms vara tillräcklig. Mest oroande är att det finns en påtaglig arbetskraftsbrist både för anläggningsmaskinförare och väg- och anläggningsarbetare – de två yrkesgrupper som utgör stommen i branschen. Redan idag saknas ca 700 anläggningsmaskinförare och ca 1 500 väg- och anläggningsarbetare.

Tittar man framåt, visar prognosen tydligt att företagen planerar att expandera sin verksamhet, vilket ligger i linje med ökade infrastrukturinvesteringar, underhållsbehov inom VA och en återhämtning för husbyggnadsinvesteringarna. Företagen bedömer att de under de kommande fem åren behöver öka sin personalstyrka med 24 procent anläggningsmaskinförare och 29 procent väg- och anläggningsarbetare. Prognosen visar tydligt att om inflödet till branschen inte ökar, kommer det att finnas en mycket stor arbetskraftsbrist inom båda yrkesgrupper om 5 år. Prognosen förutspår att det kommer att saknas ca 1 500 anläggningsmaskinförare och ca 3 000 väg- och anläggningsarbetare.

För att kunna möta det behovet och undvika en (omfattande) arbetskraftsbrist, behöver flera åtgärder vidtas.

- För det första behöver inflödet till branschen öka, dvs. att fler personer står arbetsmarknaden till förfogande efter avslutad utbildning. Det här innebär att inflödet till branschen behöver stärkas i varje led. Det behöver finnas fler möjligheter att välja en utbildning som leder in i branschen, dvs. fler utbildningsplatser i alla ME:s regioner. Sedan behöver det bli en större andel av personerna som påbörjar en utbildning som också avslutar utbildningen. Sist, men inte minst, behöver andelen personer som sedan väljer att arbeta inom maskinentreprenadbranschen bli större.
- De personer som idag arbetar i branschen behöver stanna kvar i branschen. Det gäller därmed att undvika att personer byter bransch.

För att uppnå detta behöver flera aktörer agera. Det finns redan idag en arbetskraftsbrist i alla ME:s regioner och den förväntas växa kraftigt de kommande fem åren. Det krävs därför fler utbildningsplatser i alla ME:s regioner. Dessutom krävs det ett ännu större engagemang från företagen: dels för att knyta kontakter till de personer som väljer att utbilda sig, men också för att hålla kvar den personal man har idag. Det kan handla både om att stärka kommunikationen kring företagets arbete, erbjuda praktikplatser och lärlingsutbildning, erbjuda förmåner till de anställda osv. Branschen präglas av små företag med begränsade resurser och att

ytterligare stärka de här åtgärderna är utmanande för företagen. Trots detta blir det avgörande att alla företag i branschen arbetar att vara en attraktiv arbetsgivare. Ett proaktivt arbete för att behålla och rekrytera personal går inte att välja bort. Här kan ME som branschorganisation vara ett stöd för företagen och bland annat erbjuda fortsatt rådgivning, utbildning samt sprida goda exempel på åtgärder.

En av utmaningarna är att det här behöver ske i en kontext där det redan idag finns en arbetskraftsbrist inom många sektorer. Det betyder att även andra företag och sektorer kommer att förstärka sina insatser för att rekrytera arbetskraft – det förväntas därmed bli en större konkurrens om arbetskraften.

Företagen och branschen i stort kommer samtidigt att behöva göra en kompetenshöjning hos befintlig personal, för att deras kunskap ska omfatta ny teknik och nya arbetssätt som följer av ökad digitalisering och automatisering. Det här blir essentiellt för att den befintliga personalen ska kunna möta kompetenskraven framöver. Man behöver alltså som företag och bransch jobba aktivt på två fronter – kompetensutveckla befintlig personal i en snabbare takt än tidigare och samtidigt arbeta intensivt för att kunna rekrytera nya personer till branschen.

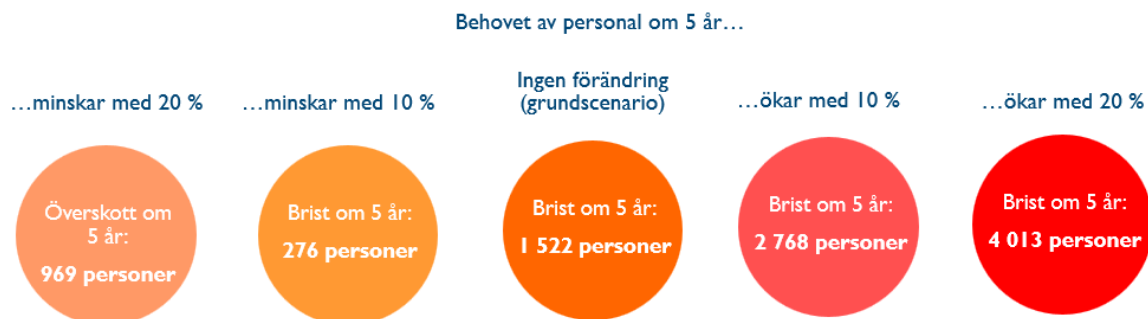
Alternativscenarier

Nedan presenteras några alternativa scenarier som kan påverka prognosen för arbetskraftsbristen inom maskinentreprenadbranschen om fem år. I varje scenario har en faktor ändrats för att förändra utgången. I scenario 1 ändras prognosen för behovet av personal om fem år för att se hur det kommer att påverka bristen. I scenario 2 justeras antalet elever som kommer att avsluta en yrkesutbildning under de kommande fem åren. I scenario 3 justeras andelen elever som kommer att ha en etablerad ställning på arbetsmarknaden inom sitt yrke efter avslutad yrkesutbildning under de kommande fem åren. Vid en ökning innebär det till exempel att en större andel av de personer som har avslutat en utbildning också skaffar sig en anställning inom yrket. Både scenario 2 och 3 påverkar inflödet av arbetskraft till arbetsmarknaden. I det scenario 4 justeras andelen som väljer att börja jobba i maskinentreprenadbranschen. Vid en ökning innebär det till exempel att fler personer skulle börja jobba i branschen, men då på bekostnad av andra branscher. Varje scenario beskriver en enskild faktors påverkan på arbetskraftsbristen på fem års sikt.

Anläggningsmaskinförare

Scenario 1 – Behovet av personal om fem år ökar eller minskar

Behovet av personal justeras upp och ned för att visa hur det skulle påverka arbetskraftsbristen om fem år.

Scenario 2 – Antal elever som avslutar en yrkesutbildning de kommande 5 åren ökar eller minskar En ökning eller minskning av antalet elever kan bero dels på en förändring av antalet som påbörjar en utbildning (och sedan avslutar den) dels en förändring av andelen som fullföljer utbildningen.

Scenarie 3 – Andelen personer som, efter avslutad yrkesutbildning, har etablerat sig på arbetsmarknaden inom sitt yrke under de kommande 5 åren ökar eller minskar

Om andelen personer som, efter avslutad utbildning, har etablerat sig på arbetsmarknaden inom sitt yrke förändras, så skulle det påverka arbetskraftsbristen om fem år.

Scenarie 4 – Andelen personer som efter avslutad yrkesutbildning väljer att börja arbeta i maskinentreprenadbranschen de kommande 5 åren ökar eller minskar

Om andelen av den utbildade arbetskraften som väljer att börja arbeta i maskinentreprenadbranschen förändras, så skulle det påverka arbetskraftsbristen i branschen om fem år.

Väg- och anläggningsarbetare

Scenarie 1 – Behovet av personal om fem år ökar eller minskar

Behovet av personal justeras upp och ned för att visa hur det skulle påverka arbetskraftsbristen om fem år.

Behovet av personal om 5 år...

Scenarie 2 – Antal elever som avslutar en yrkesutbildning de kommande 5 åren ökar eller minskar

En ökning eller minskning av antalet elever kan bero dels på en förändring av antalet som påbörjar en utbildning (och sedan avslutar den) dels en förändring av andelen som fullföljer utbildningen.

Antalet elever som avslutar en yrkesutbildning de kommande 5 åren...*

Scenarie 3 – Andelen personer som, efter avslutad yrkesutbildning, har etablerat sig på arbetsmarknaden inom sitt yrke under de kommande 5 åren ökar eller minskar Om andelen personer som, efter avslutad utbildning, har etablerat sig på arbetsmarknaden inom sitt yrke förändras, så skulle det påverka arbetskraftsbristen om fem år.

Andelen personer som, efter avslutad yrkesutbildning, har etablerat sig på arbetsmarknaden inom sitt yrke under de kommande 5 åren...

Scenarie 4 – Andelen personer som efter avslutad yrkesutbildning väljer att börja arbeta i maskinentreprenadbranschen de kommande 5 åren ökar eller minskar

Om andelen av den utbildade arbetskraften som väljer att börja arbeta i maskinentreprenadbranschen förändras, så skulle det påverka arbetskraftsbristen i branschen om fem år.

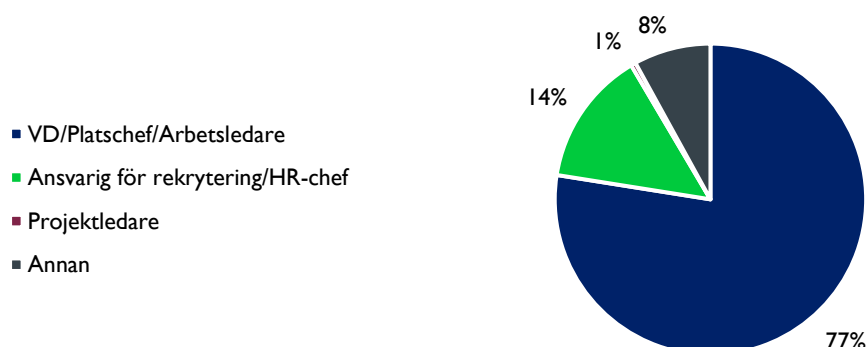

Appendix

A: Telefonintervjuer med ME:s medlemsföretag, beskrivande statistik

Nedan presenteras bakgrundinformationen om de företag som deltog i företagsintervjuerna med ME:s medlemsföretag. 77 procent av personerna som intervjuades är VD, platschef eller arbetsledare. 14 procent är ansvarig för rekrytering/HR-chef. Resterande personer var projektledare, (del)ägare, ekonomiansvarig etc.

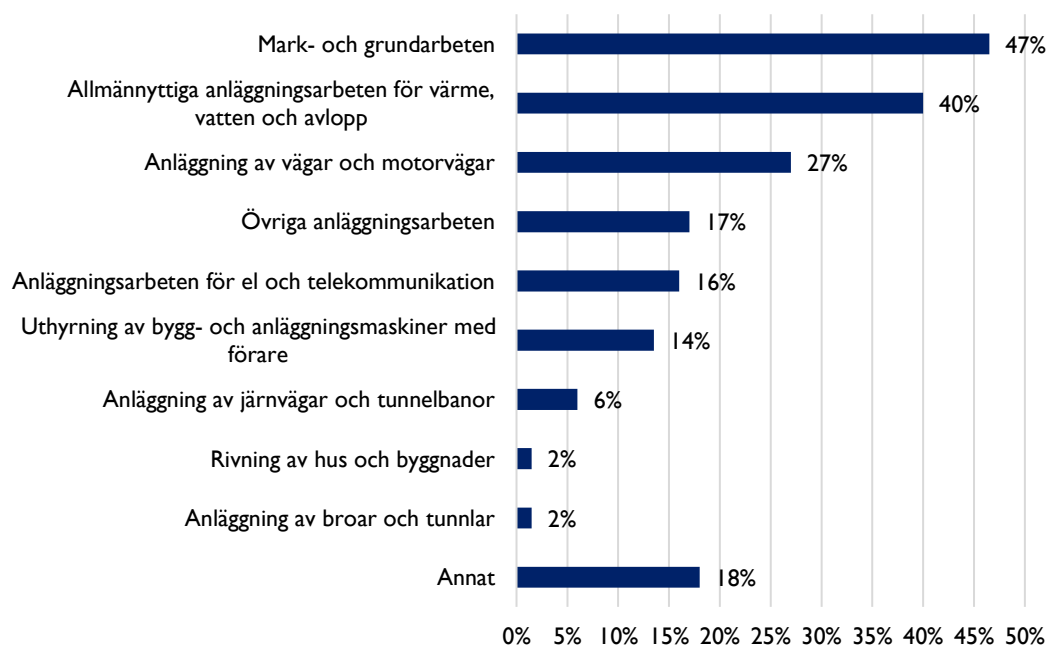
Vilken är din roll på företaget?

Källa: Intervjuer med 200 av ME:s medlemsföretag. Bas: 200

Företagen är aktiva inom en bredd av branscher, med fokus på mark- och grundarbeten (47 %), allmännyttiga anläggningsarbeten för värme, vatten och avlopp (40 %) samt anläggning av vägar och motorvägar (27 %).

Inom vilka delbranscher är ni framför allt verksamma?

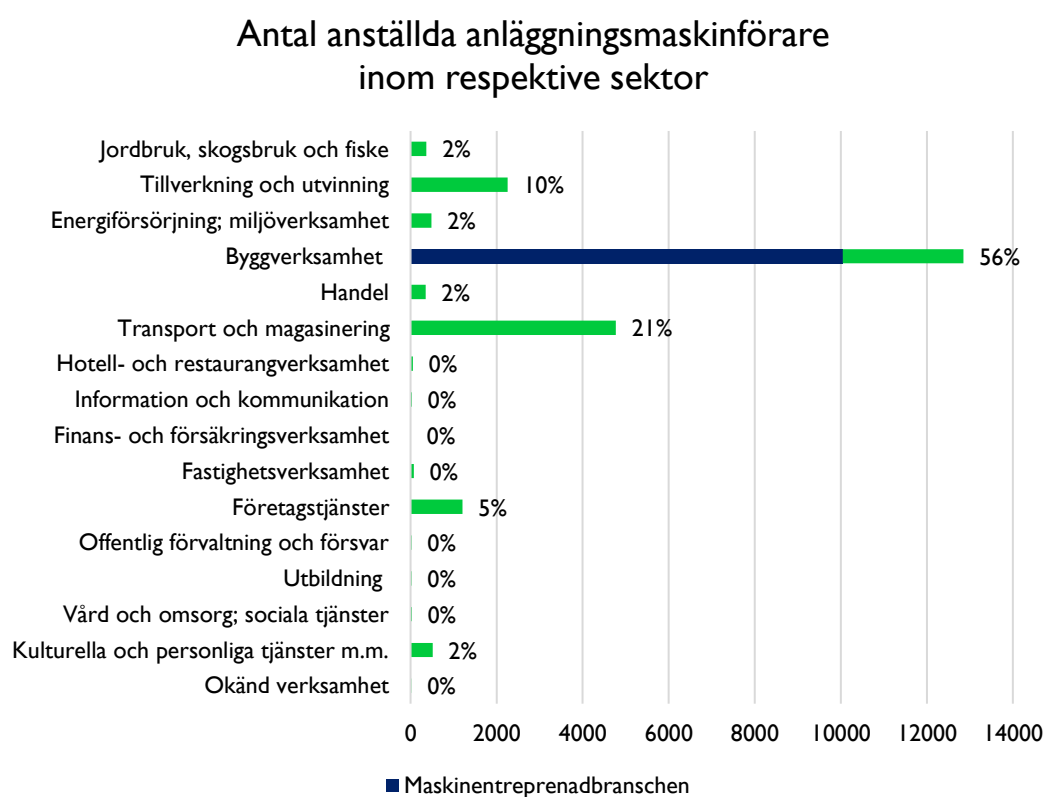

Källa: Intervjuer med 200 av ME:s medlemsföretag. Bas: 200

B: Sektortillhörighet för anläggningsmaskinförare och väg- och anläggningsarbetare

Endast en del av anläggningsmaskinförarna och väg- och anläggningsarbetarna arbetar inom maskinentreprenadbranschen. För att ge en bild av inom vilka branscher respektive yrkesgrupp främst arbetar inom, har SCB:s yrkesregister analyserats.

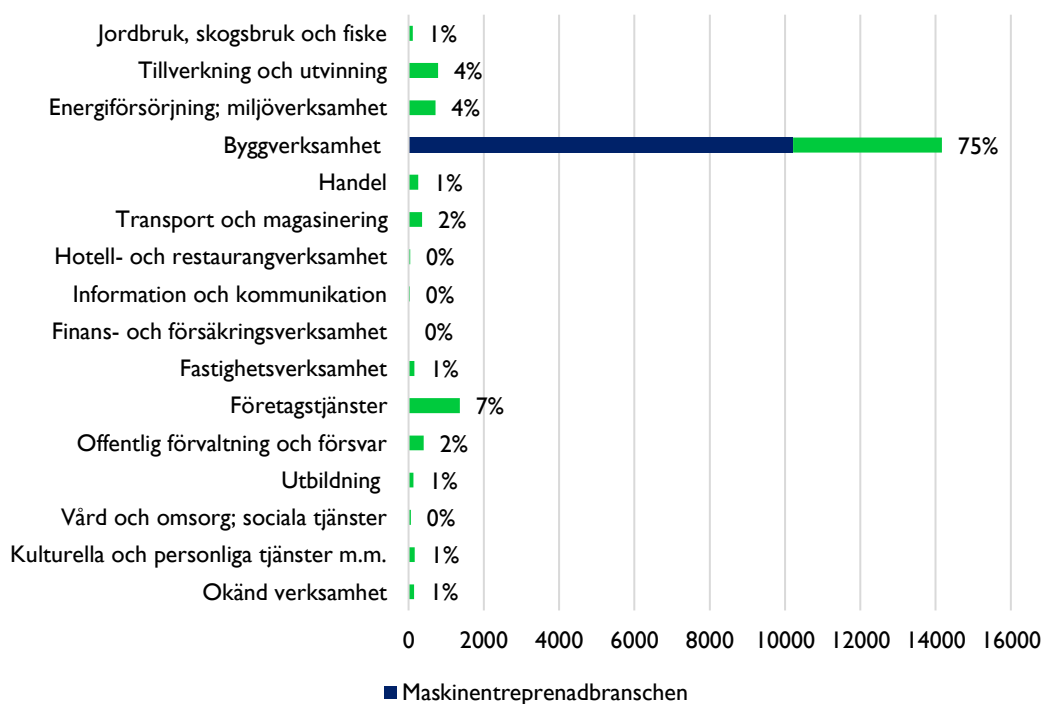
56 procent av anläggningsmaskinförarna arbetar inom byggverksamhet, majoriteten inom maskinentreprenadbranschen. Andra viktiga sektorer för yrkesgruppen är transport och magasinering (21 %), tillverkning och utvinning (10 %) samt företags-tjänster (5 %).

Källa: SCB, yrkesregistret. Analys: Navet Analytics.

Väg- och anläggningsarbetarna arbetar främst inom byggverksamhet och en majoritet arbetar här inom maskinentreprenadbranschen. Andra viktiga sektorer är företagstjänster (7 %), tillverkning och utvinning (4 %) samt energiförsörjning, miljöverksamhet (4 %).

Antal anställda väg- och anläggningsarbetare inom respektive sektor

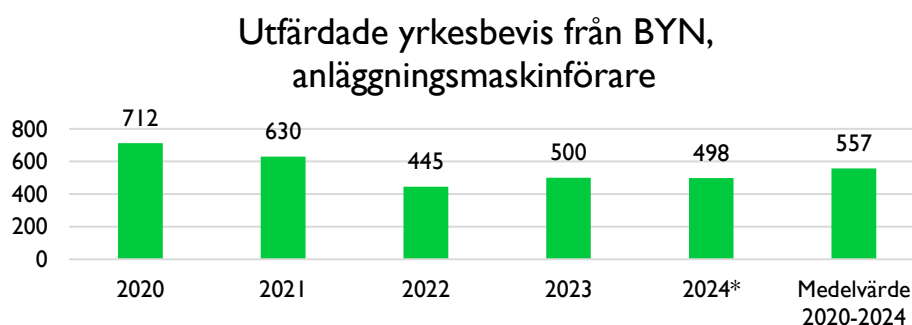

Källa: SCB, yrkesregistret. Analys: Navet Analytics.

C: Yrkesintyg via BYN

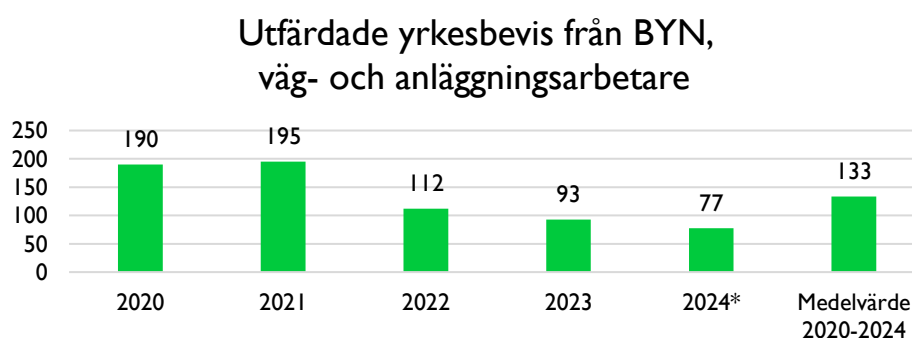
BYN⁴⁴ utfärdar yrkesbevis för de personer som avslutat en utbildning samt genomfört sin kvalificeringstid hos en arbetsgivare. Yrkesbevis utfärdas inte automatiskt, utan personen ifråga behöver ansöka om sitt yrkesbevis hos BYN. Enligt bedömningar i djupintervjuerna, är det endast en del av de som avslutar sin utbildning och sin kvalificeringstid som ansöker om ett yrkesbevis. Även om kraven från uppdragsgivare stiger på att alla ska ha ett yrkesbevis, finns fortfarande en betydande andel personer inom yrkena anläggningsmaskinförare och väg- och anläggningsarbetare som inte har ett yrkesbevis, trots att de har den kompetens som krävs. På grund av att alla inte ansöker om yrkesbevis, har den statistiken inte legat till grund för bedömningen av inflödet av arbetskraft i branschen, utan redovisas i appendix.

Statistiken visar de personer som nu har avslutat sin kvalificeringstid och har ett yrkesbevis. I genomsnitt utfärdar BYN 557 yrkesbevis per år för anläggningsmaskinförare. Det bör dock noteras att trenden är negativ – antalet yrkesbevis som utfärdas per år har sjunkit de senaste 5 åren.

Källa: BYN

I genomsnitt utfärdar BYN 133 yrkesbevis per år för väg- och anläggningsarbetare. Även inom den här yrkesgruppen är trenden tydligt negativ, med sjunkande antal utfärdade yrkesbevis per år.

Källa: BYN

⁴⁴ Även TYA (Transportfackens Yrkes- och Arbetsmiljönämnd) utfärdar utbildningsintyg och yrkesbevis för anläggningsmaskinförare. TYA och BYN erkänner varandras yrkesbevis. Antalet yrkesbevis som utfärdas av TYA redovisas dock inte här. Detta på grund av att TYA erbjuder en större variation av kurser och utbildningar i olika längd. Det innebär att detta inte alltid är jämförbart med BYN:s yrkesbevis.